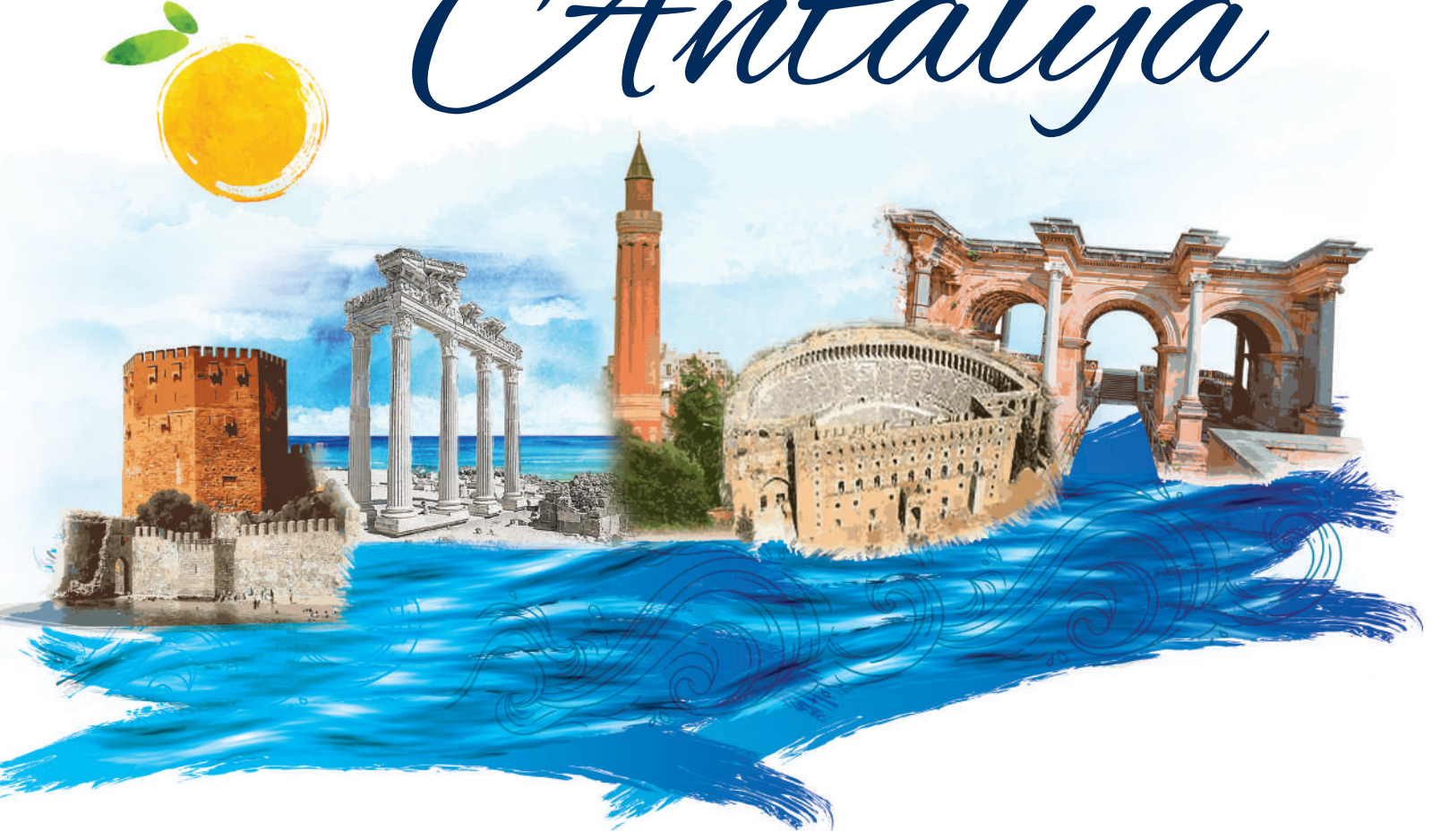

Şehrimiz Antalya

YAZARLAR

1 ve 2. ÜNİTELER

Ömer Faruk EVİRGEN
Jülide ÖZKAN
Melike VELİOĞLU

3, 4 ve 5. ÜNİTELER

Ahmet Olcay ÖZÇINAR
Gülşah ALTAŞ
Hasan ARLI
Hıdır ÇAKIR
Nevcihan ÖNAY ÖYKEN
Remziye ÇEKİNİR
Sevim GÜNDÜZ
Sultan TUNÇEL

∴ Künye ∴

1 ve 2. ÜNİTELER

Katkı Sağlayanlar
Dr. Necdet SUBAŞI
Dr. Hasan TAŞÇI
Dr. Yaşar YEŞİLYURT
Mehmet GÜMÜŞ
Vedat SÖYLEYİCİ
Muhammet Esat ŞENGÜL
İbrahim YASAK
Hasan Tahsin Yazıcı

Grafik Tasarım
Hasan ARLI
Sultan TUNÇEL

3, 4 ve 5. ÜNİTELER

Editör
Dr. Dilek ÇAPAR

Çalışma Komisyonu
Ahmet Olcay ÖZÇINAR
Gülşah ALTAŞ
Hasan ARLI
Hıdır ÇAKIR
Nevcihan ÖNAY ÖYKEN
Remziye ÇEKİNİR
Sevim GÜNDÜZ
Sultan TUNÇEL

Dil Uzmanları
Nevcihan ÖNAY ÖYKEN
Remziye ÇEKİNİR

Grafik Tasarım
Hasan ARLI
Sultan TUNÇEL

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana vâdettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmâhrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli Ebedî yurdu-
mun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden naşım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

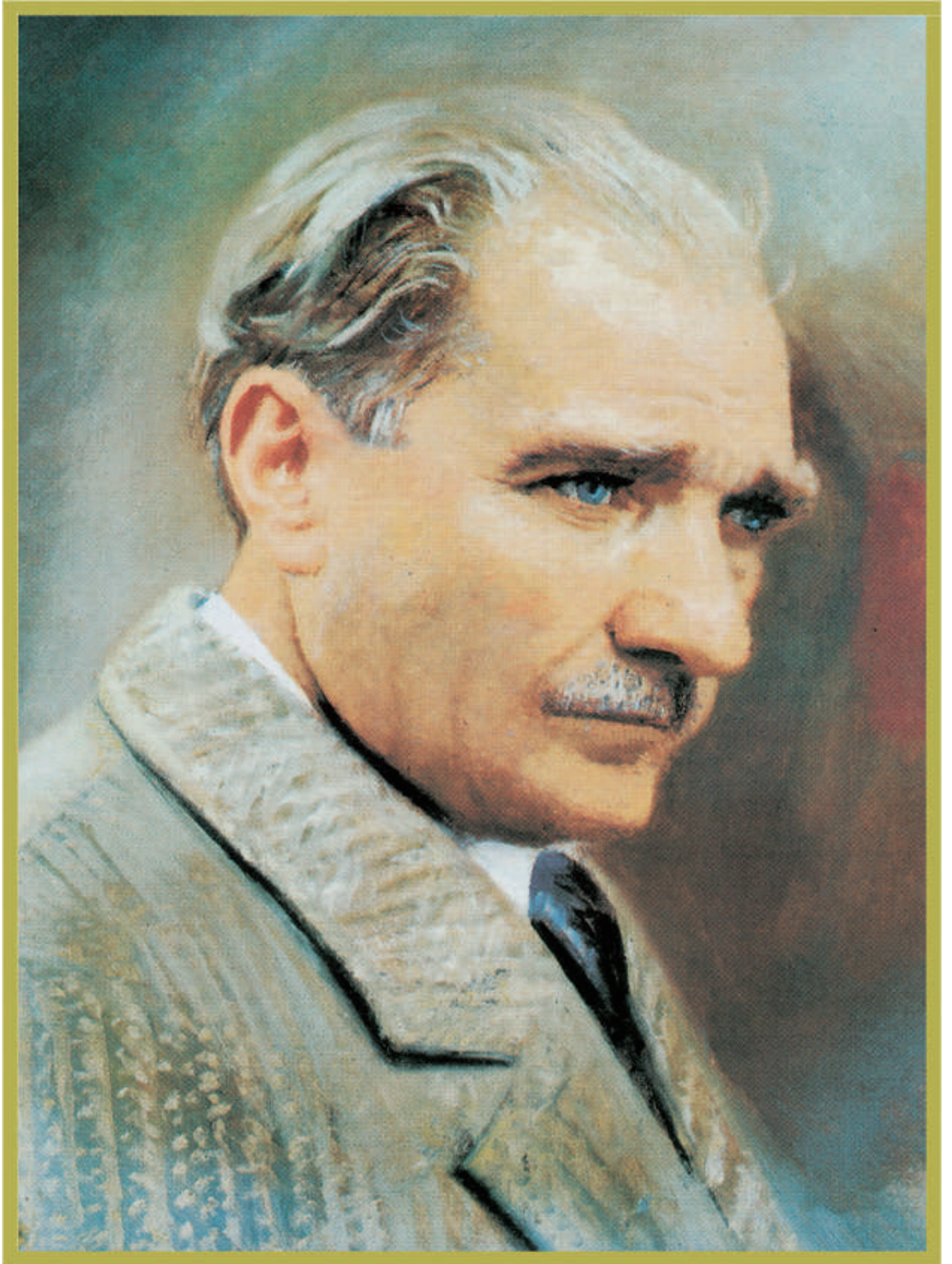
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhili ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

TEMA 1 >>> ŞEHİRLERİN HİKÂYESİ

1

1.1.	Birlikte Yaşamamanın Gerekliliği	14
1.2.	Şehri Tanıyorum	17
1.3.	Şehir ve Medeniyet	20
1.4.	Şehirle İlişkimiz	23

TEMA 2 >>> ŞEHİRDE YAŞAM

2

2.1.	Şehir ve Sosyal Yaşam	26
2.2.	Medeni Yaşantının Gereklileri	28
2.3.	Şehrin Fırsatları ve Riskleri	31
2.4.	Engelsiz Yaşam	36
2.5.	Şehirdeki Diğer Canlılar	38

TEMA 3 >>> ŞEHİRİMİ TANİYORUM

3

3.1.	Coğrafi Konum ve Özellikleri	42
3.2.	İnsan Doğa Etkileşimi	53
3.3.	Demografik Yapı	60
3.4.	Doğal Afetler	67
3.5.	İdari Yapı	71
3.6.	Şehrin Kuruluşu ve Gelişimi	80
3.7.	Komşu ve Kardeş Şehirler	87
	3. Tema Değerlendirme Soruları	90

TEMA 4 >>> ŞEHİRİM ÇALIŞIYOR

4

4.1.	Ekonomik Unsurlar	92
4.2.	Üretim Alanları ve Zanaatlar	102
4.3.	Şehrin Turizme Katkıları	112
4.4.	Ulaşım ve İletişim	130
	4. Tema Değerlendirme Soruları	134

TEMA 5 >>> ŞEHİRİMDE BEN

5

5.1.	Kültür ve Sanat	136
5.2.	Tarihi ve Kültürel Mekanlar	150
5.3.	Şehrin Yetiştirdiği Önemli Kişiler	164
5.4.	Kültür Varlıkları	167
5.5.	Dil Özellikleri	186
5.6.	Yerel Yayıncılık	189
5.7.	Müzik Kültürü	192
5.8.	Önemli Günler	200
5.9.	Çocuk ve Gençlere Hizmetler	211
5.10.	Spor	217
	5. Tema Değerlendirme Soruları	224

Sözlük	226
Tema Değerlendirme Cevapları	228
Kaynakça	229
Eski Antalya	242

“HIÇ ŞÜPHE SİZ Kİ ANTALYA DÜNYANIN EN GÜZEL YERİDİR.”

H. Ortak

Kitabımızı Tanıyalım

TEMA

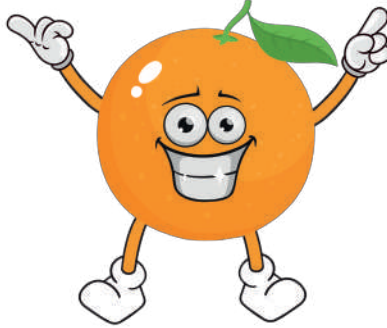

1

ŞEHİRLERİN HİKAYESİ

1. Birlikte yaşamamanın gerekliliğini fark eder.
2. Şehri meydana getiren unsurlardan yola çıkarak şehrin ne olduğunu bilir.
3. Medeniyetlere yön vermiş şehirleri araştırır.
4. Şehrin insana, insanın şehre olan etkisini tartışır.

TEMA

2

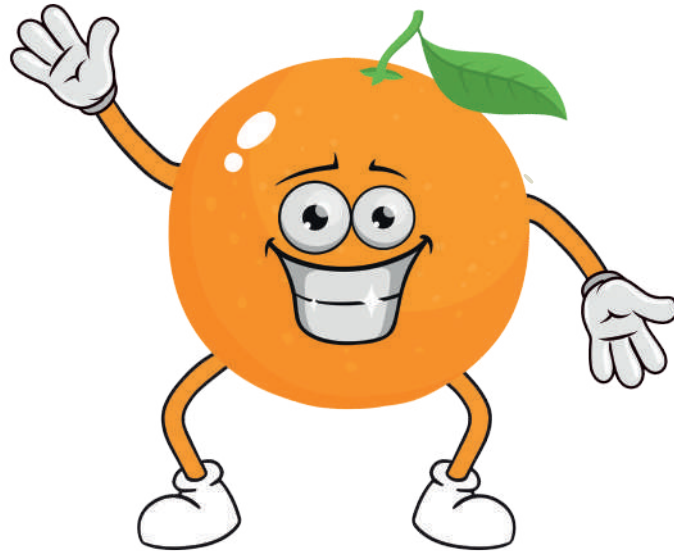
ŞEHİRDE YAŞAM

1. Şehirdeki sosyal yaşamı fark eder.
2. Medeni yaşamın kurallara uymakla mümkün olabileceğini kavrar.
3. Şehrin fırsat ve riskler içerdiğini fark eder.
4. Engelsiz yaşam alanlarının önemini kavrar.
5. Şehrin sadece insanlardan oluşmadığını, diğer canlılara karşı şefkatli ve duyarlı olmanın gerekliliğini kavrar.

☞ Kazanımlarımıza Bakalım ☞

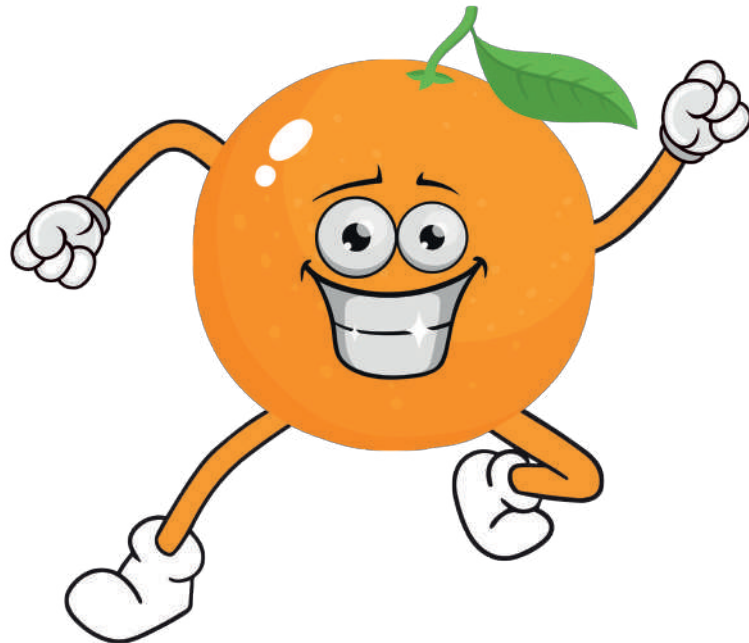
1. Yaşadığı ilin coğrafi konumunu ve coğrafi özelliklerini araştırır.
2. Yaşadığı şehirdeki insan doğa etkileşimini açıklar.
3. Yaşadığı şehrin demografik yapısını açıklar.
4. Yaşadığı şehirde karşılaşılabilecek doğal afetleri araştırır.
5. Yaşadığı ilin dünden bugüne idari yapısını tanır.
6. Yaşadığı şehrin kuruluş ve gelişim sürecini araştırır.
7. Yaşadığı şehre komşu ve kardeş şehirlerin benzer ve farklı yönlerini araştırır.

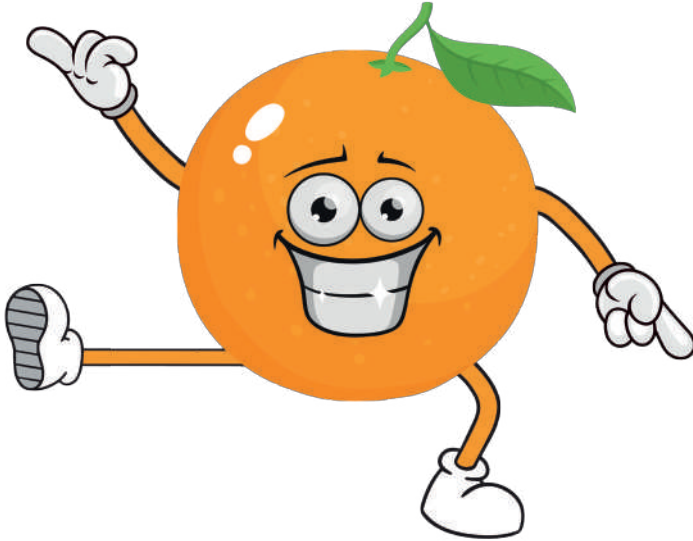
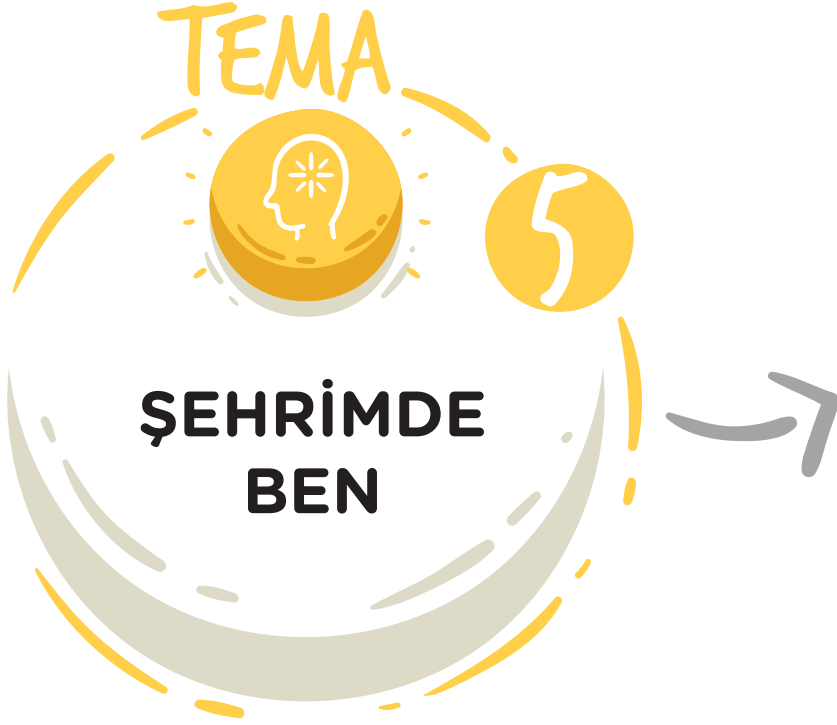
Kitabımızı Tanıyalım

1. Şehrin gelişiminde etkili olan ekonomik unsurların önemini kavrar.
2. Şehre özgü üretim alanlarını ve zanaatları tanır.
3. Yaşadığı şehrin turizme katkılarını fark eder.
4. Yaşadığı şehrin ulaşım ve iletişim imkânlarını araştırır

☞ Kazanımlarımıza Bakalım ☞

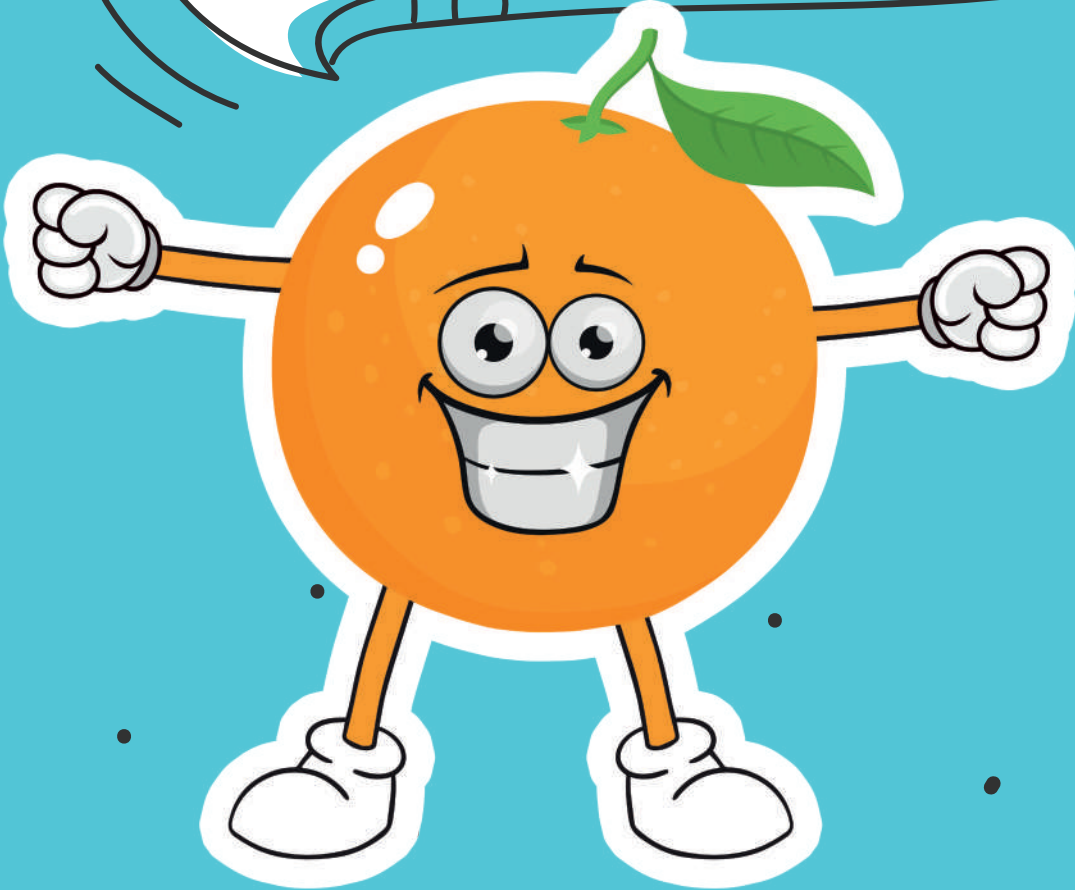

1. Yaşadığı şehrin kültür ve sanat imkânlarını bilir.
2. Yaşadığı şehrin tarihî ve kültürel mekânlarını inceler.
3. Şehrin yetiştirdiği tarihî şahsiyetleri, sanat, edebiyat, müzik, spor ve bilim insanlarını tanır.
4. Yaşadığı şehrin somut olmayan kültür varlıklarını keşfeder.
5. Yaşadığı şehre özgü dil özelliklerini fark eder.
6. Yaşadığı şehre özgü yerel yayıncılığın zaman içerisindeki gelişimini ve bugünkü durumunu araştırır.
7. Yaşadığı şehre özgü müzik kültürünü tanır.
8. Yaşadığı şehrin önemli günlerini bilir.
9. Yaşadığı şehrin çocuk ve gençlere sağladığı hizmetleri araştırır.
10. Yaşadığı şehirdeki geleneksel ve güncel spor imkânlarını ve faaliyetlerini araştırır.

Merhaba Ben Porçik,

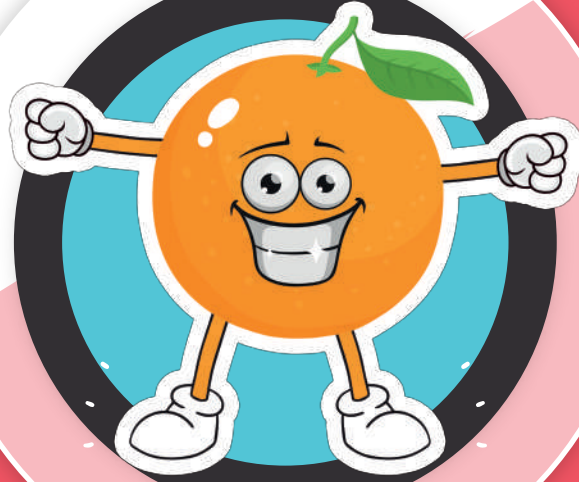
Antalya'da bahçenizde, sokaklarınızda beni görebilirsiniz. Akdeniz ülkelerinde yetişen bir ağacın turuncu renkli, yuvarlak, kabuğu güzel kokulu bir meyvesiyim. Suyum da çok tatlıdır. C vitamini yönünden zenginimdir ve sizleri kışın soğuk algınlıklarından korurum. Bu güzel şehirde yaşadığım için kendimi çok şanslı hissediyorum. Çünkü bu şehir havasıyla, suyuyla ve doğasıyla adeta bir cennettir. Atatürk'ün dediği gibi "Hiç şüphesiz ki Antalya dünyanın en güzel yeridir."

Bu kitapta sizleri yalnız bırakmayacağım. Antalya'mızı eğlenerek, gezerek, düşünerek, etkinliklere katılarak birlikte öğreneceğiz. Antalya'nın tarihini, turizmini, eserlerini, sanatını, ünlülerini vb. birçok özelliğini sizlere ben anlatacağım. Bazen sizlere kılavuz, bazen arkadaş olacağım. Bazen de siz bana yardımcı olacaksınız. Keyifli bir serüvene çıkmaya hazır mısınız? Haydi, o zaman "Şehrimiz Antalya" kitabıyla Antalya'mızı daha iyi tanıyalım!

Şehrimiz
Antalya

TEMA 1

ŞEHİRLERİN HİKÂYESİ

BİRLİKTE YAŞAM

Görsel 1.1.1

Bir yolcu gemisi aniden kopan bir fırtınanın etkisiyle parçalanır ve dalgalar geminin içindeki yolculardan birini sürükleyerek adaya kadar götürür. Yolcu, kendisiyle birlikte kıyıya sürüklenen sandıklardaki yiyecek ve çeşitli eşyalarla hayatta kalma mücadelesi verir. Yolcu günler geçtikçe yaşadıklarını sandığın birinden çıkan deftere not eder. Şimdi onun yazdığı notlara göz atalım :

Görsel 1.1.2

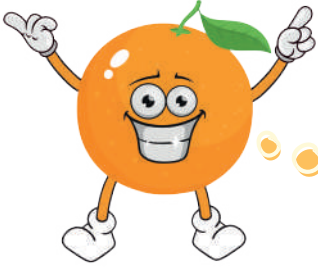

Görsel 1.1.3

- Kendime geldikten sonra adayı baştan sona dolaştım. Hiçbir insana rastlamadım. Galiba uzun bir süre bu ıssız adada tek başıma yaşamak zorunda kalacağım.
- Geminin karaya vuran enkazından kurtarabildiğim eşyaları toplayarak küçük bir mağarayı barınabileceğim şekilde düzenledim.
- Adada en büyük sorun vahşi hayvanlar. Bu hayvanlardan korunmak için mağaranın girişini büyük ağaç dalları ile kapattım.
- Gemi enkazından kurtarabildiğim yiyeceği saklamak için bir depo inşa ettim.
- Adanın içlerine giderek çeşitli meyveler topladım. Bu meyveleri kışın da yiyebilmek için kuruttum.

ETKİNLİK

Adaya sürüklenen yolcu birçok sorunla tek başına mücadele etmek zorunda kalmış. Kendi yaşamımızı düşünelim. Bir gün içinde nelere ihtiyaç duyuyoruz? Bu ihtiyaçları tek başımıza mı yoksa birilerinin desteğiyle mi karşılıyoruz?

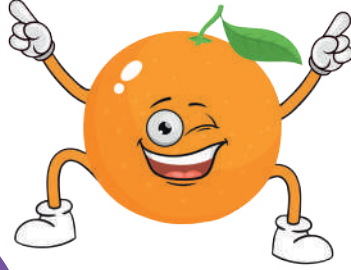
Bu yollar yapılmıyaydı, araba ya da şoför olmasaydı okula nasıl ulaşırdım ?

Terziler olmasaydı kıyafetlerimi nasıl dikerdim?

Pek çok insanın katkısıyla sütüm içmeye hazır. Peki ya öyle olmasaydı?

Öğretmenim olmasa bu kadar bilgiyi nasıl öğrenirdim?

Arkadaşlarımla ne kadar çok şey paylaşıp eğlenceli vakit geçiriyorum. Ya onlar olmasaydı?

Görsel 1.1.4

Görsel 1.1.5

Günlük yaşamımızı sağlıklı şekilde sürdürmek için birçok ihtiyacımız vardır. Yemek yemek, giyinmek, barınmak, eğitim görmek ve çevremizle iletişim kurmak bu ihtiyaçlarımızdan yalnızca birkaçıdır. Tüm bu ihtiyaçlarımızı tek başımıza karşılamamız mümkün değildir. Bu nedenle topluluk hâlinde yaşarız. Yaşadığımız yer bir köy olabileceği gibi bir şehir de olabilir. Nerede yaşarsak yaşayalım her zaman bir iş bölümü ve iş birliği içinde oluruz.

Günlük hayatımızı düşünelim. Sabah kahvaltısında tükettiğimiz yiyecek ve içecekler farklı kişiler tarafından üretilip bizlere ulaştırılmaktadır. Örneğin yediğimiz ekmeğin, soframıza gelinceye kadar birçok aşamadan geçer. Buğdayın ekilmesi, hasat edilmesi, öğütülerek un hâline getirilmesi ve unun da hamur yapılarak pişirilmesi gerekir. Bu işleri yapabilmek için birçok araç gerece ihtiyaç duyulur. Bu araç gereçleri üretebilmek için de çeşitli mesleklerden insanlara ihtiyaç vardır. Tek bir insanın, bu işlerin hepsinin üstesinden gelmesi oldukça zordur.

Görsel 1.1.6

Gün içerisinde ulaşımımızı sağlayan şoförler, okulda eğitim aldığımız öğretmenler iş bölümü içinde ihtiyaçlarımızı karşılayanlardan birkaçıdır. O hâlde iş bölümü yaparak ihtiyaçlarımızı kolaylıkla karşılayabiliriz.

Görsel 1.1.7

Toplumsal yaşamın temelini kişiler arası iletişim oluşturur. Yaşamımız boyunca ailemiz, arkadaş, akraba ve komşularımız başta olmak üzere toplum ile iletişim hâlinde oluruz. Sosyal çevremizi oluşturan insanlarla sağlıklı ilişki kurmak için doğru bir iletişim kurmak gerekir. Bu iletişim karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı olmalıdır. Böyle bir iletişim bizlere yardımlaşma ve dayanışma duygularını aşar. Böylece çevremizdeki insanların sorunlarına duyarlı bireyler olarak mutluluklarını ve üzüntülerini paylaşıyoruz.

Görsel 1.1.8

ŞEHİRİ TANIYORUZ

“Tarih öncesi dönemlerde insanlar yaşamlarını nasıl sürdürüyorlardı? Hiç düşündünüz mü?”

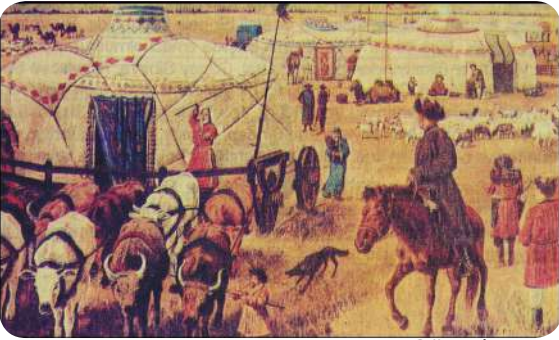

Görsel 1.2.1

Şimdi geçmişe bir yolculuk yapalım ve bu sorunun cevabıyla birlikte insanların yerleşik yaşama nasıl geçtiğini ve bu yerlerin şehir hâline nasıl geldiğini öğrenelim.

Günümüzden yaklaşık 12.000 yıl öncesine kadar insanlar yaşamlarını göçebe olarak sürdürüyorlardı. Yiyecek bulmak için sürekli yer değiştiriyor, hayvanları avlayarak ve bitkileri toplayarak karınlarını doyuruyorlardı. Mağaralarda ya da geçici barınaklarda yaşıyorlardı. Sonra yaşamlarını tamamen değiştirecek bir gelişme yaşandı. İnsanlar tarım yapmaya başladılar ve vahşi hayvanları evcilleştirdiler.

Çiftçilik yapmaya başlayan insanlar ekinlerine ve hayvanlarına bakmak için yerleşik yaşama geçtiler. Yerleşim yeri olarak nehir kenarlarındaki düz ve verimli arazileri seçtiler. Böylece arazilerini kolayca sulayabildiler.

Görsel 1.2.2

Kendilerinin ve hayvanlarının su ihtiyacını karşılayabildiler. Tarım ve hayvancılıkla birlikte besin kaynaklarının artması nüfusun da artmasını sağladı. Nüfus artışıyla birlikte bu ilk yerleşim yerleri köylere dönüştü. Köylerde yaşayan insanlar ihtiyaçlarından fazla ürün elde ettiler. Kendilerini ve ürünlerini saldırılardan korumak için köylerin etrafını çevirdiler. Fazla ürünleri diğer köylerde yaşayanlara sattılar. O köylerdeki insanlardan da kendi ihtiyaç duydukları ürünleri aldılar. Böylece ticaret hayatını başlattılar.

İşte bu şekilde ortaya çıkan köylerden bazıları zaman içinde o kadar büyüdü ki köy olmaktan çıkarak şehir hâlini aldı. Şehir olarak nitelendirilebilecek ilk büyük yerleşim yerlerinden biri de ülkemizde Konya'da yer alan Çatalhöyük'tür. Çatalhöyük günümüzden yaklaşık 9.000 yıl önce 10.000'e yakın nüfusa sahip büyük bir şehirdi.

Görsel 1.2.3 : Çatalhöyük - Konya

Görsel 1.2.4 : Hattuşa - Çorum

Çatalhöyük gibi ilk şehirler genellikle su kaynaklarında, verimli ovalarda, ulaşım yolları üzerinde, güvenlik açısından savunması kolay yerlerde kuruldu. Kalabalık nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması için şehirde fırıncılık, kasaplık, demircilik, marangozluk, terzilik gibi meslekler ortaya çıktı. Zaman içinde büyüyen şehirlerin belirli bir düzen içinde yönetilebilmesi, dış saldırılardan korunabilmesi gibi ihtiyaçlar yönetim birimlerinin kurulmasını sağladı. Böylece kral ya da meclis tarafından yönetilen şehirler doğdu. Şehirler barınma, güvenlik, eğitim, sağlık gibi insani ihtiyaçların en uygun şekilde karşılanabileceği yerler hâline geldi. Türkiye, Irak, Hindistan ve Mısır yeryüzünde en eski şehirlerin kurulduğu bölgelerdir. İlk Çağ'da kurulan şehirlerde evler, ibadethaneler, idari yapılar, dükkânlar, pazar yerleri şehri meydana getiren başlıca unsurlardır.

Görsel 1.2.5 : Efes - İzmir

Geçmiş çağlarda kurulan şehirlerin bazıları büyüyüp modernleşerek günümüzde de varlığını sürdürmektedir. Buna karşılık Truva, Efes, Hattuşa gibi ülkemizdeki pek çok şehir deprem, sel ve benzeri doğal afetler, salgın hastalık ve savaş nedeniyle yıkılmış ve yok olmuştur. Günümüzde bu şehirlerin olduğu bölgelerde yapılan arkeolojik çalışmalar o şehre ait birçok eserin gün yüzüne çıkmasını sağlamaktadır.

Görsel 1.2.6 : Truva - Çanakkale

Görsel 1.2.7 : Ulu Camii - Bursa

Günümüzde şehirler artık eski çağlardaki görüntüsünden çok farklıdır. Teknolojik gelişmeler ve ulaşımın kolaylaşması yeryüzünde şehirlerin kurulmasına imkân sağlamıştır. 19. yüzyılda Sanayi Devrimi ile fabrikaların yaygınlaşmaya başlaması şehir nüfusunun giderek artmasına neden olmuştur. Dünya nüfusunun büyük bölümü şehirlerde yaşamaktadır.

Ekonomik ve sosyal açıdan gelişmiş şehirler giderek daha fazla göç almaktadır. Deniz, hava, kara veya demir yoluyla insanların kolayca ulaşabildikleri şehirler ekonomik olarak da ön plana çıkmaktadır. Kocaeli, Gaziantep, Bursa bu şehirlere örnek olarak

Görsel 1.2.8 : Mevlana Türbesi - Konya

gösterilebilir. Tarihî geçmişi itibariyle köklü bir medeniyete ev sahipliği yapan ve güçlü devletlerin başkenti olan şehirler ilgi odağı olan şehirlerdir. İstanbul, Konya gibi şehirler bu özellikleriyle ülkemizde ön plana çıkmaktadır. Bu şehirlerdeki tarihî yapılar ve sanat eserleri turizm açısından da insanların ilgisini çekmektedir. Denizi, ormanları, gölleri gibi doğal güzellikleriyle insanların hem yerleşmek hem de tatil yapmak istediği pek çok şehir de bulunmaktadır. Antalya, Bolu, Nevşehir gibi şehirler bu özellikleriyle ülkemizde sayılabilecek pek çok şehirden yalnızca birkaçıdır.

Şehirler kırsal kesimlere göre nüfusun yoğun; eğitim, sağlık, sanat gibi hizmetlerin yaygın olduğu yerlerdir. Şehirlerde yapılar genellikle çok katlıdır. Sanayi faaliyetleri ve hizmet sektörü gelişmiştir. Kültür, sanat ve eğlence için birçok sosyal mekân bulunmaktadır. Altyapı ve ulaşım hizmetleri planlıdır. Şehirler iş bölümünün hâkim olduğu planlı bir yönetime sahiptir. Okul, hastane, yol, çarşı, pazar, ibadethane, sinema, tiyatro, park, müze, kütüphane ve fabrika şehri meydana getiren fiziki unsurlardır. Şehir bu özellikleriyle belirli bir mekânı ifade etmektedir. İnsan, yaşadığı bu mekânı yani şehri düzenler ve şekillendirir.

İnsan öncelikle bir mekânı yaşanabilir bir yer olarak seçer. Daha sonra buranın çevre düzenlemesini, altyapısını yapar. Çünkü şehirler insan eliyle yapılan ve geliştirilen yerlerdir. İnsan ve şehir birbirini tamamlar ve etkiler. Biri olmadan diğeri olmaz. Mekâna anlam ve değer katan insanın kendisidir. Terk edilmiş şehirler bunu bize en iyi şekilde anlatır. Örneğin Muğla'nın Fethiye ilçesinde yer alan Kayaköy, burada yaşayan Rumların Yunanistan'a göç etmesiyle terk edilmiş bir yerleşim yeri hâline gelmiştir.

Görsel 1.2.9 : Kapadokya - Nevşehir

Görsel 1.2.10 : Kayaköy - Muğla

Görsel 1.2.11 : Galata Köprüsü - İstanbul

Medeniyetlere yön vermiş
şehirlere öğreneceğim.

ŞEHİR VE MEDENİYET

“Medeniyet” ve “şehir”, anlam açısından birbirine yakın kavramlardır. “Medeniyet”; bir toplumun maddi ve manevi varlıklarının, düşünce, sanat, bilim ve teknoloji ürünlerinin tamamını ifade eder. Medeniyet, gelişmişliği ifade eder. Medeniyet kelimesinin kökeni Arapçada şehir anlamına gelen ve kökleri İslam dininin kutsal şehirlerinden biri olan Medine şehrine dayanmaktadır. Medine, peygamberimiz Hz. Muhammed döneminde zamanının sosyal ve kültürel bakımdan en ileri şehirlerinden biri kabul ediliyordu.

Büyüme, nüfusun artışı ve bina sayısındaki artış şehirleşme için yeterli değildir. Şehirler adalet ve hukuk anlayışı ayrıca karşılıklı saygı üzerine kurulur. Şehri oluşturan tüm insanların bu kurallara uyması gerekmektedir. Şehirler bu özellikleri ile farklılıkları buluşturan, insanları bir araya getiren mekânlardır. Günümüzde kültür ve ticaretin, bilim ve tekniğin zirvesini oluşturan şehirler farklı özelliklere ve farklı kültürel birikimlere sahip insanların kendilerini ifade etmelerine imkân vermektedir.

Şehir, bir medeniyetin etkisinin en çok hissedildiği ve özelliklerinin yaşandığı yerdir. Her bir medeniyet, kurduğu şehirlerle kendini ifade eder. Şehir ve medeniyet arasındaki ilişki, karşılıklıdır. Hem medeniyetler şehirleri hem de şehirler medeniyetleri etkiler. Şehirler, şehri meydana getiren anlayışın sahibi olan medeniyetin bir sonucu olarak kurulur. Bununla birlikte şehirlerin doğası ve içindeki insanı şekillendirme özellikleri medeniyetin şekillenmesine de etki etmektedir.

Şehirler sadece yerleşim yeri değildir. Medeniyetler tarihi, bir bakıma şehirlerin tarihidir. Çünkü şehirler, bir toplumun medeniyet anlayışının şekillendiği mekânlardır.

Şimdi dünyada medeniyetlere yön veren ve medeniyetleri temsil eden şehirlere göz atalım...

Kurtuba : Fenikeliler tarafından bugünkü İspanya’da kurulmuştur. Müslümanların İspanya’ya gelişiyle Endülüs Emevi Devleti’nin başkenti olmuştur. Bu dönemde Avrupa’nın en önemli eğitim, bilim, kültür ve sanat merkezidir. Burada açılan medreselerde dünyanın farklı bölgelerinden, farklı inançlara mensup dünyaca ünlü bilim insanları yetişmiştir. Kurtuba, döneminin en iyi eğitim veren okullarına ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca ilk ışıklandırılan şehir olan Kurtuba, Avrupa’da ilk üniversitesi olan şehirdir. Burada yapılan bilimsel çalışmalar Avrupa’da Rönesans’ın ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur. Endülüs Emevi Devleti Dönemi’nde yapılan Kurtuba Ulu Camii bu şehirde bulunmaktadır.

Görsel 1.3.1 : Kurtuba Ulu Cami

Görsel 1.3.2 : Mescid-i Nebevi

Medine : “Medine”, kültür tarihinde şehrin, şehirliliğin, kültür ve medeniyetin çıkış yeri anlamlarına gelmektedir. Eski adı “Yesrip” olan Medine, günümüzde Suudi Arabistan’ın önemli şehirlerinden biridir. Peygamberimiz Hz. Muhammed ve Mekke’li Müslümanlar, 622 yılında Medine’ye hicret etmişlerdir. Hicret, İslam tarihi için olduğu kadar Medine şehri içinde dönüm noktası olmuştur. Mekke’den gelen “muhacirler”, Medineli Müslümanlardan oluşan “ensarlar” ve Yahudiler hicretle beraber Medine’de bir arada yaşamaya başlamışlardır.

Medine’de farklı inançlara sahip insanların bir arada rahat yaşaması diğer İslam şehirlerine örnek olmuştur. Medine, hicretten sonra şehir hâlini almıştır. Mescid-i Nebevi’nin şehrin merkezine yapılması, yollarının buraya kolay ulaşılabilir şekilde tasarlanması, merkezinde

caminin bulunduğu şehirlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Hicretten sonra yeni bir siyasi ve hukuki yapı oluşturulmuştur. Sosyal, askerî ve ekonomik yapılanma gerçekleştirilmiş ve Medine yeni kurulan İslam Devleti'nin başkenti olmuştur. Şehir; açılan eğitim merkezleri, camileri ve sosyal yaşamı ile sonraki İslam şehirlerine model olmuştur. Peygamberimizin kabrinin burada olması nedeniyle Medine, her yıl milyonlarca Müslüman tarafından ziyaret edilmektedir.

Paris : MÖ 3. yüzyılda Seine(Sen) Nehri etrafına kurulmuş olan Paris, Notre Dame (Notir Dam) Katedrali'nin yapılmasıyla Fransa'nın merkezi hâline gelmiştir. Sanayi Devrimi sonrası hızla göç alan şehirde Sorbonne (Sorbon) Üniversitesi'nin kuruluşu Paris şehrini bir bilim merkezi hâline getirmiştir. Paris, bütün Avrupa'ya hatta dünyaya yeni siyasi fikirlerin yayılmasında öncülük etmiştir. 1789 Fransız İhtilali, 1830 ve 1848 işçi devrimlerinin yaşandığı devrimler şehridir. Bilim, kültür, sanat alanlarında dünyanın önde gelen merkezlerinden biridir. Modanın da başkenti olarak anılan Paris, turistlerin en çok ziyaret ettiği şehirlerdendir.

Görsel 1.3.3 : Eiffel (Eyfel) Kulesi

İstanbul : İstanbul'da MÖ 5000'li yıllarda ilk yerleşimlerin kurulduğu tahmin edilmektedir.

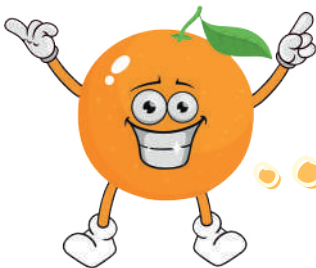
Görsel 1.3.4 : İstanbul Boğazı Kız Kulesi

İstanbul; Roma, Bizans ve Osmanlı devletlerine başkentlik yapmıştır. Avrupa ile Asya kıtalarının kesiştiği bir noktada yer alır. Yüzyıllar boyu çeşitli din, dil ve ırktan insanların bir arada yaşadığı bir şehir olan İstanbul, tarihi boyunca farklı kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. Osmanlı Devleti'nin bilim, sanat ve kültür alanlarında gelişmesi ile beraber İstanbul bir çekim merkezi olmuştur. Eğitim almak için çevre şehir ve ülkelerden insanlar buraya gelmiş, Ali Kuşçu gibi bilim insanları medreselerde dersler vermiştir. Padişahların tanıdığı haklar sayesinde farklı medeniyetlerden insanlar burada

yaşamışlardır. Cami, sinagog, kilise gibi farklı inançlara yönelik ibadethaneler İstanbul'da yan yana bulunmaktadır.

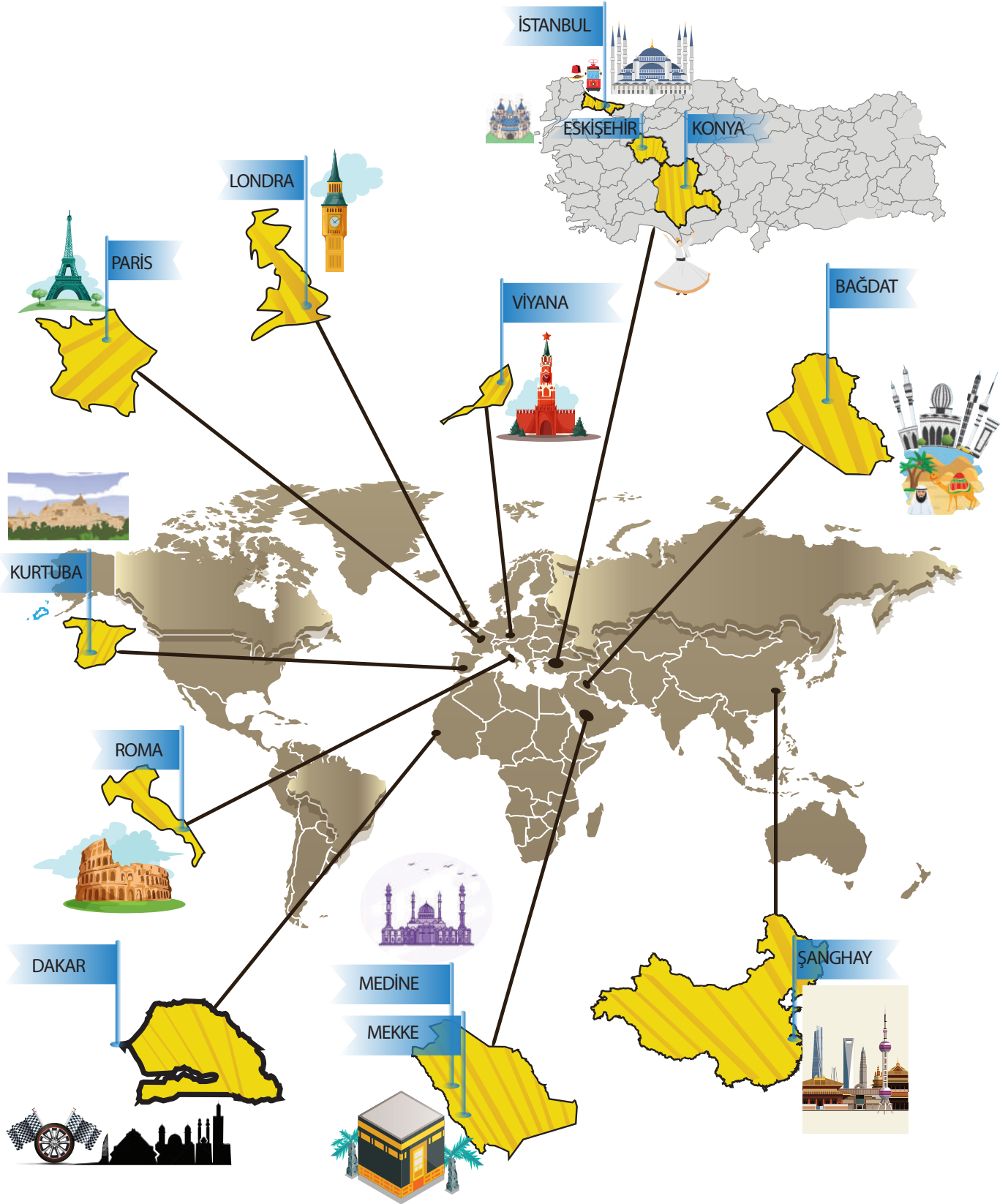
Görsel 1.3.5

ETKİNLİK

Medeniyete yön vermiş Roma, Konya, Eskişehir, Bağdat, Londra, Viyana, Şanghay, Dakar gibi şehirlerin kültürel özelliklerini yansıtan görseller bulunuz. Bu görselleri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

MEDENİYETLERE YÖN VEREN ŞEHİRLER

Görsel 1.3.6

Şehrin insana, insanın şehre olan etkisini öğreneceğim.

ŞEHİRLE İLİŞKİMİZ

Görsel 1.4.1

Şehirle insan arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Önce insanlar kendi duygu ve düşüncelerine uygun şehirler kurarlar. Sonra şehirler, kurulmalarında etkili olan duygu ve düşünceleri gelecek nesillere aktararak insanları etkiler. Belki de bu nedenle insanları tanımak istediğimizde ilk sorduğumuz sorulardan biri “Nerelisin?”dir. Sanki aynı şehirde yaşayanlar bir uzlaşma içindedir. Alışkanlıkları, davranışları ve yaşam biçimleri benzerdir. Çünkü insanlar yaşadıkları şehirlerin kültürel dokusundan etkilendikleri gibi ekonomik, sosyal yapısından ve ikliminden de etkilenmektedir. Buldukları ortamın imkânlarından yararlanarak hayatlarını sürdüren insanlar, o çevrenin hayat standardıyla yetişir.

İnsanın şehirle ilişkisinin başladığı ve bittiği yer, evdir. Evinden dışarıya adım attığında şehirle ilişki kurmaya başlayan insan, evine döndüğünde o ilişkiye bir süreliğine ara vermiş olur.

Görsel 1.4.2

Görsel 1.4.3

Şehirle kurulan ilişkiler çok farklıdır. İnsan, şehrin mimarî yapısıyla olduğu kadar işlevleriyle de ilişki içindedir. Şehrin mekânları olan sokaklar, meydanlar, parklar, alışveriş mekânları, kamusal alanlar ve ibadet mekânları farklı anlam ve boyutlarıyla şehirde yaşayanları etkiler. Eğitim, ticaret, ibadet, sosyalleşme, rekreasyon, sağlık, çalışma, spor ve daha birçok farklı faaliyet şehirle şehirli arasındaki ilişkilerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

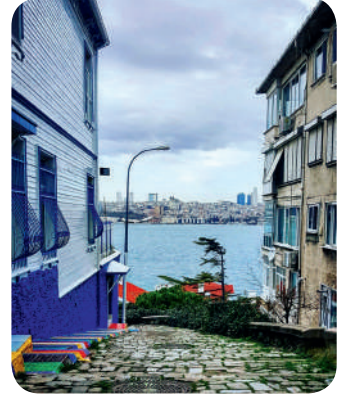
Evimizden çıktığımızda şehirle ilk iletişimimiz sokak ile başlar. Sokaklar her şehirde farklı karaktere sahiptir.

Dar, geniş, kıvrımlı, dik yokuşlu, taşlı ya da denize açılan sokaklar... Sokakların yapısını şehrin yer şekilleri ve iklimi kadar insanların yaşam tarzı da belirler.

Sokaklar bizi şehre ulaştırır. Bu görevinin yanı sıra sokaklar mahallenin ortak kullanım alanlarıdır. Komşuluk ilişkileri burada gerçekleşir. "Bizim sokak" ifadesiyle şehir ilk kez burada sahiplenilir. Önce sokakla sonra da sokaktakilerle iletişim kurulur.

Evden veya apartmandan çıktığında sokakta karşılaşılan insanlarla selamlaşmak, onlara hatırlarını sormak iletişimi başlatır. Pencere önünde oturan ve dışarıyı izleyen birini tanımıyor olsak da selamlaşmak, hem onu hem bizi mutlu edecek, hem de sokağı sahiplenmemizi sağlayacaktır. Böylece sokak bizim için güvenli bir alan hâline gelecektir.

Sokağı geçip şehrin merkezine doğru ilerlediğimizde bizi genellikle bir çarşı karşılar. Çarşı, Osmanlı şehrinde toplumsal hayatın merkezidir. Günümüzde şehirlerde yaygınlaşan alışveriş merkezleri çarşılara ilgiyi azaltsa da bu çarşılar önemini hâlâ sürdürmektedir. Hemen her türlü ürünün satıldığı bu çarşılara herkesin yolu düşer. Şehirde üretilenler, insanların ihtiyaç ve alışkanlıkları buradaki ticarete yön verir. Bazı şehirlerde bakırcıların, demircilerin ya da dokumacıların çok olması tesadüf değildir.

Görsel 1.4.4

Görsel 1.4.5

Şehirde yaşayan insan aynı zamanda yaşadığı mekânların yapısını da belirler. Düz damlı kerpiç evler, cumbalı ahşap evler, tek katlı evler, çok katlı evler, kapıları sokağına açılan ya da yüksek duvarlarla çevrili bahçelere açılan evler o şehrin doğal koşulları kadar insanların yaşam biçimini de yansıtır.

İnsanın şehirle ve şehrin mekânlarıyla kurduğu ilişkinin boyutu kendisinin de şehirlilik düzeyini belirlemektedir. Çünkü şehirli olmak sadece şehirde yaşamaktan ibaret değildir. Büyük İslâm düşünürü ve ilk sosyolog İbn Haldun'a göre şehirli "Şehirde geniş ve mükemmel bir surette medeni yaşayan kimse"dir. Geniş ve mükemmel surette yaşamak ise şehirde yaşamamanın gereklerini yerine getirmekle sağlanabilmektedir.

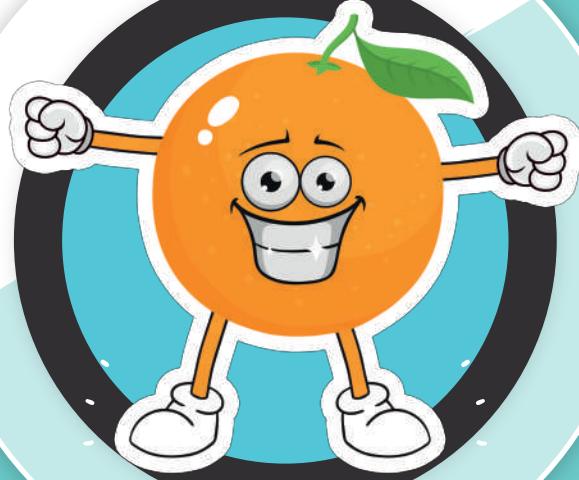
Yaşadıkları çevreden etkilenen insanların içinde buldukları çevreye, şehre ve insanlara karşı sorumlulukları ve görevleri bulunmaktadır. Bu sorumlulukların en önemlisi; atalarından miras olarak aldıkları, binlerce yıllık geçmişi olan şehri gelecek nesillere yaşanabilir bir şehir olarak bırakma bilincidir. Çevreyi kirletmeden ve tahrip etmeden, tarihî ve kültürel dokuya zarar vermeden yaşanmalıdır. Birlikte yaşamak; anlayış ve saygı çerçevesinde komşuluktan alışverişe, trafikten gürültü yapmamaya kadar tüm insani ilişkileri, sevgiyi, yardımlaşmayı, dayanışmayı sağlamakla mümkün olur.

Görsel 1.4.6

Şehrimiz Antalya

TEMA 2

ŞEHİRDE YAŞAM

ŞEHİR VE SOSYAL HAYAT

Görsel 2.1.1

“Yaşam mekânı olarak şehirler sosyal hayatın çok hareketli olduğu yerlerdir.”

Şehirler, sosyal hayatın çok hareketli olduğu yerlerdir. Şehirlerde insanların gündelik yaşamlarını sürdürmelerini kolaylaştıran çok çeşitli yaşam alanları ve kurumsal yapılar bulunmaktadır. Sinema, tiyatro, lokanta, pastane, müze, galeri, kütüphane, ibadethane, otel, kahvehane, park gibi yerler sosyal yaşamın canlı olduğu mekânlardır. Bu mekânlarda insanlar yeme, içme, ibadet etme, eğlenme gibi ihtiyaçlarını yerine getirirler. Bu yaşam alanları ve kurumlar bir şehrin siyasi, ekonomik, dinî, kültürel yaşamını ve kimliğini de yansıtır. Örneğin bir şehirdeki ibadethanelerin yapısı, kütüphanelerin çokluğu ve çeşitli kültür mekânlarının varlığı o şehri bir başka şehirden ayırt etmemizi sağlar.

Şehrin sosyal yaşamının özellikleri şunlardır:

- Şehirlerde farklı sosyal gruplar vardır.
- Şehirlerde insanlar birbirinden farklı işlerde çalışırlar.
- Şehir yaşamını düzenleyen yazılı ve yazısız kurallar vardır.
- Şehirlerde çok çeşitli kültürel faaliyetler yapılmaktadır.
- Şehir yaşamında eğitim kurumları yaygın ve çeşitlidir.
- Şehir yaşamının temelinde ekonomik etkinlikler önemli bir yere sahiptir.

Şehirler, kırsal alanları da içine alarak büyür. Günümüzde şehirler, önemli değişimler yaşamaktadır. Bu değişimin başında köyden kente nüfus hareketleri gelmektedir. Türkiye’de 2018 yılı verilerine göre nüfusun %93,76’sı il ve ilçe merkezlerinde yaşarken belde ve köylerde yaşayanların oranı %6,24’tür. Dolayısıyla şehirler, nüfusun çoğunluğunun yaşadığı temel yerleşim yeri hâline gelmiştir. İnsanların göç etmelerinin çeşitli nedenleri vardır. Günümüzde ekonomik, toplumsal, kültürel, eğitim, eğlence ve güvenlik gibi nedenlerden dolayı şehirlere göç edilmektedir. Nüfustaki değişime bağlı olarak da şehirlerde çok hareketli bir yaşam vardır.

Şehirlerde nüfusun fazla olması; çevre kirliliği, trafik, yoksulluk, işsizlik, gecekondulaşma, altyapı yetersizliği, kültürel yabancılaşma gibi birçok soruna yol açmaktadır. Bireylerin birbirlerine karşı ilgisizliği, dayanışma ve yardımlaşmanın azalması, sosyal ilişkilerin zayıflaması da bir başka önemli sorun olarak ortaya çıkmıştır.

Görsel 2.1.2

“Dayanışma”; bir toplumu oluşturan bireylerin duygu, düşünce ve ortak çıkar birliği ile birbirlerine bağlanmaları ve her konuda birbirlerine destek olmalarıdır. “Yardımlaşma” ise bireylerin yalnız başına üstesinden gelemeyecekleri durumlar karşısında başkalarından aldığı destek ve katkıdır. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma bir milleti, toplumu, şehri ayakta tutan önemli unsurlardandır.

İnsanlar genellikle sadece ihtiyaçlarını karşılamak için birbirleri ile iletişim kurmaktadır. Bundan dolayı insanlar arasındaki dayanışma ve yardımlaşma duygusu azalmaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere günümüzde şehirlerde profesyonel biçimde çalışan hayır kurumları, dernekler, vakıflar ortaya çıkmıştır. Bireyler dinî, ahlaki, insani ilkelere dikkat ederek dayanışma ve yardımlaşma duygusunu şehir yaşamında tekrar canlandırabilirler. İslam dini yardımlaşmaya, dayanışmaya ve komşuluk ilişkilerinin gelişmesine büyük önem vermiştir. Peygamberimiz Hz. Muhammed’in “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” hadisi komşuluk ilişkilerinin, dayanışma ve yardımlaşmanın önemini vurgulamaktadır.

Bir toplumun huzuru, mutluluğu, geleceği bireyler arasındaki sosyal dayanışma ve yardımlaşma ruhuna bağlıdır. Bazen insanlar sosyal hayatta kendi gayretleriyle üstesinden gelemeyecekleri sorunlarla karşı karşıya kalabilirler. Böyle durumlarda toplumsal dayanışma ve yardımlaşma içerisinde hareket edebilmek, “millet” olmanın bir gereğidir. Bu dayanışma, yardımlaşma ve birliktelik duygusunu birçok örnek olayda görmek mümkündür. Örneğin deprem ve sel gibi doğal afetlerde insanların birbirlerine yardım etmesi bunun bir göstergesidir. Türk milleti 1999’da Marmara’da, 2011’de Van’da meydana gelen depremlerde büyük bir yardımlaşma ve dayanışma örneği göstermiştir. Türk milleti sadece doğal afetler karşısında değil toplumsal olaylar karşısında da bu dayanışma ve yardımlaşmanın en güzel örneğini vermiştir. Örneğin 15 Temmuz 2016’da hain darbe girişimine karşı milletimizin kahramanca mücadele etmesi bunun bir kanıtıdır.

Görsel 2.1.3

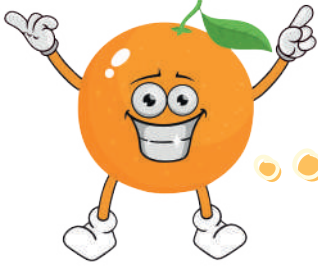
Medeni yaşantının kurallara uymakla mümkün olabileceğini öğreneceğim.

MEDENİ YAŞANTININ GEREKLERİ

“Medeni insan, medeni yaşam” gibi ifadeleri mutlaka duymuşsunuzdur. Bu ifadelerde geçen medeni kelimesinin ne anlama geldiğini hiç düşündünüz mü? Medeni kelimesi sözlükte “şehirlleşmiş, uygar” anlamlarına gelmektedir. Şehirler çok sayıda insanın bir arada yaşadığı yerlerdir. Şehirde belirli bir düzeni içerisinde, karşılıklı saygı çerçevesinde bir yaşam sürdürülmesi gerekmektedir. Medeni bir yaşantı sürdürebilmek, şehirde yaşamının gereklerindedir. Şehirde yaşayan insanlar, şehir hayatını düzenleyen görgü ve nezaket kurallarına uymak durumundadır. Bu kurallar, insanların bir arada buldukları her ortamda davranışlarını düzenler. Apartman, park, alışveriş merkezi, ibadethane ve toplu taşıma araçları insanların toplu olarak buldukları yerlerdendir. Bu mekanlarda belirli kurallara uygun davranmak gerekir. Çünkü şehirde yaşayan insan, şehri paylaştığı diğer insanlara karşı sorumludur. Bu sorumluluk görgü ve nezaket kurallarına uymayı gerektirir. Bakın bir arkadaşımız bu kuralları yaşamında nasıl uyguluyor:

Ben Melike,
ailemle birlikte 4 katlı bir apartmanda yaşıyoruz. Evimize girerken ayakkabılarımı kapı önünde bırakmamaya dikkat ederim. Televizyonun sesini komşularımızı rahatsız edecek şekilde açmam. Ayrıca çöplerimizi kapı önüne koyarken apartman yönetimine belirlenen saatlere uymaya özen gösteririm. Toplu taşıma araçlarını kullanırken diğer yolcuları rahatsız etmemek için yüksek sesle konuşmam. Bu araçlarda engelli, yaşlı, hamile veya çocuklu yolculara yer veririm.

ETKİNLİK

Sizler de günlük hayatınızda uyduğunuz kuralları düşünerek Melike'nin söylediklerine neler ekleyebilirsiniz?

.....

.....

.....

İlk Çağ düşünürlerinden Aristoteles (Aristo) "Bir şehir, farklı insanların yaşadığı mekanlardan oluşur. Benzer insanlar bir şehir meydana getiremezler." demiştir. Yani şehirlerde farklı özelliklere sahip birçok insan yaşamaktadır. Bu farklılıklara saygı göstermeli, bu farklılığın şehrimizi zenginleştirdiğini unutmamalıyız.

ŞEHİR YAŞAMINDA UYMAMIZ GEREKEN KURALLAR

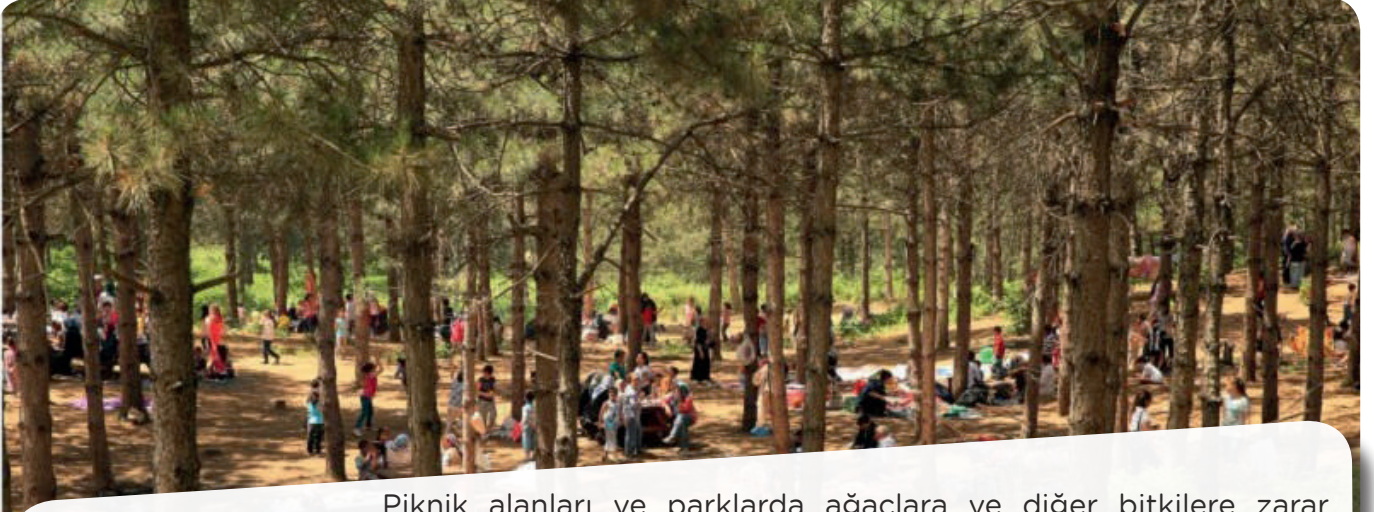
İbadethaneler, insanların dinî inançlarının gerektirdiği şekilde ibadet ettikleri yerlerdir. İbadethanelere giderken temiz ve uygun kıyafetler giymeliyiz. İbadethanelerde yüksek sesle konuşmamalı, ibadet edenlerin dikkatini dağıtacak davranışlarda bulunmamalıyız.

Görsel 2.2.2

Sinema ve tiyatro gibi kültür-sanat faaliyetlerinin gerçekleştiği mekanlara zamanında gitmeli, cep telefonumuzu kapatmalıyız. Gösteri sırasında diğer insanları rahatsız edici her tür davranışlardan kaçınmalıyız.

Görsel 2.2.3

Piknik alanları ve parklarda ağaçlara ve diğer bitkilere zarar vermemeliyiz. Diğer insanların rahatsız olacağı şekilde müzik dinlemek, gürültü yapmak gibi davranışlardan kaçınmalıyız. Çöplerimizi çöp kutularına atmamız gerekir.

Görsel 2.2.4

Katılacağımız törenlerin türüne uygun şekilde giyinmeli, sessizce töreni izlemeli, gerekiyorsa beğenimizi alkış gibi davranışlarla ifade etmeliyiz. Törene vaktinde gitmeliyiz. Tören akışını bozacak söz ve davranışlardan kaçınmalıyız.

Görsel 2.2.5

Alışverişte, alacağımız ürünü seçerken rafları ve tezgahı dağıtmamalı, görevlilere karşı nazik olmalıyız. Alışverişimiz bittikten sonra kasada sıraya girmeliyiz. Yaşlı, engelli, hamile ya da çocuklu kimselere öncelik vermeliyiz.

Görsel 2.2.6

ŞEHİRDE SIRADAN BİR GÜN

Sabahın erken saatleri... Şehir sakinlerinin çoğu uyurken bazıları çalışmaya başlamış bile. Temizlik işçileri caddeleri süpürüyor, ardından araçla caddeler yıkıyor. Fırıncılar çoktan ekmek pişirmeye başlamışlar. Bazıları ise daha evlerine gitmemiş bile. Hastanedeki nöbetinden dönen doktor, güvenlik görevlileri ve daha birkaç kişi hâlâ dışarıda.

Sabahın ilerleyen saatlerinde caddeler iyice kalabalıklaşıyor. Herkes bir yerlere koşuşturuyor. Yetişkinler işe gitmek için yola çıkmış, çocuklar ise okullarına gidiyor. Şehirde pek çok okul var, tabii pek çok da öğrenci. Caddeler otobüs ve arabalarla doldu. Neyse ki bir yere ulaşmak için kullanabileceğimiz pek çok ulaşım aracı var: otobüs, metro, tren... İki araba köşede çarpışmış ve iki caddeyi de tıkamış. Araç kuyruğu uzayıp giderken insanlar işlerine vaktinde ulaşamayacakları için kaygılı.

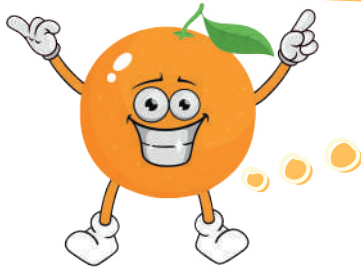
Pazarcılar tezgâhlarını kuruyor. Dükkânlar birer birer açılıp müşteriler için hazırlanıyor. Şehirde ne çok dükkân var. Şehrin hemen çıkışında yer alan fabrikaların bacalarından dumanlar tütmeye başladı bile. Bu dumana araçların yaydığı egzoz gazları da eklenince bazen gökyüzü gri bir bulutla kaplanıyor. Müze ziyaretçilere açıldı. Öğretmenleriyle birlikte bir grup öğrenci, müzenin önünde içeri girmek için bekliyor.

Yol çalışması yapan işçiler kazı yaparken bir su borusunu patlatmışlar. Etrafa yayılan su, bir aracın kayarak kaldırıma çıkmasına neden oluyor. Kaldırımda yürüyen bir genç yaralanıyor. Hemen bir ambulans çağrılıyor. Neyse ki şehirde pek çok hastane var. Ambulans yaralıyı alarak en yakın hastaneye götürüyor.

Öğlen oldu. Herkes yemek yemek için hazırlanıyor. Öğrenciler öğlen tatilinde okul bahçesini dolduruyor. Ofis çalışanları caddedeki lokantalarda karınlarını doyuracakları bir yer arayışında. Ancak hava bozuyor. İlk yağmur damlaları düşerken insanlar şemsiyelerini açıyor ya da kapalı alanlara kaçıyor. Aniden bir kapkaççı pazarda gezen birinin çantasını çalıyor. Etraftakiler onu kovalarken ortalık karışıyor. Polis çağrılıyor.

Öğleden sonra yağmur şiddetini artırdı. Şiddetli rüzgâr, şemsiyenin altındaki insanların bile ıslanmasına neden oluyor. Okuldaki son ders bitti. Okul çıkışı parktaki spor sahasında maç yapmak için sözleşen öğrenciler koşarak evlerine gidiyor. Pazarcılar tezgâhlarını toplamak zorunda kaldı. Akşamüzeri yağmur şiddetini iyice artırdı. Sokaklar su altında kaldı. İnsanlar su birikintisi içinde karşıdan karşıya geçmekte zorlanıyor, çöplerle tıkanan mazgalları belediye işçileri açmaya çalışıyor.

Bir müddet sonra sokaklardan sanki dereler akıyor, önüne gelen her şeyi sürüklüyor. Bir mağazaya sığınan yaşlı kadın: “Her yer betonla kaplandı. Suyu emecek toprak kalmazsa böyle olur.” diye söyleniyor. Yağmur durdu ve şehre karanlık çöktü. Dükkânlar birer birer kapanıyor, çalışanlar toplu taşıma araçlarına binmek için duraklara doğru ilerliyor. Tiyatroya giden seyirciler yerlerine oturmuş, oyunun başlamasını bekliyorlar. Sanat galerisindeki resim kursu başlamış bile. Karanlıkta evlerine dönmeye çalışan insanlar, çevreden gelebilecek tehlikelere karşı dikkatli olmaya çalışıyor. Tenha sokaklardan geçerken her gün gazetelerde okudukları tehlikelere karşı uyanık olmaları gerektiğini hatırlıyorlar.

ETKİNLİK

Okuduğunuz metinde şehrin hangi fırsat ve risklerinden söz edildiğini tespit ediniz. Bunlara başka neler ekleyebilirsiniz?

RİSKLER

.....

.....

.....

.....

.....

FIRSATLAR

.....

.....

.....

.....

.....

ŞEHİRİN FIRSATLARI VE RİSKLERİ

Günümüzde dünya nüfusunun %54'ü şehirlerde yaşamaktadır. Büyük şehirlerdeki iş imkânlarının fazlalığı, kırsal bölgelere oranla yaşam kalitesinin yüksek oluşu insanları şehirde yaşamaya yönlendiren unsurlardan bazılarıdır. Bunun yanında sağlık hizmetlerinden faydalanabilme, devletin ve belediyelerin sağladığı hizmetlere erişimin kolay oluşu, çocuklara daha iyi eğitim sunma gibi nedenler sebebiyle insanların birçoğu şehirlerde yaşamayı tercih etmektedir. Bütün bunlar, insanların gözünde şehirleri daha önemli hâle getirmektedir.

Şehirler, insanlara birçok imkân sunmaktadır. Bu da şehirlere olan ilgiyi artırmaktadır. Fakat çok sayıda insanın bir arada yaşaması ve plansız şehirleşme, birçok sorunu da ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunlardan bazıları; doğal afetlerle başa çıkamama, çevre kirliliği, trafik sorunu, şehre uyum problemleri ve çeşitli suçlarla karşılaşmadır. Bunlarla baş edebilmemizin en güzel yolu şehirde yaşarken karşılaşılabileceğimiz sorunların farkında olmaktır. Aynı zamanda bu sorunlara kişisel ve toplumsal olarak nasıl çözümler üretebileceğimiz üzerine düşündürmektedir.

EĞİTİM FIRSATLARI

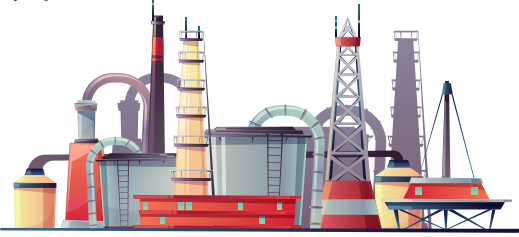
- Şehirler, okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar insanların isteklerine ve yeteneklerine göre birçok farklı eğitim kurumuna erişme imkânı sunar (meslek liseleri, güzel sanatlar lisesi, sınavla öğrenci alan liseler, özel okullar, üniversiteler).
- Derslik sayısı, spor salonu, yurt, kütüphane, atölye, laboratuvar gibi imkânlar kırsal bölgelerdeki eğitim kurumlarına göre daha fazladır.
- Öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre çeşitli kurs, sosyal ve sportif faaliyetlere katılma imkânı vardır.
- Eğitimle alakalı konferans, seminer, sempozyum gibi etkinlikler de şehir merkezlerinde gerçekleştirilmektedir.

ŞEHİRİN FIRSATLARI

İŞ FIRSATLARI

- Fabrikalar, imalathaneler, atölyeler şehir merkezlerine daha yakındır.
- Otel, lokanta gibi hizmet sektörleri genellikle şehir merkezlerindedir.
- Ticari faaliyetler daha çok şehir merkezlerinde yürütülmektedir.
- Birçok meslek alanı, şehir merkezinde faaliyet göstermekte ve insanlar yeteneklerine göre daha kolay iş bulabilmektedir.

SAĞLIK FIRSATLARI

- Şehir hastaneleri, araştırma hastaneleri, tıp fakülteleri şehir merkezlerindedir.
- Şehir merkezlerinde uzman doktor ve sağlık personeli sayısı kırsala göre çok daha fazladır.
- Evde bakım hizmetlerine şehir merkezlerinde daha kolay ulaşılabilir.
- Şehir merkezlerindeki hastaneler, kırsal bölgelerdekilere göre daha donanımlıdır.

ULAŞIM FIRSATLARI

- Toplu taşıma araçları şehirlerde daha yaygın kullanılmaktadır.
- Şehir merkezi ve çevresinde kara yolları oldukça gelişmiştir.
- Şehir merkezlerinin ulusal ve uluslararası ulaşımı kolaydır.

SANAT, SPOR VE SOSYOKÜLTÜREL FIRSATLARI

- Sinema, tiyatro ve sergi salonları şehir merkezlerindedir.
- Şehir merkezlerinde her branştan spor kulüplerine katılabilme imkânı vardır.
- Spor müsabakalarını izleyebilme imkânı vardır.
- Sivil toplum kuruluşları şehir merkezlerinde bulunmaktadır.
- Sanatla ilgili eğitim veren kurumlar daha çok şehir merkezlerindedir.

ŞEHİRDE KARŞILAŞILABİLECEK RİSKLER

Şehir, fırsatlar sunduğu kadar bazı riskler de içerir. Doğal afetler, şiddet, madde bağımlılığı, trafik kazaları, cinsel istismar şehirde de karşılaşılabilecek risklerden bazılarıdır. Deprem, sel, heyelan gibi doğal afetler insanların kontrolü dışında gerçekleşir. Afetler gerekli önlemler alınmadığı takdirde can ve mal kayıplarına yol açar. Şehirlerde nüfus fazla olduğundan daha fazla zarara neden olan afetler, çoğunlukla kısa sürelerde gerçekleşir. Doğal afetleri önlemek insanoğlunun elinde olan bir durum değildir. Fakat insanlar doğal afetlere karşı bazı önlemler alarak can ve mal kayıplarını önleyebilir veya azaltabilir.

Görsel 2.3.2

DEPREM

Ülkemizin yüz ölçümünün %42'si birinci derece deprem kuşağı üzerindedir. Bazı büyük şehirlerimizin birinci derece deprem bölgeleri üzerinde kurulduğu, nüfusumuzun yarıdan fazlasının buralarda yaşadığı bir gerçektir. Depremlerin oluşturacağı hasarları azaltmanın en etkin iki yolu depreme dayanıklı yapılar inşa etmek ve toplum olarak depreme karşı alınacak önlemler konusunda bilinçlenmektir.

Deprem Öncesinde, Sırasında ve Sonrasında Yapılması Gerekenler:

- Binanızın depreme dayanıklılığının kontrol edilip edilmediğini öğreniniz.
- Aile bireyleri ile deprem sırasında nasıl davranacağınızı konuşunuz.
- Kitaplık, yüksek mobilya gibi kolay devrilebilir eşyalar ile ağır eşyaların duvarlara veya döşemeye sıkıca sabitlenip sabitlenmediğini kontrol ediniz. Eşyalarınızı üzerinize düşmeyecek şekilde yerleştiriniz.
- Deprem çantasını ailenizle birlikte hazırlayınız.
- Bina içinde iseniz deprem sırasında sakın olup cesaretinizi toplayınız ve koşmayınız.
- Sağlam bir masa, sıra, mobilya yanına çömelerek başınızı koruyunuz. Pozisyonunuzu sallantı duruncaya kadar değiştirmeyiniz.
- Bina içinde kalınız. Tiyatro, okul gibi kalabalık yerlerde iseniz kesinlikle merdivenlere, asansörlere panikle koşmayınız.
- Bina dışında iseniz binalardan dökülecek yıkıntı ve camlardan, elektrik direk ve tellerinden uzakta, güvenli bir yerde depremin durmasını bekleyiniz.
- Köprü, üst geçit ve tünellerden uzak durunuz. Eğer mümkünse ağaç, direk ve enerji nakil hatlarından uzakta kalınız.
- Büyük bir depremden sonra artçı depremler mutlaka devam edecektir. Bu depremlere karşı hazırlıklı olunuz.
- Özellikle ilk üç gün içerisinde yetkililer izin vermedikçe sağlam evlerinize dahi girmeyiniz. Aile bireylerinizi bir arada tutunuz ve açık bir yerde bekleyiniz.
- Varsa yaralılara ilk yardım yapınız.
- Evinizi veya binanızı terk ederken kalın tabanlı ayakkabılarınızı giyiniz. Yanınıza kıymetli eşyalarınızı, kalın giyecek, battaniye, biraz içme suyu ve yiyecek alınız.
- Enkaz ve yıkıntılar arasında, cadde ve sokaklarda gelişigüzel dolaşmayınız.

SEL

Seller doğal afetlerin en yaygınlarından biridir. Bazı sel olayları birkaç gün içinde meydana gelirken ani sel baskınları birkaç dakika içinde yaşadığımız çevrenin sular altında kalmasına sebep olabilir. Sel felaketleri maddi zarara yol açmakta hatta bu felaketler sonucu can kayıpları da yaşanmaktadır. Çarpık şehirleşme sonucu dere yataklarının doldurulup imara açılması, nehir yataklarının değiştirilmesi ve altyapı yetersizlikleri sel felaketlerinin yaşanmasının başlıca sebepleridir. Eğer sel tehlikesi olan bir çevrede yaşıyorsak bulunduğumuz çevrede selin ortalama yüksekliğinin ne olabileceğini öğrenmeye çalışmalıyız. Acil durum eylem planları hakkında önceden bilgi edinmeliyiz. Ayrıca sel anında tahliye yollarını, sığınabileceğimiz yerleri öğrenip tahliye için hazırlıklı olmalıyız.

Görsel 2.3.3

TRAFİK

Ülkemizde meydana gelen trafik kazaları sonucu her yıl binlerce vatandaşımız hayatını kaybetmekte, on binlercesi de yaralanmaktadır. Türkiye’de ve dünyada meydana gelen trafik kazalarında en büyük kusur insana aittir. İnsanlar trafikte sürücü, yaya, yolcu kimlikleri ile farklı roller üstlenmektedir. Bu yüzden özellikle kalabalık şehirlerde yaşıyorsak hepimiz trafik güvenliği bilincine sahip, çevresine karşı sorumluluklarını bilen bireyler olmalıyız.

Trafikte yaya olarak uymamız gereken kurallar:

- Cadde ve sokaklarda kaldırımdan yürümeliyiz.
- Yaya kaldırımı olmayan yerlerde yolun solundan yürümeliyiz.
- Karşıdan karşıya geçerken önce sola, sonra sağa, daha sonra yine sola bakıp öyle geçmeliyiz.

Kesinlikle yaya geçidini kullanmalıyız.

- Duran bir taşıtın önünden ve arkasından geçmemeliyiz.
- Trafik polisinin işaretlerine uymalıyız.
- Trafik polisinin olmadığı yerlerde trafik işaretlerine dikkat etmeliyiz.
- Trafik lambası kırmızı yanarken kesinlikle karşıdan karşıya geçmemeliyiz.
- Taşıtlara hiçbir nedenle asılmamalıyız.
- Taşıtlardan inerken taşıtın tam olarak durmasını beklemeliyiz.
- Karanlıkta açık renkli kıyafetler giyerek yola çıkmalı ve yolun solundan yürümeliyiz.

Görsel 2.3.4

ŞİDDET

Hepimiz günlük hayatımızda çevremizdeki insanlarla ilişkiler kurarız. Bu ilişkilerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi her şeyden önce karşılıklı saygı ile mümkündür. Evimizde, okulumuzda ve sosyal hayatımızda karşılaşacağımız sorunların en iyi çözüm yolu konuşarak meseleyi halletmektir. Aldığımız bütün bu önlemlere rağmen fiziksel ve ruhsal olarak bir şiddet durumu ile karşılaşabiliriz. Böyle durumları ailemizle, okul yönetimiyle, öğretmenlerimizle veya rehberlik servisiyle mutlaka paylaşmalı, onlardan yardım istemeliyiz.

Gerçek duygu ve düşüncelerin yansıtıldığı açık bir iletişim, karşı tarafın ihtiyacına saygılı ve güvene dayalı ilişkilerle gerçekleşir. Sorunu net bir şekilde tanımlamak şiddete gerek kalmadan çatışmanın olumlu sonuçlanmasını, her iki tarafın da kazanmasını sağlayacaktır.

Görsel 2.3.5

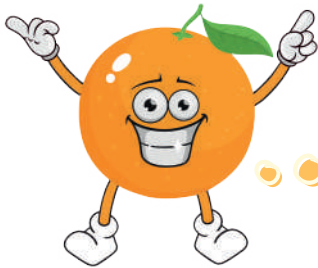
Şehirdeki engelsiz yaşam alanlarının önemini öğreneceğim.

ENGELSİZ YAŞAM

"Benim adım Mert. Yürüme engelliyim. Sadece bacaklarımı kullanamıyorum, o kadar. Bu yüzden bir tekerlekli sandalyem var. Ülkemizde yürüyemeyen, konuşamayan, işitemeyen, göremeyen ya da zihinsel engeli olan milyonlarca insanın olduğunu biliyor musunuz? Siz de şaşırıdınız değil mi? Çünkü etrafta çok fazla engelli görmüyorsunuz. Peki, neden?"

Görsel 2.4.1

ETKİNLİK

Mert'in sorusuna ne cevap verirsiniz?

.....

.....

Görsel 2.4.2

Ülkemizde engelli yurttaşlarımız toplumun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Engelli bireyler özel mekanlarını belli bir oranda kendi ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemektedir. Ancak yaşadıkları mekandan dışarıya adım attıklarında, kentsel/kamusal mekanlara ulaşabilme ve bu mekanları rahat bir şekilde kullanabilmede birçok sorunla karşılaşmaktadır.

Onların kentsel yaşama katılım alanındaki ihtiyaçları, engelli olmayan yurttaşlarımızla aynıdır. Bu nedenle tüm yurttaşların kent mekanlarına ulaşmasını sağlamak çok önemlidir. Engelli bireyler de bir başkasının yardımına ihtiyaç duymadan işe, okula, alışverişe, spor alanlarına, parklara, ibadethanelere kolaylıkla gidebilmelidir. Bunun için öncelikle

ulaşım olmak üzere şehirlerin altyapılarının düzenlenmesi gerekir. Bunu sağlamak en başta belediyelerin görevidir.

Şehirlerin mimari planlamasının temel amacı, kullanıcıların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılamaktır. Kısacası tasarımın merkezinde kullanıcı vardır. Fiziksel mekanlar söz konusu olduğunda kullanıcı profili çok çeşitli ve değişkendir. Yaşlılar, kalıcı ve geçici engelliler, hamileler de bu kullanıcı kitlesi dahilindedir. Toplumdaki tüm bireyler için fiziksel yeterlilik geçici bir durumdur. Engelsiz yaşam alanına yalnızca engelli bireyler ihtiyaç duymaz. Herkes yaşamının bir bölümünde bazı kısıtlılıklarla yaşamak durumunda kalabilir. Bir çocuğun, bir hamilenin ya da kol veya bacağı kırılmış bir kişinin, çocuk arabasıyla çocuğunu gezdiren bir ebeveynin, yaşlı bir kişinin hareket kabiliyetleri bu kısıtlılıklara örnek gösterilebilir.

Engelli bireylere engelsiz bir şehir hayatı sunmak onların kendilerini gerçekleştirmelerine imkan tanıyarak daha kaliteli bir yaşam sürdürmelerini sağlayacaktır. İsteddiği zaman, istediği saatte, dışarıda kimseye muhtaç olmadan dolaşabilmek, alışverişini yapıp bir çay bahçesinde çay yudumlayabilmek, yeni çıkan bir filmi akranlarıyla birlikte sinemada izleyebilmek, ibadetlerini yerine getirmek vb. hiçbir zaman sorun olmamalıdır. Engelli birey bütün bunları özgürce yapabilmelidir. Bunun için öncelikle ulaşım olmak üzere şehirlerin altyapılarının düzenlenmesi gerekir.

Şimdi engelsiz yaşam alanlarını doğru uygulayan şehirlerden birkaç örnek inceleyelim:

Kaldırımlar yüksek olmamalı, genişlikleri bir tekerlekli sandalye veya bebek arabası gibi araçların sığacağı boyutta olmalıdır.

Kaldırımdaki rampalar bu araçların iniş çıkışlarını kolaylaştıracak genişlikte ve eğimde olmalıdır.

Yaya kaldırımında güzergahın görme engelliler tarafından baston ile kolaylıkla algılanmasını sağlayıcı, hissedilebilir yüzeylerden oluşan kılavuz izler olmalıdır.

Engelli vatandaşların güvenli bir şekilde kullanabileceği görsel ve sesli uyarı sistemleri olmalıdır.

Toplu taşıma araçlarındaki rampa sistemi sayesinde bebek arabasıyla ya da engelli aracıyla ulaşım araçlarına rahatça binilebilmelidir.

Üst geçitlerde bedensel engellilerin kullanabilmesi için asansörler bulunmalıdır.

Engellilerin spor ve eğlence amaçlı faaliyetlerde bulunmaları için plaj, spor salonu, sinema, tiyatro gibi yerlerde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Görsel 2.4.3 : İzmir

Görsel 2.4.4 : Ankara

Görsel 2.4.5 : Antalya

Görsel 2.4.6 : Manisa

Görsel 2.4.7 : Muğla

Şehirdeki diğer canlılara karşı şefkatli ve duyarlı olmanın gerekliliğini öğreneceğim.

ŞEHİRDEKİ DİĞER CANLILAR

Görsel 2.5.1

Şehir sadece insanlardan, binalardan, yollardan ve araçlardan oluşmaz. Ağaçları, çiçekleri, insanları ve hayvanlarıyla bir bütündür. Şehirde insanlar kadar diğer canlıların da yaşama hakkı vardır. Bu yüzden insan, diğer canlıların haklarını gözetmeli; onlara karşı merhametli ve duyarlı olmalıdır. Diğer canlılara karşı duyarlı olmak, yaşadığımız çevrenin doğal koşullarının ve çeşitliliğinin korunmasıyla mümkündür. Bilim insanları, insan hayatının devamı için doğadaki çeşitliliğin sürdürülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle, şehrimizde yaşayan diğer canlıları da düşünerek hareket etmeliyiz.

Hem tarihte hem de günümüzde insanların doğaya ve diğer canlılara karşı duyarlılıklarının birçok örneği vardır. Sakarya Büyükşehir Belediyesi, Arifiye ilçesinde gerçekleştirdiği yol yapımı sırasında 270 yaşındaki çınar ağacına zarar vermemek için yol projesini değiştirmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi de aralarında yüz yıllık çınarların bulunduğu 50 ağacı koruma altına alarak bu ağaçların bakımını yapmıştır. Ülkemizin birçok şehrinde hayvan barınakları kurulmuştur. Bu sayede sokak hayvanlarının

bakım, barınma ve sağlık hizmetleri karşılanmaktadır.

Görsel 2.5.2

Görsel 2.5.3

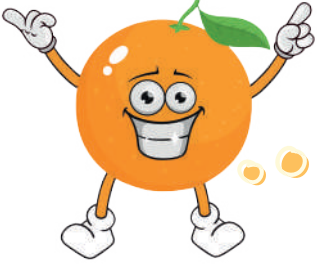
Atalarımız sıcak günlerde kuşların su içmesi, kanadı kırık leyleklerin tedavisi, dağda aç kalan kurtlara et verilmesi, sokak köpeklerine yiyecek temini, yaralı atların iyileştirilmesi için vakıflar kurmuşlardır. Ayrıca cami, medrese, saray gibi binaların güneş alan ve rüzgar vurmeyen cephelerinde, insanların ulaşamayacağı yükseklikte kuş evleri yapmışlardır.

Görsel 2.5.4

1930 yılında Ulu Önder Atatürk Yalova'da köşkün çatısına zarar verdiği için çınar ağacının dallarının kesilmesine razı olmamıştır. Ağacın dallarının kesilmesinin yerine binanın tramvay rayları üzerinde biraz ileriye alınmasını emretmiştir. Bu olaydan dolayı günümüzde bu köşk "Yürüyen Köşk" olarak anılmaktadır.

Şehir; tabiattan, yeşilden, maviden, şefkat ve duyarlılıklardan yoksunluk demek değildir. Aksine şehir; güzelliğin, şefkatin ve duyarlılığın sembolüdür. Atalarımızın yüzyıllarca sergilediği duyarlılığı ve şefkati biz de şehrimizdeki diğer canlılara karşı göstermeliyiz.

ETKİNLİK

Siz de çevrenizde gördüğünüz veya yaptığınız uygulamaları söyleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

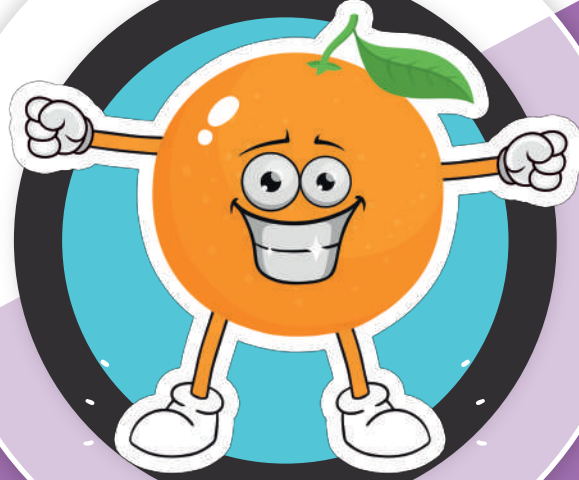
Görsel 2.5.5

- ⚠️ **Kamuya açık parklar, bahçeler ve ağaçlıklı yollar bizim için sadece bir hava değişikliği anlamına gelmez, bunlar şehrin ve şehir sakinlerinin ciğerleridir adeta. Buradaki bitki ve hayvanları korumalı, onlara zarar vermemeliyiz.**
- ⚠️ **Kuşların ulaşabileceği yerlere yiyecek ve su bırakabiliriz. Kuşlar bunları fark edip yiyecek ve o yere tekrar gelecektir.**
- ⚠️ **Basit malzemeler kullanarak yapacağımız kedi ve köpek evleri ile onların soğuktan korunmasına biraz olsun yardımcı olabiliriz. Yattıkları yerin biraz daha sıcak olması için evde kullanmadığımız battaniyeleri içine yerleştirerek ya da dışına sararak onlar için daha sıcak bir yuva yapabiliriz.**
- ⚠️ **Soğukta kedilerin 6, köpeklerin 17 saat aç kalırlarsa donarak öldüklerini biliyor muydunuz? Onların vücut sistemleri yemek yiyerek ısı salgılayabiliyor. Boşalan yoğurt kapları bu iş için en ideal parçalar. Kedi ve köpeklerin ulaşabileceği yerlere artan yiyecekleri ve biraz su bırakarak birçok canlının hayatını kurtarabiliriz.**
- ⚠️ **Yaralı ve hasta olduğunu düşündüğümüz bir hayvan gördüğümüzde yetkililere bildirmeliyiz. Belediyeler yaralı hayvanları alıp tedavi etmektedir.**

Ülkemizde hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini; hayvanların rahat yaşamalarını, onların en iyi şekilde korunmalarını; her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamak amacıyla 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanuna aykırı davranmak suçtur ve bu suçu işleyenler cezalandırılmaktadır.

Şehrimiz Antalya

TEMA 3

ŞEHİRİMİ TANIYORUM

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Antalya Türkiye'nin hangi bölgesinde yer almaktadır?
2. Antalya ve çevresinde en çok bilinen bitki türleri nelerdir?

ANTALYA'NIN GENEL COĞRAFYASI

Antalya ilinin güneyi Akdeniz, kuzeyi de Toros Dağları ile çevrilidir. Doğusunda Mersin, Konya, Karaman; kuzeyinde Isparta ve Burdur; batısında Muğla illeri ile komşudur. İlin yüzölçümü 20.815 km² kadardır. Bu alan Türkiye yüzölçümünün %2,6'sını oluşturur. Akdeniz Bölgesi'nin batısında bulunan Antalya ili, bölge yüzölçümünün %17,6'sını kaplar. İl coğrafi özellikleri bakımından büyük bir zenginliğe sahiptir.

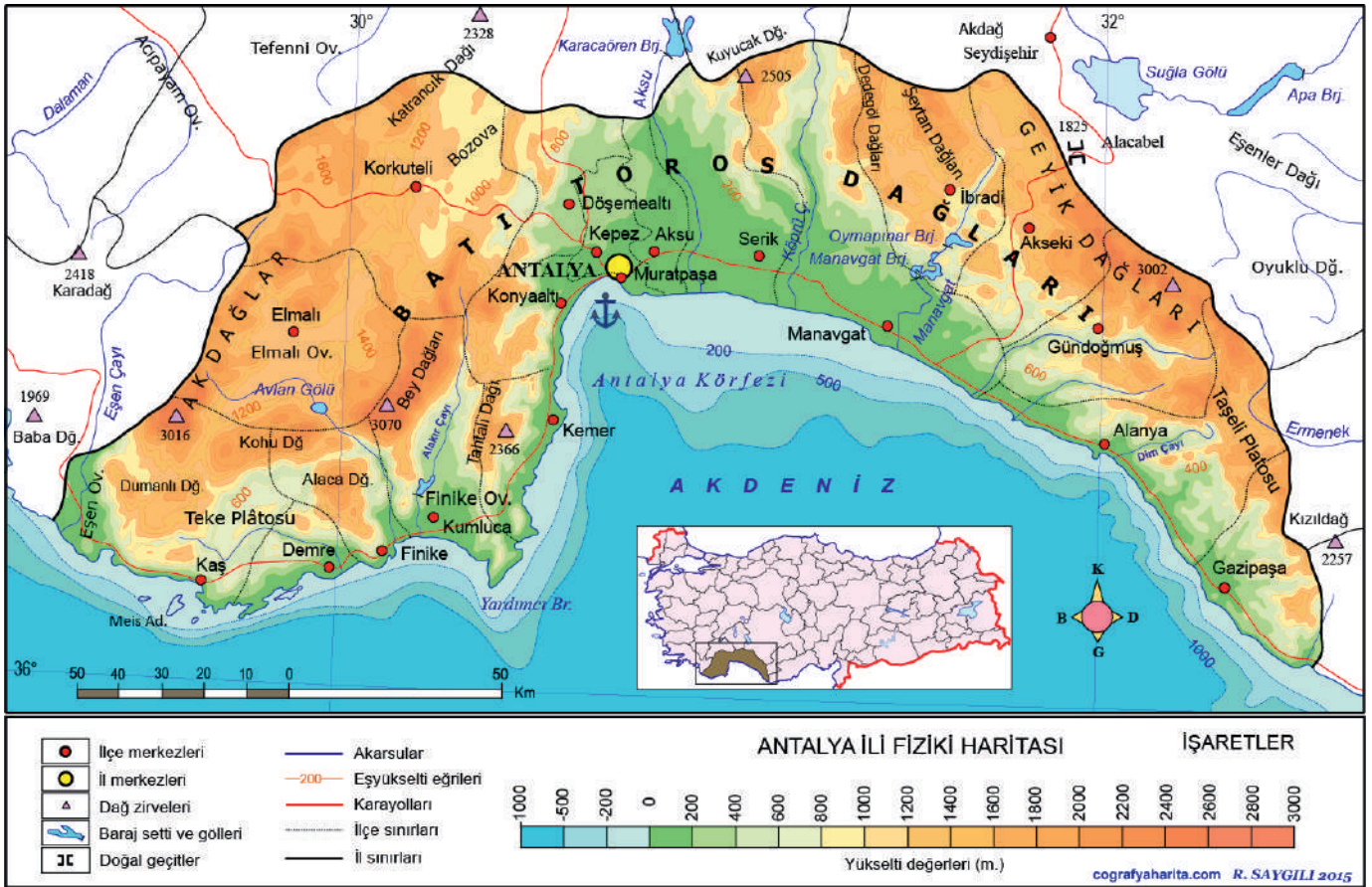

Dağlar : Akdağ, Katrancık Dağı, Susuz Dağları, Kohu Dağları, Alaca Dağ, Bey Dağları, Tahtalı Dağı ve Geyik Dağları Antalya'nın başlıca dağlarıdır. Saklıkent Kayak Merkezi, Bey Dağları üzerinde yer alır. Ayrıca Tahtalı Dağı üzerinde teleferik tesisi bulunur. Antalya'nın yaklaşık %70' inden fazlasını dağlık alanlar oluşturur. Dağlar denize paralel uzandığı için, bazı özellikler ortaya çıkar. Bunlar :

1- Kıyı ile iç kesimler arasında ulaşımı zorlaştırır. Ulaşım önemli geçitlerle sağlanır. (Çubukbeli gibi) Antalya'nın başka illerle demiryolu ulaşımı yoktur.

2- Kıyı ile iç kesimlerin iklimini etkiler. Deniz etkisi (ılık ve yağışlı havalar) kıyıda kalır. Kıyıda Akdeniz iklimi yaşanırken, iç kesimlerde daha soğuk iklim görülür. Buna bağlı olarak yetiştirilen tarım ürünleri de değişir.

3- Nüfus yoğunluğunun kıyıda toplanmasına neden olur. İç kesimlerde nüfuslanma azalır.

Görsel 3.1.2

Görsel 3.1.3 : Tahtalı Dağı

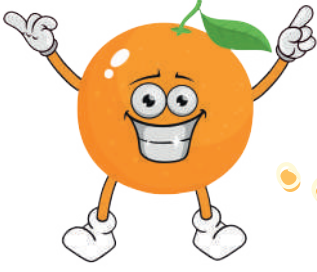
Görsel 3.1.4 : Geyik Dağları

Görsel 3.1.5 : Akdağlar

Görsel 3.1.6 : Bey Dağları - Saklıkent

ETKİNLİK

Antalya'da dağların denize paralel olma özelliği, Türkiye'de başka hangi bölge ve illerde görülür? Araştırıp yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Ovalar-Platolar : Ovalar kıyı ve iç ovalar olarak ikiye ayrılır. İlin batısında Kumluova, Demre, Finike ovaları; ilin doğusunda Antalya, Serik, Manavgat ve Alanya ile devam eden kıyı ovaları bulunur. İç kısımlarda ise Elmalı, Korkuteli en önemli ovalardır. Antalya'nın hem batı hem de doğusunda iki önemli platoluk alan vardır. Batıda Teke, doğuda ise Taşeli Platosu bulunur.

Görsel 3.1.7 : Taşeli Platosu

Görsel 3.1.8 : Antalya Ovası

Görsel 3.1.9 : Demre Ovası

Akarsu-Göller : Eşen, Demre, Alakır, Düden, Aksu, Köprüçay, Manavgat, Alara ve Dim Çayı Antalya'nın başlıca akarsularıdır. Bazı akarsular üzerinde şelaleler (Düden, Kurşunlu, Manavgat vb.) görülmektedir. Antalya'nın önemli bir doğal gölü yoktur. Ancak Antalya - Burdur arasında Söğüt Gölü, Elmalı'da Karagöl ve Avlan Gölü ile Kaş'ta Ova Gölü küçük göl olarak sayılabilir. Oymapınar, Alakır, Korkuteli başlıca baraj gölleridir. 1970'li yıllarda Karagöl ve Avlan Gölü tarım arazisi kazanmak amacıyla yaklaşık on yıllık bir süreçte kurutulmuştur. Sonraki yirmi yıllık süreçte bu bölgede önemli su sıkıntıları yaşanınca 1997 yılından itibaren Avlan Gölü'nde yeniden su tutulmaya başlanmıştır.

Görsel 3.1.10 : Kurşunlu Şelalesi

Görsel 3.1.11 : Köprü Çayı

Görsel 3.1.12 : Oymapınar Baraj Gölü

Görsel 3.1.13 : Manavgat Şelalesi

Görsel 3.1.14 : Boğaçay

Görsel 3.1.15 : Dim Çayı

Görsel 3.1.16 : Avlan Gölü

Görsel 3.1.17 : Aksu Çayı

ETKİNLİK

Harita üzerinde numaralandırılarak verilmiş dağ, akarsu ve platoların isimlerini yazınız.

	İlçe merkezleri		Akarsular
	İl merkezleri		Eşyükseleli eğrileri
	Dağ zirveleri		Karayolları
	Baraj seti ve gölleri		İlçe sınırları
	Doğal geçitler		İl sınırları

Görsel 3.1.18

DAĞ AKARSU PLATO

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

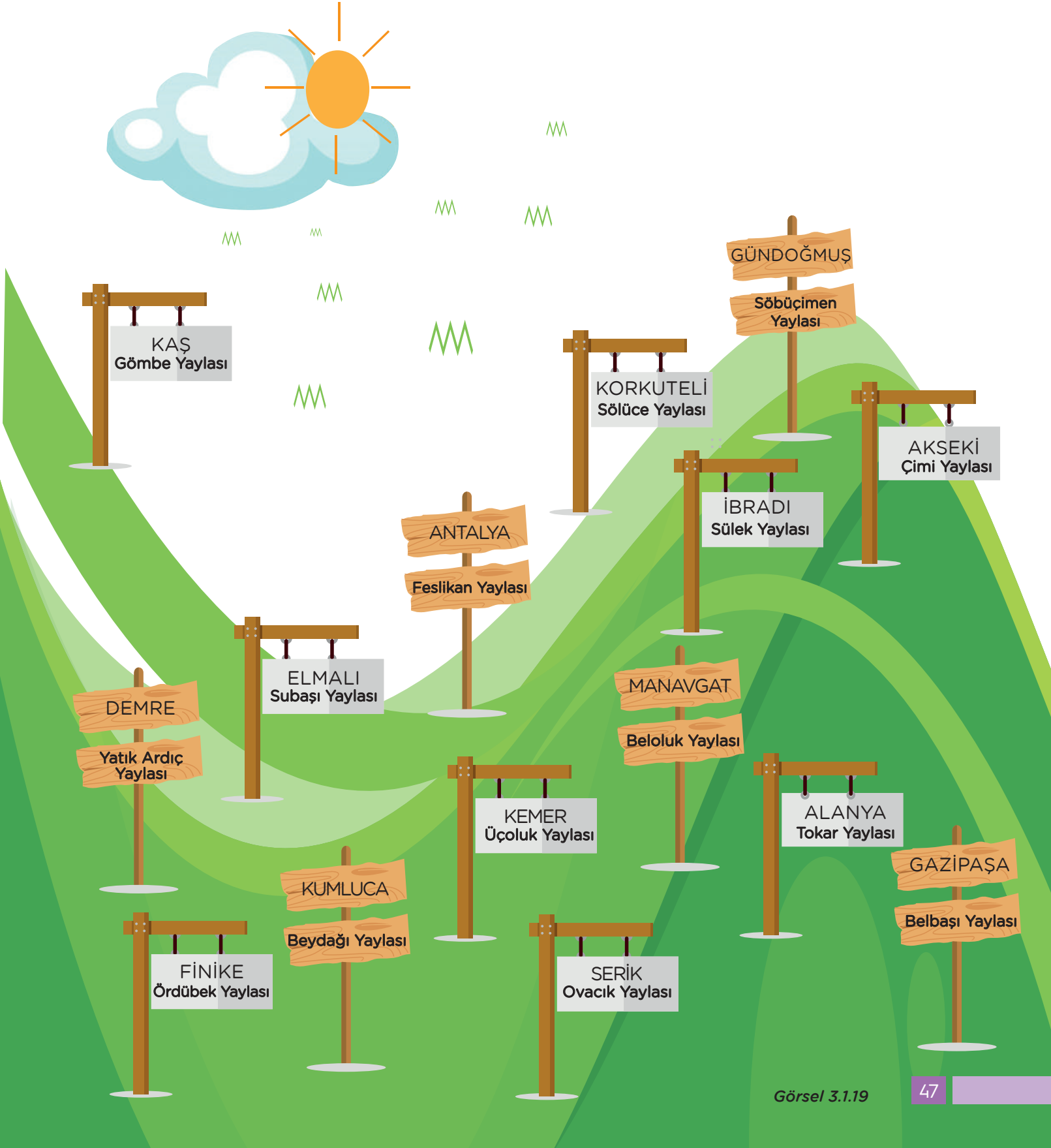
- 1
- 2

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ ?

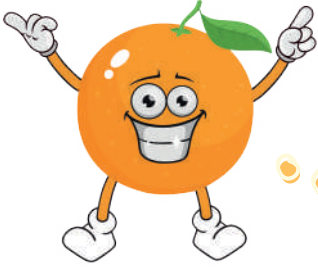
Teleferik, birbirinden uzak, engebeli ve yükseklikleri farklı iki yer arasında, havada gerilmiş olarak bulunan çelik halat üzerinde bağlanarak yol alan asılı taşıta verilen genel isimdir. Bazen geçmesi zor bir akarsuyun iki kıyısı arasında da kurulabilir. Antalya'da daha çok turizm amaçlı kullanılmaktadır. Tünektepe(Konyaaltı Sarısu), Tahtalı(Kemer) ve Saklıkent'te teleferik tesisleri bulunmaktadır.

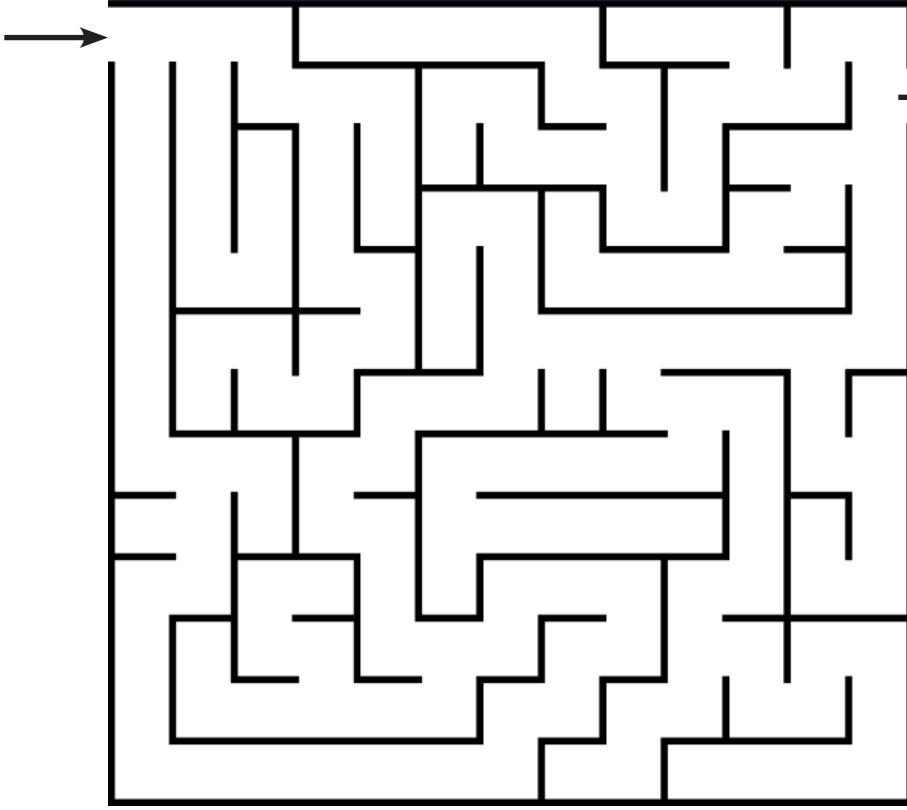
Yaylalar : Toroslar üzerinde pek çok yayla bulunmaktadır. Yaylacılık faaliyetleri çok uzun yıllardır Antalya ve çevresinde yoğun bir şekilde yapılmaktadır. Yaylacılık; geleneksel kültürümüzde, özellikle de yörüklerde önemli faaliyetlerden biridir. Önceleri asıl amaç, yaz döneminde göçebe hayvancılık yapmaktı. Günümüzde ise yerleşik düzene geçiş ile bu faaliyet ortadan kalkmak üzeredir. İnsanlar yazın sıcaklardan, çevresel problemlerle dolu şehirlerden, belli bir süre de olsa uzaklaşmak istemektedir. Temiz bir doğayla iç içe olmak, çeşitli spor etkinlikleri yapmak ve daha sağlıklı kalabilmek için yaylalara çıkmaktadır. Şehrin stresinden ve kalabalığından kaçmak için son yıllarda yayla turizmi faaliyetleri hızla gelişmektedir. Aynı zamanda pek çok yaylamızda düzenlenen şenlikler, festivaller ve çeşitli spor aktiviteleri insanları yaylalara çekmektedir.

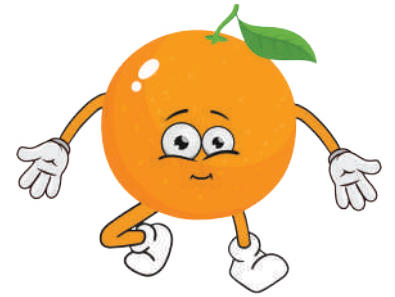
ETKİNLİK

Porçik arkadaşına kavuşmak için Feslikan Yaylası'na gitmek istiyor. Ancak yolu bulamıyor. Porçik'e yardımcı olunuz.

Görsel 3.1.20

İklimi : Kıyı kesimlerde Akdeniz iklimi (yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağmur yağışlı) görülür. En yağışlı dönem kış mevsimidir. İç kesimlerde Akdeniz ikliminden karasal iklime geçiş şartları yaşanır, yükseltinin de artması ile sıcaklıklar azalırken kar yağışı görülür. Kıyı kesimde don olayları pek görülmez. Yılda 300 günden fazla güneşli gün, %60'ın üzerinde nemlilik yaşanır.

Görsel 3.1.21

Görsel 3.1.22

Görsel 3.1.23

Görsel 3.1.24

Bitki Örtüsü : Makiler (bodur ağaç ve çalılar) ve çamlar (kızılçam, karaçam, sedir) Antalya'nın başlıca bitki örtüleridir. Dağların üst kısımlarına doğru çayırlar görülür. Maki Akdeniz ikliminin bitki örtüsüdür. Her mevsim yeşil kalır ve yaprak dökmez. Makiler kuraklık şartlarına dayanıklı ve küçük yapraklıdır. Yükseklerle çıkıldıkça sıcaklığın azalmasına bağlı olarak bitki örtüsü değişir. Makilerin yerine çam türleri başta olmak üzere düşük sıcaklığa dayanıklı ağaçlar görülür.

Görsel 3.1.25 : Kocayemiş

Görsel 3.1.26 : Sandal

Görsel 3.1.27 : Funda

Görsel 3.1.28 : Zakkum

Görsel 3.1.29 : Menengiç

Görsel 3.1.30 : Sakız

Görsel 3.1.31 : Mersin

Görsel 3.1.32 : Pırnal Meşesi

Görsel 3.1.33 : Defne

Görsel 3.1.34 : Zeytin (Delice)

Görsel 3.1.35 : Keçi Boynuzu

Görsel 3.1.36 : Kızılçamlar

Görsel 3.1.37 : Erguvan

Görsel 3.1.38 : Katran Ardıcı

Görsel 3.1.39 : Sedir (Koca Katran)

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ ?

Endemik bitki, dünyada yalnızca belli ekolojik şartlarda belirli alanda yetişebilen, dünyanın başka yerinde bulunma ihtimali olmayan; yöreye özgü, ender bitki türüdür.

Antalya ve çevresinde 800'den fazla endemik bitki bulunmaktadır. Bazı endemik türler isimlerini, buldukları il ve ilçeden almaktadır.

Örneğin: Antalya Orkidesi, Antalya Yapışkanotu, Şakayık, Antalya Çançiçeği, Likya Kaş Orkidesi, Elmalı Yapışkanotu, Alanya Kayagülü, Akseki Orman Maydonozu, Serik Armudu, Mahmutlar Geveni gibi.

Görsel 3.1.40 : Antalya Orkidesi

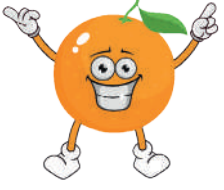
Görsel 3.1.41 : Antalya Çan Çiçeği

Görsel 3.1.42 : Kaya Gülü

Görsel 3.1.43 : Şakayık

ETKİNLİK

Aşağıdaki zarfların içinde makiler ve endemik bitkilerin özellikleri karışık bir biçimde verilmiştir. Zarflardaki numaraları ilgili posta kutusundaki boş kutucukların üzerine yazarak postacı Porçik'e yardımcı olunuz.

Akdeniz ikliminin karakteristik bitkileridir.

1

Antalya çevresinde 800'den fazla türü olan bitkilerdir.

2

Her mevsim yeşil kalır, yapraklarını dökmez.

3

Dünyada, belli ekolojik şartlarda yetişen bitkilerdir.

4

Dar alanlarda görülen özel ve ender türde bitkilerdir.

5

Bodur ağaç ve çalı bitkileridir.

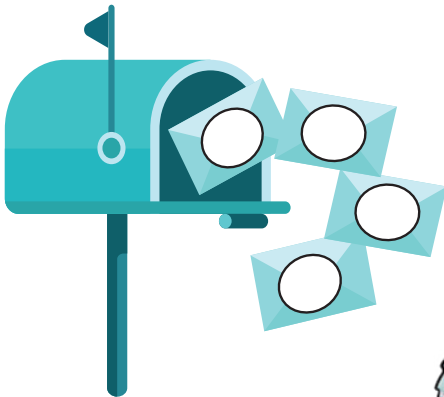
6

Yaz kuraklığına dayanıklı bitkilerdir.

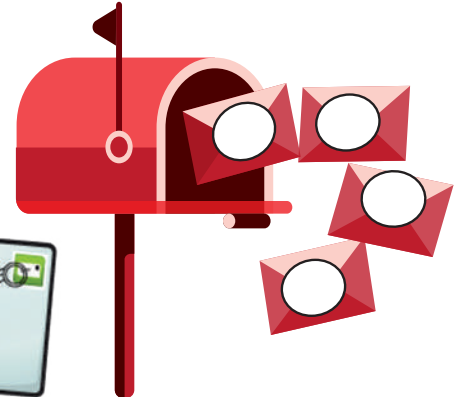
7

İsimleri bazen görüldükleri il ve ilçeden gelir.

8

MAKİLER

ENDEMİK BİTKİLER

Görsel 3.1.44

ETKİNLİK

Aşağıdaki tabloda Antalya'nın fiziki yapısı, iklimi ve bitki örtüsü ile ilgili anahtar kelimeler verilmiştir. Bu kelimeler için uygun kavramın bulunduğu sütunu işaretleyiniz.

KELİMELELER	DAĞ	OVA ve PLATO	AKARSU	İKLİM	BİTKİ
Aksu			X		
Elmalı					
Kurak					
Bey					
Dim					
Zakkum					
Teke					
Kışlar ılık					
Tahtalı					
Zeytin					
Yağışlı					
Serik					
Yazlar sıcak					
Köprü					
Finike					
Geyik					
Keçiboynuzu					
Alara					

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ ?

Tahtalı Dağı, Antalya Körfezi'nin kuzey-güney paralelinde uzanan ve aynı adla anılan "Tahtalı Dağlar" silsilesinin en büyük üyesidir. Deniz seviyesinden birdenbire yükselerek 2366 metreye ulaştığı için hemen her yönden görkemli biçimde seyredilebilir. Yörede denize bu kadar yakın olup 2300 metreyi geçen başka dağ yoktur.

Yaşadığım şehirdeki insan doğa etkileşimini öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Antalya'da deniz turizminin uzun sürmesinin nedenleri neler olabilir?
2. Antalya'nın sahil ve yayla ilçelerinde kışlık kıyafetler neden farklı aylarda giyilmeye başlanır?

ANTALYA'DA DOĞA VE İNSAN

Görsel 3.2.1 : Fotoğraf : Tahir AKAY

Coğrafi yaşamın iki ögesi olan doğa ve insan, sürekli etkileşim halindedir. Bazen doğa koşulları insan yaşamına yön verirken bazen de insan, ihtiyaçları doğrultusunda doğaya müdahalelerde bulunur. Akdeniz iklimi sıcak ve güneşli iklimlerden biridir. Sıcaklık artışı ve yağışın kesilmesi ile yazın kuraklık görülür. Bu durum Antalya için tarımda sulama ihtiyacını artırır ve orman yangınları konusunda bir tehlike oluşturur. Hava en sıcak dönemlerinde 34°C ile 45°C arasında değişirken, en soğuk dönemlerinde 8°C ile 10°C'dir. Yıllık ortalama sıcaklık yaklaşık 20 °C'dir. Kıyı kesimlerde kar yağışı ve don olayları çok nadir görülürken iç kesimdeki ilçelerde yoğundur. Kıyı kesimlerde yaşanan don olayları seracılık faaliyetlerini; fırtına, küçük çaplı hortumlar da insan yaşamını ve üretim faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. İklimin Antalya'da tarım ürünleri ve seracılık faaliyetleri üzerinde olumlu etkisi daha büyüktür. Daha fazla ürün daha kısa zamanda elde edilebilmektedir. Ayrıca yer şekillerinin güzelliği ve şehrin Akdeniz kıyısında olması turizmde de avantaj sağlar.

Sıcak iklim insan yaşamı için en ideal iklimdir. İklim, insanların sıcakkanlı ve sevecen olmasına etki eder. Havaaların ısınması ile insanlar tatile çıkar ve denize girerek sosyal aktivitelerini arttırır. Yemek kültürlerinde değişiklik yaparak daha hafif yiyeceklere doğru odaklanırlar. Antalya

çevresinde yöresel olarak zeytinyağlı, yoğurtlu yemekler tercih edilirken; örneğin Doğu Anadolu Bölgesi'nde etli ve yağlı yiyecekler tüketilir. Havanın sıcak ve nemli olması insanların daha ince ve pamuklu kıyafetler tercih etmesine sebep olur. Evlerde sıcaklığa karşı soğutucu aletler kullanılır. Sıcak havalarda ortaya çıkan haşerelerden korunma yollarını insanların keşfetmeleri kaçınılmaz olur.

Antalya'nın büyük oranda dağlık ve engebeli olması, dağcılık ve kış sporları yapılmasının yanında sıcak yaz döneminde yaylacılık faaliyetleri açısından da avantaj sağlar. Ancak ulaşım ve yerleşme konusunda sıkıntı yaşanabilir. Akdeniz kıyı kuşağı boyunca dağlar kıyıya paralel uzanır ve bölge engebeli bir araziye sahiptir. Bu arazi yapısı başta ulaşım olmak üzere ticaret, tarım ve diğer ekonomik faaliyetleri olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzluklara rağmen bölgede eğimli arazilere tünel ve köprüler inşa edilmiş, tarım ürünlerini yetiştirebilmek için dağ yamaçlarında taraçalama yöntemi ile alan kazanılarak olumsuz etkiler azaltılmıştır. İlin diğer iller ve bölgelerle demiryolu bağlantısı yoktur. Yer şekilleri, (dağ, ova, platolar) tarım ve hayvancılık ürünleri ile birlikte çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlere olanak sağlar. Ayrıca iklimi de etkileyerek doğal ve tarımsal bitki çeşitliliğini artırır. İl genelinde yer altı ve yer üstü su zenginliği su ihtiyacını karşılama ve su ürünleri elde etme imkanı sunar.

Görsel 3.2.2

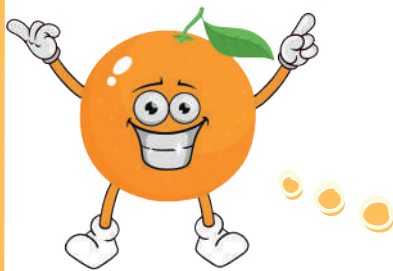
Görsel 3.2.3

Görsel 3.2.4

Görsel 3.2.5

ETKİNLİK

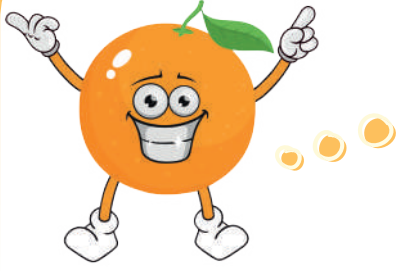
Verilen doğal unsur bilgilerini, Antalya'da yapılan ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlere olumlu olumsuz etkileri bakımından "X" işareti ile belirtiniz.

- Kış sporları yapılır. (Dağlık alanlar)*
- Sera ürünleri soğuktan etkilenir. (Don olayı)*
- Sulama ihtiyacı artar. (Yaz kuraklığı)*
- Çeşitli tarım ürünleri üretilir. (Ovalar)*
- Su ürünleri elde edilir. (Akarsular ve Akdeniz)*

OLUMLU

OLUMSUZ

ETKİNLİK

Antalya'daki insan ve doğa etkileşimiyle ilgili verilen ifadeleri uygun şekilde işaretleyiniz.

Kuraklığa karşı sulama sistemlerinin kurulması

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Don olayına karşı seralarda soba yakılması

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Deniz yolu ulaşımı için liman yapılması

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Ulaşım amaçlı dağlara tüneller yapılması

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Dağcılık ve kış sporlarının yapılması

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Antalya'nın doğusunda tropikal meyvelerin yetiştirilmesi

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Yazın hafif yiyeceklerin yenmesi

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Kentleşmenin getirdiği çevre kirliliği

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Teleferikle dağlık alanlara ulaşım sağlanması

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Saşanak yağışla oluşan heyelanın ulaşımı engellemesi

Doğanın-İnsana Etkisi

İnsanın-Doğaya Etkisi

Görsel 3.2.6

KRAL YOLUNDAN DORUKLARA

Güneşin doğayı en sevdiği yerlerden biri Antalya. Sanki güneş, çiçeklerin ağaçların rengi daha canlı olsun; deniz daha parlak, daha derin görünsün; insanlar bu şehri daha bir sevsin diye arkasını sıvazlıyor her şeyin, sıcaklığı ile.

Defne de güneşle birlikte içi kıpır kıpır bir heyecanla uyandı. İlginç bir gün onları bekliyordu. Çünkü tur rehberleri çantalarına hem mayolarını hem de montlarını almalarını istemişti. Süper bir maceraya çıkacaklarını da söylemişti. Defne bayılırdı maceraya, hemencecik giyinip hazırlandı. “Bu sıcakta bu mont da neyin nesi?” diye söylenerek tıktırdı sırt çantasına.

Arkadaşlarının yanına gittiğinde her kafadan bir ses çıkıyordu. Herkes merak içindeydi. Otobüste rehberleri “Likya Kral Yolu” olarak adlandırılan bir yoldan yürüyeceklerini anlattı.

Otobüsten indikleri yer Olimpos’tu. Defne ağaçları ve zakkumların arasından yavaş yavaş antik harabelerin olduğu yere doğru yürümeye başladılar. Önce korsan koyu, sonra ticaret merkezi olarak kullanılan bir kentti burası. Bir derenin etrafına kurulmuş bir şehirdi. Defne’nin Japon arkadaşı Hoshi (Hoşi), kendini kaybetmiş gibi fotoğraf çekiyordu. Derenin kenarında çok büyük bir ağaç gördüler. Hoshi, Defne’ye ağacın dalına çıkıp kendisine poz vermesi için ısrar edince arkadaşını kıramadı. Harika fotoğraflar çektiler, çok eğleneliydi. Kahkahalarla tekrar yola çıktıklarında bir an etraflarına bakındılar. Kimse yoktu. Daha hızlı yürümeye başladılar, kulaklarını etrafı dinlemek için dört açtılar ama nafile. Sadece cır cır böceklerinin sesi, kuşlar ve belli belirsiz hışırtılar duyuluyordu. Arkadaşlarından hiç iz yoktu. Ne çabuk gitmişlerdi. Korktuklarını birbirlerine hissettirmemeye çalışarak ama birbirlerine daha da sokularak yürümeye, arkadaşlarına seslenmeye başladılar. Hoshi’nin yüzü sapsarı olmuştu. İkisi de panik içindeydiler. Ne yapacaklardı şimdi? Defne koşarken bir anda çalılarının arasından bir şey fırladı. Ona basmayayım derken yere yuvarlandı. İkisi de birbirlerine sarılıp bağırmaya başladılar. Birden karşılarında tur rehberlerini gördüler. Kucağında bir tavşan vardı. Akıllarını alan şeyin bu sevimli tavşan olduğuna inanamadılar.

Sahile vardıklarında arkadaşlarını kral mezarlarının yanında masmavi bir koya bakarken buldular. Bir grup çocuk denize doğru koşmaya başlayınca tur rehberi hemen önlerine geçti. Bu bölgede türleri tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan caretta caretta kaplumbağalarının yumurtalarının olduğunu, kumlara basarken çok dikkat etmeleri gerektiğini anlattı. Kumsaldaki tümsekleri okşayarak geçtiler oradan.

Yola sahilden devam ettiler. Geldikleri yer Çıralı’ydı. Kumsalın, denizin güzelliğine hayran kaldılar. Deniz öyle temiz, öyle berraktı ki denizin dibindeki kumları görebilirdiniz. Kumlar güneşle beraber sanki parlıyordu. Yaşadıkları korkuyu bu şahane denizin sularına bıraktılar. Deniz, kum, güneş, nefis yemekler herkesin keyfini yerine getirdi.

Görsel 3.2.7

Görsel 3.2.8

İyice dinlendikten sonra sahilden tırmanmaya başladılar. Narenciye ağaçlarından yayılan kokuları içlerine çeke çeke 300 metre kadar yürüdüler. Yanartaş denilen bir bölgeye geldiler. Burası Homeros'un İlyada Destanı'nda sözünü ettiği gibi binlerce yıldır hiç sönmeyen alevlerin olduğu yerdi. Efsaneye göre: Likya'lı Kahraman Bellerophon'un (Belerofon), kanatlı atı Pegasos'un (Pegasus) sırtında ağzından ateş püskürten canavar Kimera ile savaşıp, onu öldürdüğü yerdi. Yöresel inanışa göre canavarın ağzından çıkan ateş bugün hala yanmaktaydı. İnanılmaz bir şekilde kayaların, taşların arasından ateşler çıkıyordu. Sanki dağ için için yanıyordu. Herkesin şaşkın bakışları karşısında rehber, olayın yeryüzüne çıkan doğal gazın, havanın oksijeniyle birleşerek yanması olarak, bilimsel de bir açıklaması olduğunu söyledi. Gece çok daha büyüül bir görünüşü olduğunu da eklemeyi unutmadı.

Herkes daha şaşkınlığını üstünden atamamıştı ki tur rehberleri, herkesi toplayarak sıcak havadan sıkılan var mı, diye sordu. 30-35 derece sıcaklık serin denize rağmen bunaltıyordu. Herkesi otobüse bindirip gün batımını izleyebileceğiniz en yüksek yere gidiyoruz dedi. Otobüsle bir dağa tırmanmaya başladılar. Yukarı çıktıkça hava serinliyordu. En son bir yere geldiklerinde rehber herkese montlarını giymelerini söyledi. Yola teleferikle devam edeceklerdi. Teleferik yavaş yavaş yükselirken insanın yüreği ağzına geliyor, kulakları uğuldamaya, nefesi kesilmeye başlıyordu. Teleferiğin camından uçsuz bucaksız sedir ormanları görünüyordu. İnsan ruhunun doğaya, heyecana doyduğu anlardan biriydi. Zirveye vardıklarında hava buz gibiydi. Montlarını almakla ne kadar iyi ettiklerini düşündü Defne. Etrafta kıştan kalma kar kalıntıları bile duruyordu. Otobüsten inenler gözlerine inanamıyor, yarım saat önce denizde yüzüp yaz günlerinin tadını çıkarırken şimdi 2365 m yükseklikte üşüyor, kışı yaşıyorlardı. Bu Antalya ne muhteşem ne tuhaf bir yerdi. Her an bir sürprizle karşılaşılabileceğiniz, yaşamın tüm tatlarını yakalayabileceğiniz bir yer.

Hep beraber Tahtalı dağının seyir terasında, aşağıda masmavi deniz, yemyeşil ormanların arasındaki dağın zirvesinde güneşin batışını izlediler. Neredeyse güneş bile gitmek istemiyordu bu kentten. Tüm kızıllığıyla kaybolurken şehrin rengini aya ve yıldızlara emanet ediyordu.

Doğanın ihtişamı karşısında insanın dili tutuluyor; diğer duyularıysa bu anı ölümsüzleştirmek için görüntüleri, sesleri, kokuyu, soğukluğu hafızasının en derinlerine gömmeye çalışıyordu.

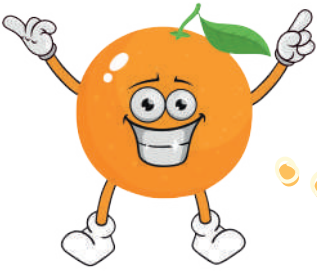
Nevcihan ÖNAY ÖYKEN

Görsel 3.2.9

Görsel 3.2.10

ETKİNLİK

Metinde çocukların gezdikleri turistik yerlerin adlarını bulup yuvarlak içine alınız.

Kurşunlu

Etenna

Olimpos

Erymana(Ormana)

Kaleiçi

Tahtalı

Perge

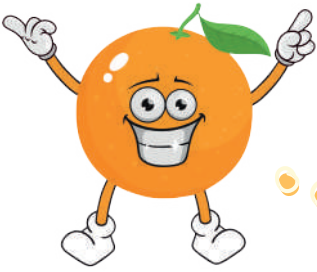
Çıralı

Aspendos

Termesos

Yanartaş

Demre

ETKİNLİK

Antalya'da aynı gün içinde hem denize girilmesi hem kartopu oynanması hakkında ne düşünüyorsunuz? Kısaca yazınız.

YÖRÜK KÜLTÜRÜ

Görsel 3.2.11

Yörük kelimesi, “Yürüyen Türk” anlamında kullanılmaktadır. Yörükler, “yürüdüm” yerine “yörüdüm” derler. Dolayısıyla, yörükler için “Yürüyen Türkler” denilmektedir.

Yörükler; savaş sanatında becerikli, sağlam yapılı ve misafirperver insanlardır. Mevsime göre yazın yaylalara çıkan, kışın ovalara inen topluluklardır. En geç mayıs ayı başında eşyalarını develere yükler; sahip oldukları sığır, koyun, keçi gibi hayvanlarını alarak yaylaların yolunu tutarlar. Yörüklerin

en büyük yardımcısı develeridir. Halk arasında yörüğün evi “deve sırtı” olarak bilinmektedir. Sonbaharda yağmurlar düşmeye başlayınca sahillere geri dönerler.

Birçok kaynakta Türkler’in (yörüklerin) Anadolu’ya çok daha öncelerden geldikleri anlatılmaktadır. Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan’ın Malazgirt Savaşı’yla birlikte Anadolu’ya girmesi, milat olarak kabul edilmiştir. Daha sonra, Osmanlı İmparatorluğu tarafından sadakatleri ve kabiliyetlerinden dolayı Balkanlara yerleştirilmiştir. Bu Türkmen Obaları, uzun süre bütünüyle konargöçer yaşam tarzlarına devam etmişler, yerleşik ve yarı yerleşik hayata geçişi sağlayamamışlardır. Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinden itibaren yörükler için konargöçer hayat tarzı, yerini yerleşik ve yarı yerleşik hayata bırakmaya başlamıştır. Günümüzde Toroslarda az da olsa konargöçer yaşam tarzını devam ettirmektedirler.

Görsel 3.2.12

Görsel 3.2.13

Yörükler hayvan besiciliği ile ülke ekonomisine katkı sağlar. Hayvanlarına “ötgün” denen çan takarlar. Bu çanlar hayvanların her hareketinde ses yaparak yerini belli eder. Yaylaya çıkınca genelde üç direkli çadırlarda yaşarlar. Çadırlar keçi kılından kalın ve sık dokunur. Eteklerine taş toprak bastırılır. Kıl çadırının yanında keçe, çul, kepenek ve kilimleriyle Türk milli kültürüne ait

öğeleri koruyarak milli kültürümüzün yaşatılmasında önemli bir yer tutar.

Yaz boyunca hayvanlarından süt sağlar, peynir yaparlar; bunları hayvan derisinden yapılan tulumlara basarlar. Kestiği hayvanların etinden kavurma yapar, güğümlere basarlar. Hazırladıkları peynir, kavurma, tereyağı gibi gıdaları satarlar ya da takas yoluyla un, tuz, elbise ve diğer ihtiyaçlarını karşılarlar. Ayrıca az miktarda sebze ekerler.

Günümüzde Antalya merkezde gerçekleştirilen “Uluslararası Antalya Yörük Festivali”nde ve Kumluca’da her yıl ilkbaharda yapılan şenliklerde “Yörük Göçü” canlandırılarak görsel şölene dönüştürülür.

Atatürk 1930’daki Antalya gezisinde Aspendos Tiyatrosu’nu ziyaret etmiş ve daha sonra yemeğini tiyatro dışında kurulan bir yörük çadırında yemiştir. Bu sırada şu sözü söylemiştir: “Efendiler! Gidip Toros Dağları’na bakınız. Eğer orada bir tek yörük çadırı görürseniz ve o çadırda duman tütüyorsa şunu çok iyi biliniz ki bu dünyada hiçbir güç ve kuvvet bizi asla yenemez.”

Görsel 3.2.14

ARAŞTIRALIM - ÖĞRENELİM

Antalya yörük kültürünü tanıyalım.
<https://yorukmuzesi.org/>

Yaşadığım şehrin demografik yapısını öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Antalya'nın günümüzdeki nüfusunu tahmin ediniz.
2. Antalya' da nüfus artış hızının Türkiye ortalamasının üstünde olmasının nedenleri neler olabilir?

ANTALYA'DA NÜFUS VE ÖZELLİKLERİ

Nüfus ve nüfusa ait özellikler; bir ülkenin kalkınması, dünya genelinde etki alanını genişletmesinde potansiyel bir güçtür. Nüfusun potansiyel gücü, nüfus miktarı ve nüfusa ait niteliksel özelliklerle ilişkilidir. Bu bakımdan nüfusa ait kavramların bilinmesi önemlidir. Ayrıca il hatta ülke içinde yapılacak tüm ekonomik, sosyal, kültürel yatırımlar nüfusa göre planlanmaktadır.

Nüfus, sınırları belli alanda ve belli zaman aralığında yaşayan insan sayısıdır. Bu da belirli zamanlarda yapılan nüfus sayımları ile tespit edilir. Sayımlarda belirgin özellikler dikkate alınır. Antalya, binlerce yıldır nüfus ve yerleşmenin merkezi olmuş bir şehirdir. Nüfusun dağılımında doğal ve beşeri (insan ve faaliyetleri) unsurlar etkindir. Antalya iline ait nüfusun yapısal (niteliksel) özellikleri aşağıdaki şemada verilmektedir.

Görsel 3.3.1

ANTALYA'DA NÜFUS ARTIŞI VE CİNSİYET DAĞILIMI

Nüfus artış oranı, son yapılan nüfus sayımından bir önceki sayım miktarının düşülmesi ile elde edilir. Bulunan rakam önceki sayım miktarına yüzdelik olarak oranlanır. Nüfus sayımlarında toplam nüfusun içindeki kadın ve erkek oranı belirlenir.

Nüfus ve Artış Oranı

YIL	ANTALYA NÜFUSU TOPLAM	NÜFUS ARTIŞ ORANI
2018	2.426.356	% 2.62
2017	2.364.396	% 1.54
2016	2.328.555	% 1.75
2015	2.288.456	% 2.96
2014	2.222.562	% 2.98

TÜİK Verileri

Nüfus Cinsiyet Dağılımı

YIL	ANTALYA NÜFUSU TOPLAM	KADIN	ERKEK
2018	2.426.356	1.204.270	1.222.086
2017	2.364.396	1.171.814	1.192.582
2016	2.328.555	1.153.619	1.174.936
2015	2.288.456	1.132.380	1.156.076
2014	2.222.562	1.099.565	1.122.997

TÜİK Verileri

ANTALYA NÜFUSUNUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yapılan nüfus sayımı sonucunda nüfusun beşer yıl aralıklı yaş dağılımı belirlenir. Aşağıdaki tabloda sizin ve aile fertlerinizin hangi yaş grubu içinde olduğunu işaretleyiniz.

Antalya Nüfusunun 2018 Yılı Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yıl	Yaş Grubu	Nüfus	Nüfus Yüzdesi	BEN VE AİLEM HANGİ GRUPTA YER ALIRIZ?
2018	0-4 Yaş	176.008	% 7,25	
	5-9 Yaş	178.470	% 7,36	
	10-14 Yaş	176.734	% 7,28	
	15-19 Yaş	167.752	% 6,92	
	20-24 Yaş	167.598	% 6,90	
	25-29 Yaş	177.368	% 7,31	
	30-34 Yaş	197.113	% 8,12	
	35-39 Yaş	214.610	% 8,85	
	40-44 Yaş	198.384	% 8,18	
	45-49 Yaş	181.988	% 7,50	
	50-54 Yaş	155.050	% 6,39	
	55-59 Yaş	132.801	% 5,47	
	60-64 Yaş	103.821	% 4,28	
	65-69 Yaş	75.207	% 3,10	
	70-74 Yaş	51.457	% 2,12	
	75-79 Yaş	34.910	% 1,44	
	80-84 Yaş	20.213	% 0,84	
85-89 Yaş	12.727	% 0,52		
90+ Yaş	4.145	% 0,17		

TÜİK Verileri

ANTALYA NÜFUSU EĞİTİM DURUMU

Aşağıda Antalya nüfusunun eğitim durumuyla ilgili tablo görülmektedir. Bu tabloya yaklaşık 45.000'den fazla açıköğretim ve 85.000'den fazla üniversite öğrencisi dahil değildir.

Antalya'da 80 il ve 74 farklı ülkeden öğrenci eğitim görmektedir.

	Okuma yazma bilen oranı (%)	İlkokul öğrenci sayısı	Ortaokul öğrenci sayısı	Ortaöğretim öğrenci sayısı
2017	98,8	135.816	151.666	166.203
2016	98,68	132.246	150.324	168.895
2015	98,5	144.283	140.326	165.369
2014	98,52	143.211	138.819	157.558

www.tuik.gov.tr - www.antalya.gov.tr verileri

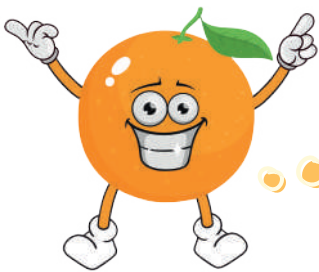
ANTALYA NÜFUSU KIR/KENT DAĞILIMI

İl ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus kent nüfusu, köy ve beldelerde yaşayan nüfus kırsal nüfus olarak isimlendirilir. Aşağıdaki tablo 2012 yılı TÜİK verilerinde Antalya'nın kırsal ve kent nüfusunu göstermektedir.

Yıl	Kent Nüfusu / Yüzde	Kırsal Nüfusu / Yüzde	Toplam Nüfus / Yüzde
2012	1.492.674 %71	599.863 %29	2.092.537 %100

Günümüzde kent nüfusu, kırsal nüfusunu büyük ölçüde geçmiştir. Bunda kent-kırsal yaşamının itici ve çekici özellikleri önemli rol oynar. Kırsal yaşamında kırsal alandaki sosyal, kültürel ve ekonomik imkanların yetersizliği nüfusun az olmasına neden olur. Kent yaşamında ise iş imkanları, eğitim, sosyal, kültürel faaliyetlerin gelişmiş olması, ulaşım ve iletişimdeki gelişmişlik nüfusun kentlerde toplanmasını sağlar.

06.12.2012 Tarih ve 28489 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6360 Sayılı Kanun'da Antalya Büyükşehir Belediyesinin sınırları ilin mülki idare sınırlarına dönüştürülmüştür. Bu karar 30.03.2014 tarihindeki Mahalli İdareler Seçimi ile yürürlüğe girmiş ve Antalya ili sınırları içinde kırsal nüfus kalmamıştır.

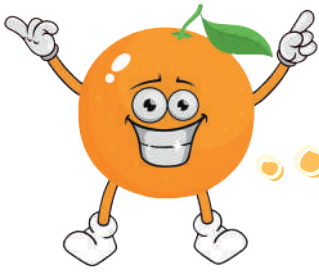
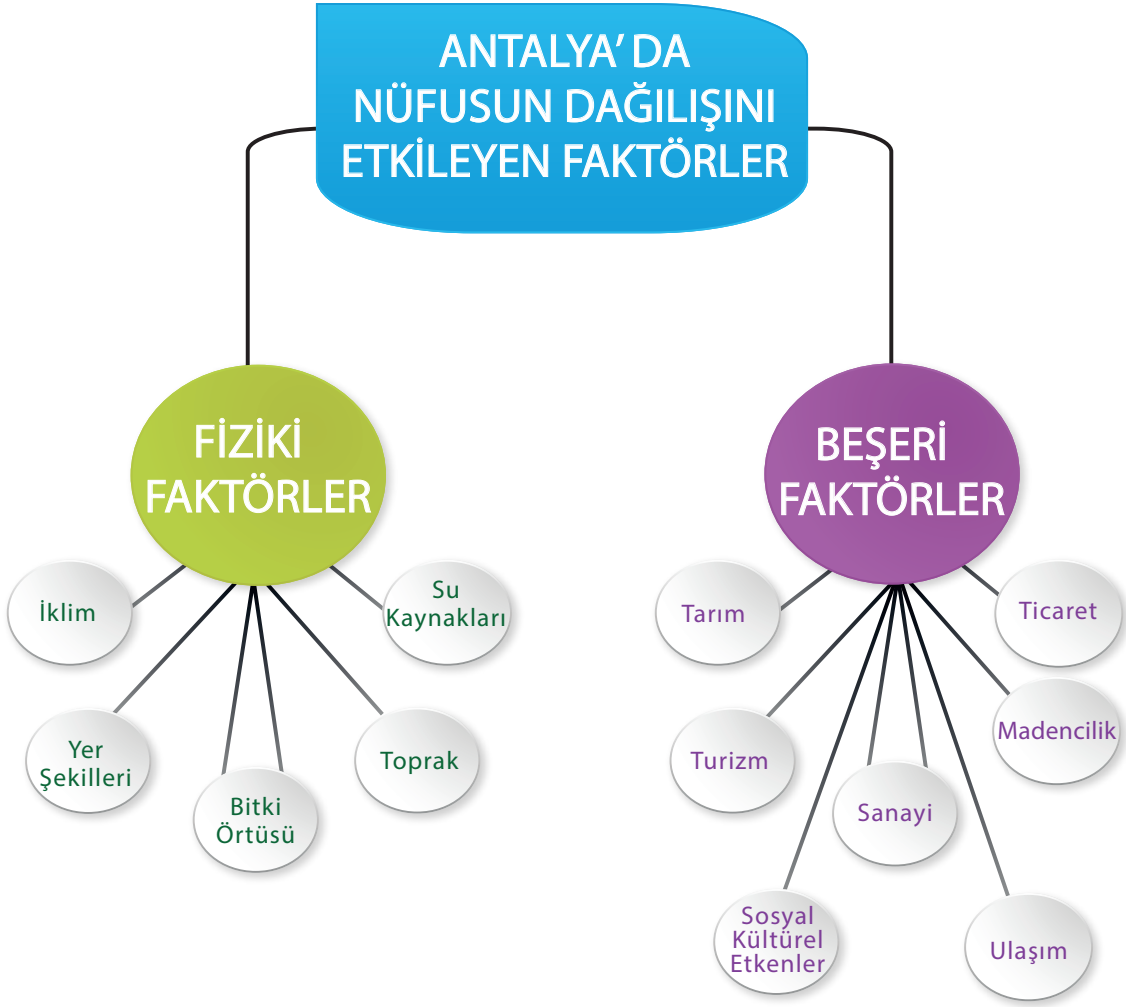
ETKİNLİK

İnsanların yaşam alanının kent veya kırsal olmasında etkili olan nedenleri araştırarak yazınız.

NÜFUS DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Antalya'da nüfus dağılımını etkileyen çeşitli faktörler vardır. Bu faktörlerin bir ya da birkaçının etkin oluşu nüfusun kalabalık veya az olmasını belirler.

ETKİNLİK

Kavram haritasını inceleyiniz. Sizin yaşadığınız yerde nüfusun az veya çok olmasını etkileyen faktörleri belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

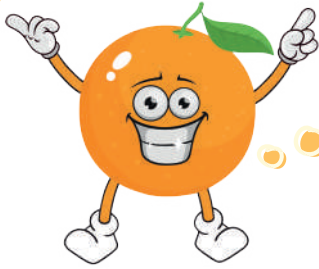
.....

.....

.....

ANTALYA NÜFUSUNUN EKONOMİK FAALİYETLERE GÖRE DAĞILIMI

İnsanların geçinmek ve ihtiyaçlarını karşılamak için yaptığı tüm etkinliklere ekonomik faaliyetler denir. Nüfusun çalışan kısmının ekonomik faaliyetlere dağılımı gelişmişlik düzeyi göstergesidir. Antalya'da nüfusun önemli kısmı; tarım, turizm, ticaret, sanayi ve çeşitli hizmet alanlarında çalışmaktadır.

ETKİNLİK

Çalışan aile bireylerinizin hizmet alanlarını aşağıdaki örneğe benzer bir şekilde yazınız.

Örnek: Ben İpek. Ailemde babam ve annem çalışıyor. Ben ve küçük kardeşim Eren ise okula gidiyoruz. Babamın Akdeniz Sanayi Sitesi'nde mobilya atölyesi var. Annem ise öğretmendir. Babam sanayi, annem ise hizmet alanlarında çalışmaktadır.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ANTALYA'DA GÖÇ

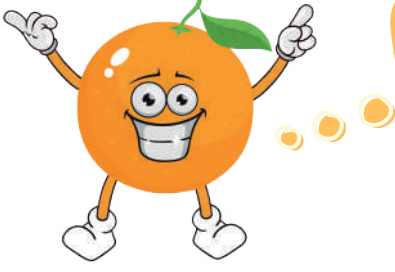
Görsel 3.3.2

ANTALYA'NIN ALDIĞI-VERDİĞİ GÖÇ VERİLERİ

YIL	ALDIĞI GÖÇ	VERDİĞİ GÖÇ	GÖÇ FARKI
2018	95.920	80.349	15.571
2017	87.232	72.178	15.054
2016	79.203	73.119	6.084
2015	96.441	68.374	28.067
2014	93.057	64.631	28.426

TÜİK Verileri

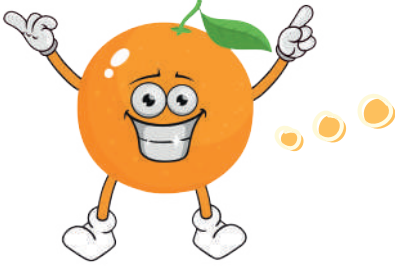

ETKİNLİK

Antalya'da göçün nedenleri neledir?

ANTALYA NEDEN GÖÇ ALIR?	ANTALYA NEDEN GÖÇ VERİR?

ETKİNLİK

Yaşadığınız şehre göç eden bir aile bireyi ile röportaj yaparak sınıfta okuyunuz.

Adınız Soyadınız

Kaç Yaşındasınız?

Mesleğiniz Nedir?

Ailede Kaç Kişisiniz?

Kaç Yılında Antalya'ya Yerleştiniz?

Antalya'ya Nereden Göç Ettiniz?

Göç Etme Nedeniniz Nedir?

3. Tema

ŞEHRİMİ TANIYORUM

4. Konu

DOĞAL AFETLER

NELER ÖĞRENECEĞİM

Yaşadığım şehirde karşılaşılabileceğim doğal afetleri öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Doğal afet nedir? Bildiğiniz doğal afetleri söyleyiniz.
2. Şimdiye kadar yaşadığınız veya tanık olduğunuz bir doğal afet var mı? Anlatınız.

DOĞAL AFETLER

Doğal afet, büyük oranda veya tamamen insanların kontrolü dışında gerçekleşen, mal ve can kaybına neden olabilecek tehlikeli ve genellikle büyük çaplı doğa olaylarına verilen isimdir. Ana kökeni hava olayları, yer kabuğu olayları ve su kaynaklı olaylar olarak üçe ayrılır. Bu olaylar kendi içinde farklılık gösterir. Doğal afetler insan yaşamını olumsuz etkiler. Bu olayların oluşum nedenlerini ve olaylardan korunma yollarını bilmek yaşamımızı daha güvenli sürdürebilmek için önemlidir.

Görsel 3.4.1

Görsel 3.4.2

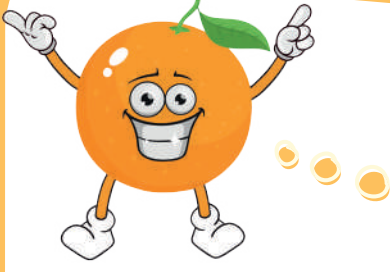
Antalya ve çevresinde görülen doğal afetler tarım, turizm, ticaret, ulaşım başta olmak üzere sosyal ve kültürel faaliyetlerimizi aksatır. Örneğin; şiddetli rüzgarlar çatıların uçmasına, ağaçların devrilmesine neden olurken limanda gemilerin yükleme boşaltma yapmasına da engel olur. Şiddetli yağışlar sonucu oluşan sel ve taşkınlar tarım alanlarına, seralara zarar verir. Sıcaklığın sıfırın altına düşmesi tarım ürünlerinin verimini azaltır. Ayrıca Antalya 2. derece deprem alanında kalmaktadır.

DOĞAL AFETLER VE DOĞAL AFETLERDEN KORUNMA YOLLARI

KÖKENİ	DOĞAL AFET	KORUNMA YOLLARI
<p>Hava Olayları (Meteorolojik)</p> <p>Bu afetlerin asıl nedeni, hava olaylarında yaşanan uç değerlerdir.</p>	<p>Şiddetli Yağışlar (Yağmur, kar, dolu)</p> <p>Şiddetli Rüzgarlar (Fırtına, hortum)</p> <p>Yıldırımlar (Orman yangını)</p> <p>Aşırı Sıcak ve Soğuklar (Don)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Akarsu kenarlarına yerleşme önlenmelidir. Bitki örtüsü yağmurun hızını kestiği için, ormanların korunması gerekir. Fırtına uyarıları Antalya Valiliği ve Meteoroloji Müdürlüğünden takip edilmelidir. Ev eşyaları ve bahçe eşyaları emniyete alınmalıdır. Yıldırım riski olan havalarda ağaç, bayrak ve telefon direği gibi yüksek objelerden uzak durulmalıdır. Yüksek bina ve yapılarda paratoner (yıldırımsavar) kullanılmalıdır. Don olayları özellikle ilkbahar ve sonbahar mevsimlerinde tarım faaliyetleri ve bitkiler için zararlı sonuçlar verebileceğinden hava tahmin raporları takip edilmelidir. Güneş çarpmasından korunmak için gölgede bulunulmalıdır ve ağır iş ya da spor yapılmamalıdır.

KÖKENİ	DOĞAL AFET	KORUNMA YOLLARI
<p>Yer Kabuğu Olayları (Jeolojik)</p> <p>Bu afetler doğrudan doğruya kaynağını yer kabuğu ya da yerin derinliklerinden alan doğal afetlerdir.</p>	<p>Deprem</p> <p>Heyelan (Yergöçmesi, kaya düşmesi)</p> <p>Erozyon</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mevcut binaların sağlamlığı artırılmalı ve konutlara deprem sigortası yaptırılmalıdır. Yerleşim bölgesi seçerken gevşek toprağa meyilli araziler tercih edilmemelidir. Akarsu yatakları duvarlar örülerek kontrol edilmelidir. Dik yamaç şeklinde olan yerlerde teraslama çalışmaları yapılmalıdır. Mevcut bitki örtüsü korunmalıdır. Çok eğimli arazilere teraslama (araziye merdiven basamağı şeklinde yapma) yapılmalıdır.

KÖKENİ	DOĞAL AFET	KORUNMA YOLLARI
<p>Su Kaynaklı Olaylar (Hidrolojik)</p> <p>Aşırı yağış veya aşırı sıcaklıktan dolayı görülen doğal afetlerdir.</p>	<p>Sel ve Taşkın</p> <p>Kuraklık (Orman yangını)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Çevredeki yeşil alanlar korunmalı ve artırılmalıdır. Akarsu yatağına bina yapmaktan kaçınılmalıdır. Kuraklığa karşı sulama projeleri geliştirilmelidir. Küresel ısınmaya karşı küresel çözümler üretilmelidir.

ETKİNLİK

Antalya'da yaşanmış olan doğa olayları ile ilgili bir araştırma yapınız. Ulaştığınız bilgilerden yola çıkarak boş alana kendi gazete sayfanızı oluşturunuz.

BENİM GAZETEM

ANTALYA'DAN HABERLER

TARİH:.....

BAŞLIK

AÇIKLAMA

.....

.....

.....

.....

.....

.....

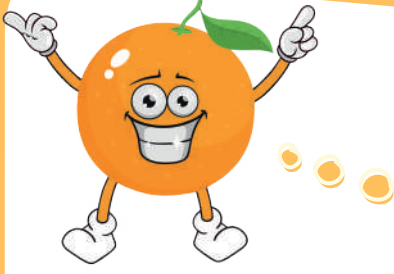
.....

FOTOĞRAF

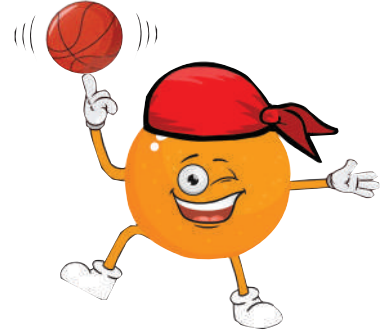
FOTOĞRAF AÇIKLAMASI

ETKİNLİK

Aşağıdaki basketbol toplarının yanında Antalya'da görülen doğal afetlerden korunma yolları ile ilgili bazı bilgiler verilmiştir. Basketbol toplarıyla atış yapmak isteyen çocuğun, basket atabilmesi için topların üzerindeki numaraları potaların altına yazınız.

- 1 Ormanlara cam ve kırıkları atılmamalıdır.
- 2 Araçlar mümkünse garaja park edilmelidir.
- 3 Ormanda ateş yakılmamalı ve sigara izmariti atılmamalıdır.
- 4 Ağaçlandırma faaliyetleri yapılmalıdır.
- 5 Bina ve ağaçlardan uzak durulmalıdır.
- 6 Su yataklarına setler yapılmalıdır.
- 7 Uyarılar meteorolojiden takip edilmelidir.
- 8 Toprak özellikleri dikkate alınarak imar yapılmalıdır.
- 9 Hasat sonrasında tarlalarda kalan anız, atık ve çöpler yakılmamalıdır.

SEL VE TAŞKINLAR

ŞİDDETLİ RÜZGARLAR

ORMAN YANGINI

Görsel 3.4.4

Yaşadığım şehrin dünden bugüne idari yapısını öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. İli ve ilçeyi kim yönetir? Yaşadığınız yeri yöneten kişinin adını söyleyiniz.
2. Antalya'nın kaç ilçesi vardır? Bildiklerinizi söyleyiniz.

ANTALYA'NIN İDARİ YAPISI

- Antalya'da 19 ilçe bulunmaktadır.
- İl merkezinde Muratpaşa, Konyaaltı, Kepez, Aksu, Döşemealtı ilçeleri yer alır.
- Doğudaki ilçeler Serik, Manavgat, Alanya, Gazipaşa, İbradi, Akseki ve Gündoğmuş'tur.
- Batıdaki ilçeler Kemer, Kaş, Demre, Finike, Kumluca, Korkuteli ve Elmalı'dır.
- Kaş, Demre, Finike, Kumluca, Kemer, Konyaaltı, Muratpaşa, Aksu, Serik, Manavgat, Alanya ve Gazipaşa denize kıyısı olan ilçelerdir.
- İl merkezinde yönetim valilik kanalı ile gerçekleştirilir. İlçelerde ise kaymakamlıklar yer alır. Ayrıca il ve ilçe merkezlerinde çeşitli kamu ve özel kurumlar bulunur.

Görsel 3.5.1

ARAŞTIRALIM - ÖĞRENELİM

Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün internet sitesinde yer alan ilçelere ait haritaları inceleyelim.

<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,175499/haritalar.html>

ANTALYA' NIN KİMLİK KARTI

Nüfus	2.426.356
Yüz ölçümü	20.815 km
Rakım	39
Plaka Kodu	07
Telefon Kodu	242

ANTALYA İLÇELERİ

Görsel 3.5.2

Konyaaltı

Bugün Konyaaltı olarak adlandırılan bölgenin yakın tarihimize kadar, Antalya'nın falezler üzerinde yer almasından dolayı KOYALTI biçiminde anıldığı ve halk dilinde söylene söylene Konyaaltı'na dönüştüğü belirtilmektedir. Konyaaltı, Antalya'nın batı ucunda yer alan bir semttir. Yaklaşık 7,5 km uzunlukta bulunan aynı ada sahip bir plaja sahiptir. Antalya'nın limanı Konyaaltı'nda bulunmaktadır.

Tünektepe, Saklıkent Kayak Merkezi, Tübitak Gözlem Evi, Topçam Mesire Alanı ve Akdeniz Üniversitesini içinde barındıran bir ilçemizdir.

Kepez

Kepez Antalya'nın merkezinde bulunan 5 ilçeden biridir. Kepez Belediyesi sınırlarında bulunan Düden Şelalesi yerli ve yabancı turistlerin akınına uğrar. Şehir merkezine ulaşımı sağlayan hafif raylı sistemi de mevcuttur. Antalya Büyükşehir Belediyesi Şehirlerarası Otobüs Terminali Kepez'de bulunmaktadır. İlçede hayvanat bahçesi ile piknik ve mesire alanları vardır. Antalya'nın Masadağı ve Kepezüstü bölgelerinden kent manzarası izlenebilmektedir. Kepezüstü'nde İzmir-Buca'dan sonra Türkiye'nin en büyük ikinci Atatürk maskı bulunmaktadır.

Görsel 3.5.3

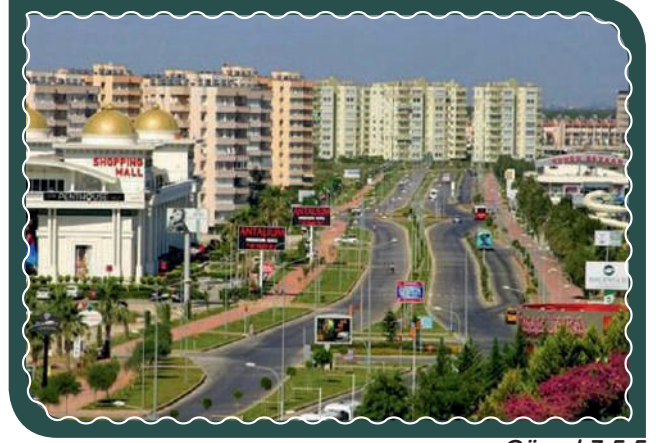
Görsel 3.5.4

Muratpaşa

2009 yılında ilçe statüsü alan Muratpaşa'da Antalya Müzesi, Yivli Minare, Kaleiçi, Karatay Medresesi, Muratpaşa Camii, Üç Kapılar gibi tarihi yerlerin dışında Karaalioğlu Parkı, Atatürk Kültür Parkı, Antalya Devlet Tiyatrosu, Lara Plajı ve yat limanı bulunmaktadır. Lara plajı, Türkiye'ye ait en uzun kumsal olarak bilinmektedir ve turizm açısından her geçen gün daha da gelişmektedir. Plajın hemen arkasında ufak bir orman yer almaktadır.

Aksu

Yerli halk tarafından “Karanlık Sokak” olarak bilinen Aksu ilçesi; Kurşunlu Şelalesi, Perge Antik Kenti ve Kundu Turizm Bölgesi ile ünlüdür. Anfaş-Expo Fuarçılık Merkezi de ilçe ekonomisine katkıda bulunan yerlerden biridir.

Görsel 3.5.5

Görsel 3.5.6

Döşemealtı

Döşemealtı, Antalya ilinin merkez ilçelerinden biridir ve 2009 yılında ilçe olmuştur. Türkiye'nin en eski iskân yerlerinden biri olma özelliğine sahiptir. Yörükler tarafından göç yolu olarak kullanılan ve döşeme taşlardan oluşan bu yol Döşemealtı Platosu'na adını vermiş; bu nedenle yöre halkı “döşeme” yolun altında kalan düzlüğü “Döşemealtı” olarak adlandırmıştır. Döşemealtı el dokuması halılarıyla ünlü bir ilçedir.

Karain Mağarası, Termessos Antik Kenti, Kırkgöz Han ve Döşemealtı'na ismini veren antik yol ilçenin turist çeken yerlerinden bazılarıdır.

Serik

Antalya'nın doğu ilçelerinden biri olan Serik, yaz aylarında turizm faaliyetleri ile artan bir nüfusa sahiptir.

Çağdaş tesisleri ve golf sahalarıyla anılan Belek, ilçenin önemli turistik yerlerindedir. Aspendos Antik Tiyatrosu, Sillyon ve Zeytintaşı Mağarası da ören yerleri olarak Serik'e özel bir kimlik kazandırmaktadır. Kış aylarında ise insanların yoğun şekilde tarım faaliyetlerine devam ettiği görülmektedir.

Görsel 3.5.7

Görsel 3.5.8

Manavgat

Manavgat, 2283 km² yüzölçümüyle Antalya ilinin en büyük 2. ilçesidir. Manavgat Şelalesi, Türkiye'nin en düzenli akan Manavgat Irmağı üzerindedir. İlçe sınırlarında Manavgat Nehri üzerinde Oymapınar Barajı ve Manavgat Barajı adında iki tane hidroelektrik santrali vardır.

Manavgat ve çevresi ilk çağdan itibaren önemli bir yerleşme alanı olmuş; Side ve Selge gibi antik kentlerde bu medeniyetlerin kalıntlarına rastlanabilmektedir. Rafting alanı olan Köprülü Kanyon'un Oluk Köprü bölümü turist çeken yerler arasındadır.

Görsel 3.5.9

Akseki

Torosların incisi Akseki, kardelen çiçeğinin ana yurdu olarak bilinir. Rakımı 1050 metre olan bu ilçemiz dağlık ve engebeli bir görünüme sahiptir. Hayvancılık, arıcılık; sahlep, peynir, tereyağı, kekik ve andız yağı ticareti Akseki’de yoğun olarak görülmektedir. Türkiye’nin ilk folklor müzesi Sarıhacılar Mahallesi’nde bulunmaktadır.

Etkileyici bir tabiata sahip Akseki ilçesi birçok bitki türü ile beraber dağ keçileri için uygun bir yaşam ortamı sunmaktadır.

İbradı

İlçenin adının Arapça “ibrad” yani “soğuk yer” manasındaki sözcükten geldiği düşünülmektedir. İbradı 1991 yılında Akseki’den ayrılmıştır. İlçenin dağlık bir bölgede bulunuşu hayvancılık faaliyetlerini geliştirmiştir. Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat’ın İbradı’yı yazlık konaklama yeri olarak kullandığı söylenir. İbradı’nın turizm açısından değer taşıyan en önemli varlığı Altınbeşik Mağarası’dır. Harç malzemesi kullanılmadan yapılan Düğmeli Evler turistik açıdan dikkat çeken bir mimariye sahiptir. İbradı merkezinde 7 adet tarihi konak koruma altına alınarak turizme kazandırılmıştır.

Görsel 3.5.10

Görsel 3.5.11

Alanya

Alanya ilçesi tarih boyunca Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi imparatorluklar için Akdeniz’de önemli bir kale vazifesi görmüştür. Selçuklu zamanında, I. Alâeddin Keykubat yönetimi altındaki bölge, jeopolitik bir önem kazanmıştır. Şehrin bugünkü sembollerinden Kızıl Kule, tersane ve Alanya Kalesi bu dönemde yapılmıştır. Ayrıca Dim Mağarası, Damlataş Mağarası, Sapadere Kanyonu da ülke turizmine katkı sağlamıştır. Kentin adı; Sultan Alaaddin’in şehri anlamına gelen “Alâiye” olarak konmuştur. 1935 yılında Mustafa Kemal Atatürk’ün buraya

yaptığı ziyaret ile şehir, isminin son halini almıştır. “Güneşin Gülümsediği Yer” olarak anılan Alanya muz ve avokado üretimde önemli bir paya sahiptir.

Gündoğmuş

Geyik Dağı eteklerine kurulmuş dağlık bölgede yer alan bir ilçedir. Hayvancılık ve arıcılık, ilçe ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Gelir kaynaklarının azlığı sebebiyle dışarıya sürekli göç veren bu ilçemizde son yıllarda ekonomik faaliyet olarak yayla turizmine önem verilmeye başlanmıştır. İlçe merkezinde Cem Sultan’ın Silifke Valiliği döneminde yapıldığı sanılan Cem Paşa Cami ilçenin kültürel değerlerindedir.

Görsel 3.5.12

Görsel 3.5.13

Gazipaşa

Ana hatlarıyla tarihsel serüveni MÖ 2000’lerde başlayan Gazipaşa; Antalya’nın en doğusunda bulunur. Narenciye ve muz tarımına uygun topraklara sahiptir. Gazipaşa Akdeniz sahilinin caretta caretta türü deniz kaplumbağalarının yumurtalarını bıraktığı 17 merkezden biridir.

Ayrıca ören yerleri bakımından da zengin sayılabilecek bir ilçemizdir. Serde, Selinus, Nephelis (Nefelis) gibi antik kentler bu yerlere örnek olarak gösterilebilir.

Kemer

Türk turizminin en önemli merkezlerinden biri olan Kemer; deniz, orman ve dağların birleştiği bir noktada bulunmaktadır. İlçenin dikkat çeken yerleri arasında Çıralı Sahili, Phaselis (Faselis) Antik Kenti, Beldibi ile Molla Deliği Mağarası görülmektedir.

Her yıl yaz aylarında Altın Nar Kültür ve Sanat Festivali düzenlenmektedir. Kemer bölgesi turistik dönem boyunca birçok etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Phaselis Sanat Etkinlikleri, Kemer Off-Shore Yarışları (şurat tekne yarışları), Dünya Ralli Şampiyonası Türkiye ayağı (WRC Rally of Turkey), Kemer Karnavalı gibi değişik etkinlikler ile bölgeye sosyal ve turistik açıdan büyük katkılar sağlamaktadır.

Görsel 3.5.14

Görsel 3.5.15

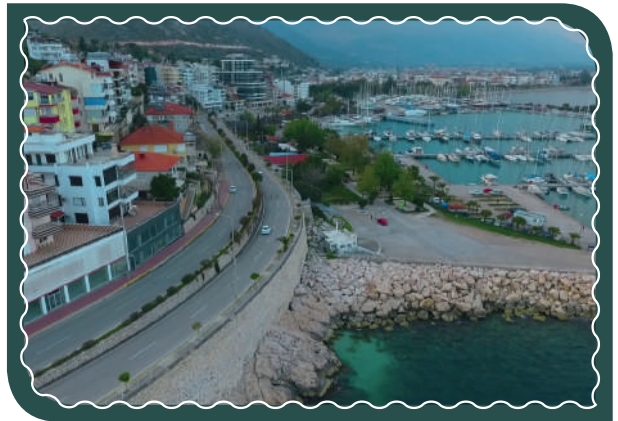
Kumluca

Kumluca 1958 yılında Finike’den ayrılarak ilçe olmuştur. Verimli bir ova üzerinde bulunan Kumluca ilçesi tarım faaliyetlerine ve seracılığa önem vermektedir.

Adrasan ve Olympos (Olimpos) Kumsalları turizm potansiyelinin maksimuma ulaştığı turizm alanlarıdır. Kumluca gür ormanları ve doğal köy yaşantısı ile her geçen gün turistlerin daha fazla dikkatini çekmektedir.

Finike

Temel ekonomik geçim kaynağı iç turizm ve tarım olan Finike ilçesi Antalya’nın batısında yer almaktadır. 1914 yılına kadar Elmalı ilçesine bağlı kalmış ve bu tarihte ilçe olmuştur. İlçede yetiştirilen tarım ürünleri arasında portakal ve mandalina ön plana çıkmaktadır. Arykanda (Arikanda), Limyra (Limira) Antik Kentleri ve Suluin Mağarası turizm bakımından ilgi çeken yerlerdendir. Yakın tarih içinde Finike Limanı’na ek olarak yapılan marina ile yat turizminde söz sahibi olmaya başlamıştır. 10 km’lik kumsalı ile ülkenin en uzun plajlarından birine sahiptir.

Görsel 3.5.16

Elmalı

Elmalı, Muğla iline sınırı olan bir ilçedir. Ekonomisi tarım ve hayvancılığa bağlıdır. Kaş, Finike, Kumluca ve Fethiye'den gelen yolların kavşağı durumunda olması; ekonomisinin gelişmesini sağlamıştır. Türkiye'deki elmanın %12'si ilçede üretilir. Bakırcılık, demircilik, kuyumculuk, halı-kilim-çuval-heybe dokumacılığı, taş işlemeciliği, kahve değirmeni ve ahşap işçiliği gibi el sanatları ile ünlüdür. Tarihi Elmalı Yeşilyayla Güreşleri, Gömbe Festivali, Tekke Köyü Abdal Musa Şenlikleri ve Hıdrellez Şenlikleri ilçenin önemli faaliyetlerindedir. Ayrıca Elmalı Müzesi ile tarihi Ömer Paşa Cami, kültürel mirası öğrenme ve koruma bilincinin geliştirilmesi açısından önemli katkılar sağlamaktadır.

Görsel 3.5.17

Görsel 3.5.18

Kaş

Akdeniz'in dokusu bozulmamış ilçelerinden biri olan Kaş Antalya'nın en batısında yer alır. Dünyanın en önemli su dalış merkezlerinden biridir. Kano, doğa yürüyüşleri, mavi yolculuk ve yamaç paraşütü gibi etkinliklerin ilçe için önemi büyüktür.

Antiphellos (Antifelos), Patara, Xanthos (Sentos) gibi antik kentler ve Mavi Mağara, Kaputaş Plajı ilçenin önemli turistik yerlerindedir.

Korkuteli

Osmanlı şehzadesi Sultan Korkut yazlarını bu ilçede geçirmiştir. Bu yüzden bu ilçe "Korkut'un ili" anlamındaki Korkuteli ismini almıştır.

Halkın başlıca geçim kaynağı tarım, meyvecilik, hayvancılık ve arıcılık ile orman işçiliğidir. Bölgede son yıllarda yaygınlaşan kültür mantarı üretimi de ilçe ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır. İlçede çok hızlı gelişen bu sektör ülke genelinde büyük bir paya sahiptir. El dokumacılığı ve ağaç oymacılığı konusunda Korkuteli ilçesi ön plandadır.

Görsel 3.5.19

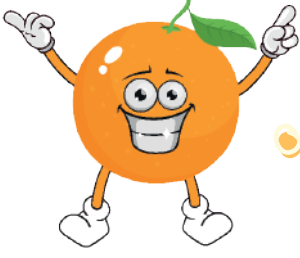
Görsel 3.5.20

Demre

Demre, Antalya Körfezi'nin batısında Teke Yarımadası'nın güneyinde yer alan bir ilçedir. Şehrin MÖ 5. yy'da kurulduğu tahmin edilmektedir. İlçenin ekonomisi %90 tarıma dayalıdır. Türkiye'nin en çok sivri biber üreten yerlerinden biridir.

Demre tarihi geçmişi ve coğrafi konumu itibarı ile önemli bir konumda yer alır. İlçede tüm dünyada Noel Baba olarak benimsenen Aziz Nikolas'ın mezarının da bulunduğu St. Nicholas (Sen Nikolas) Kilisesi, Myra (Mira) Antik Kenti ve Tiyatrosu, Andreaka Antik Kenti, Kaya Mezarları ve bugün Kaleköy olarak bilinen Simena Antik

Kenti bulunmaktadır. Belde; Kekova Adaları, Batık Kent'in tertemiz denizi ve iklimi ile turizm açısından şanslı bir yerleşim yeridir.

ETKİNLİK

Aşağıdaki bulmacada verilen Antalya'nın ilçelerini bulup çiziniz. (Çapraz, aşağıdan yukarı veya yukarıdan aşağıya, soldan sağa veya sağdan sola.)

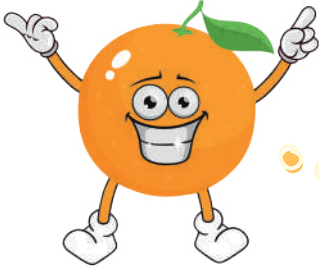
D	Ş	Ü	M	A	N	A	V	G	A	T	D
G	Ö	G	P	C	A	K	S	E	K	İ	E
A	H	Ş	S	U	R	S	E	Z	S	Y	M
Z	İ	S	E	L	E	U	E	Z	İ	K	R
İ	İ	D	R	M	M	P	D	T	D	Ü	E
P	N	F	İ	U	E	E	L	M	A	L	İ
A	Y	A	K	K	K	A	N	İ	R	N	E
Ş	N	G	Ü	K	A	Ş	L	Z	B	E	F
A	L	Ş	E	Y	H	R	İ	T	İ	A	İ
N	A	Y	N	A	L	A	T	A	İ	L	N
Y	K	O	R	K	U	T	E	L	İ	A	İ
D	K	Ş	U	M	Ğ	O	D	N	Ü	G	K
M	U	R	A	T	P	A	Ş	A	İ	R	E

3 HARF	4 HARF	5 HARF	6 HARF
KAŞ	AKSU	DEMRE	AKSEKİ
		KEMER	ALANYA
		KEPEZ	ELMALI
		SERİK	FİNİKE
			İBRADI

7 HARF	8 HARF	9 HARF	10 HARF
KUMLUCA	GAZİPAŞA	GÜNDOĞMUŞ	DÖŞEMEALTI
	MANAVGAT	KONYAALTI	
		KORKUTELİ	
		MURATPAŞA	

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ ?

Yüzölçümü en büyük ilçe.....	Korkuteli
Yüzölçümü en küçük ilçe	Muratpaşa
Nüfusu en fazla ilçe	Kepez
Nüfusu en az ilçe	İbradı
Şehir merkezine en uzak ilçe	Kaş
Deniz seviyesinden yüksekliği (rakımı) en fazla olan ilçe.....	İbradı
Nüfus yoğunluğu en fazla ilçe	Muratpaşa
En uzun plajı olan ilçe	Kaş
Kültür mantarı üretiminin en fazla olduğu ilçe.....	Korkuteli
Tropikol meyvelerin en fazla yetiştirildiği ilçe.....	Alanya
En uzun kıyı şeridi olan ilçe.....	Alanya

ETKİNLİK

Resfebe; harf, sayı ve resimlerin bir arada kullanılarak bir kelimeyi bulmaya dayanan zeka oyunudur. Aşağıda verilen örnekten hareketle Antalya ilçelerinin resfebelerini bulup alt bölümlere yazınız.

Örnek Çözüm;

1. Bir "çanta" resmi var ama dikkat ederseniz üzerinde - Ç harfi verilmiş. Bu nedenle çanta kelimesinden Ç harfini çıkardığımızda "ANTA" olarak yazmalıyız.
2. "L" harfi var.
3. Bir "ay" resmi var. Dikkat ederseniz ay resimde ters verilmiştir. Bu nedenle ay kelimesini tersten "YA" olarak yazmalıyız.
4. Şimdi normal harflerle, resimlerden elde ettiğimiz harfleri birleştirelim.

ANTALYA

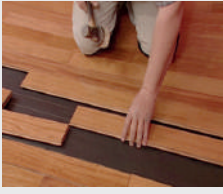
YA

Re

G

AK

MUR

6

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Elementin Farklı Adı	Elementin Sembolü
Asit	N
Sodyum	Na
Karbon	C
Kükür	S
Fosfor	P

.....

.....

.....

Yaşadığım şehrin kuruluş ve gelişim sürecini öğreneceğim.

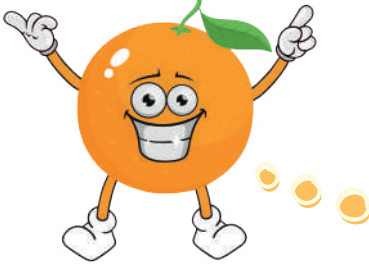
DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Yaşadığınız şehrin adını siz koymuş olsaydınız ne olurdu?
2. Antalya'ya ilk adını veren Bergama Kralı kimdir?

ANTALYA TARİHÇESİ

ETKİNLİK

Yaşadığım yerin tarihini merak ediyorum. Antalya'nın tarihi dönemlerine yolculuk yapmak için bir zaman makinesi icat ettim.

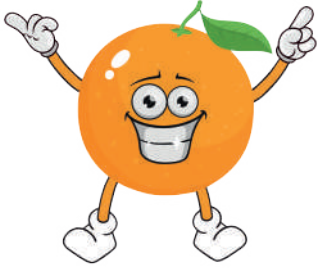
Zaman makinesiyle hangi dönemlere gittiğimi, anlattıklarımın yola çıkarak tahmin edebilir misiniz?

İlk gittiğim yerde yaşayan insanlar topluluk halinde geziyor, yabani hayvanları yiyor, hayvanların derisinden yapılmış çarık (ayakkabı) ve elbise giyiyorlardı. Vahşi hayvanların saldırılarından, soğuktan veya sıcaktan korunmak için mağaraları ev olarak kullanıyorlardı. Kendiliğinden yetişen bitki ve meyveleri toplayıp karınlarını doyuruyorlardı. Karain Mağarası'nda bekleyen zaman makineme binip o dönemden ayrıldım.

Sizce ben zaman makinemle Antalya'nın hangi dönemindeyim?

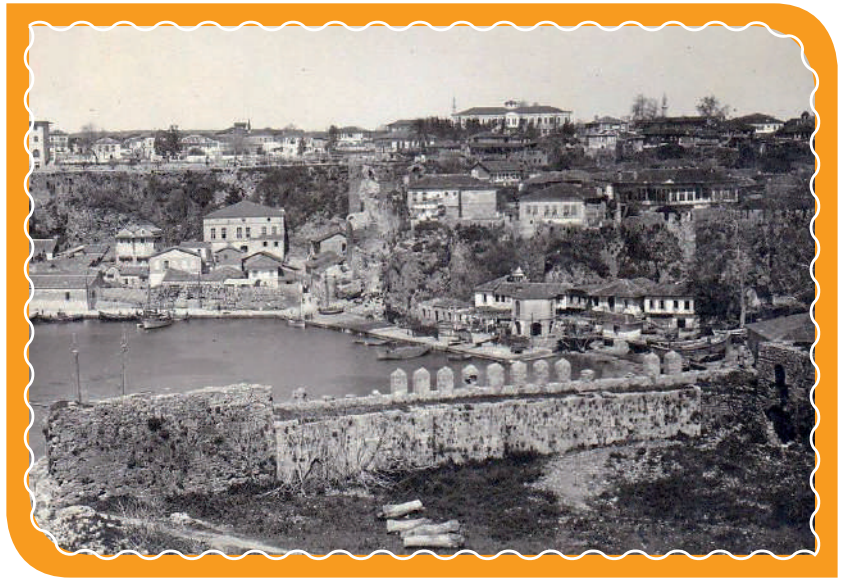
..... DÖNEMİ

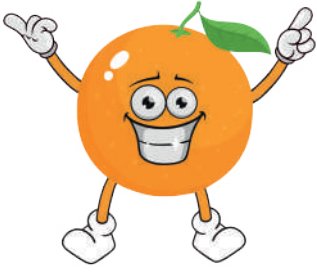
Zaman makinesi MÖ II. yy. da durdu. Beni Bergama Kralı II. Attalos karşıladı. Kendine bağlı kabileleri, hükümrânlık hudutlarını genişletmek ve yeni liman şehirleri kurmak amacıyla askerlerini güney yönünde göndererek: “Gidin, bana bu yeryüzü üzerinde öyle bir güzel yer bulun ki, bütün kralların gözü kalsın bu yerde. Kimse gözünü bu yerden ayıramasın. Orada liman şehirleri kuracağım.” dedi. Askerlerle birlikte ben de kralın emrine uydum.

Bunun üzerine Bergama’dan ayrılp aylarca, Ege sahillerini karış karış dolaşıp Kral Attalos’un istediği güzellikte bir yer aradık. Sonunda daha güneye inerek, Akdeniz sahillerine geldik. Bugünkü Antalya şehrinin bulunduğu körfeze geldiğimizde bir süre gözlerimizi bu eşsiz güzellikteki manzaradan ayıramadık. Kabile başkanı: “Şükürler olsun sana Zeus, nihayet Attalos’un şehrini bulduk!” diye haykırdı. Daha sonra Bergama Kralı II. Attalos, burada bir şehir kurdu ve şehre kendi adını verdi. Attalos’la başlayan isim serüveni, Adalya’ya sonra Antaliye’ye, en son Antalya’ya dönüştü.

Sizce ben zaman makinemle Antalya’nın hangi dönemindeyim?

..... DÖNEMİ

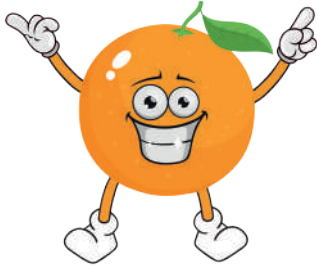

Zaman makinesiyle uçsuz bucaksız mavilikle bütünleşen Antalya İskelesi'ne indim. Gemiler mal getirip götürüyordu. Bu iskelede ticaret yapılıyordu. Bu eşsiz şehrin çevresinin surlarla çevrilmiş olduğunu gördüm. İlk yerleşim yeri olan bu yerin, Kaleiçi olduğunu öğrendim. Şehre girerken ihtişamlı bir kapı önünde Kral Hadrianus'u gördüm. Bu eşsiz yapı günümüzdeki "Üçkapılar" mış. Bu dönemde imparatorluk ikiye bölünmüştü.

Sizce ben zaman makinemle Antalya'nın hangi dönemindeyim?

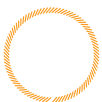

..... DÖNEMİ

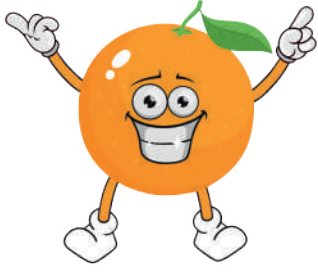

Zaman makinemle yük taşıyan kervanların konaklaması için yapılan bir kervansaraya indim. Antalya'da bulunan bu kervansarayların İç Anadolu ile ticareti geliştirmek için yapıldığını öğrendim. Kervana ben de katıldım ve ilk gün kervanla birlikte, Kırkgöz Han'da konakladık. İkinci gün Çubukbeli'ni geçtik ve Susuz köyünde Susuz Han'da konakladık. Bu şekilde Anadolu'nun bir ucundan öbür ucuna gittik. Bu dönemde Sultan I.Gıyaseddin Keyhusrev, ordusuyla Antalya'yı kuşattı ve 5 Mart 1207'de Antalya'yı fethetti.

Sizce ben zaman makinemle Antalya'nın hangi dönemindeyim?

..... DÖNEMİ

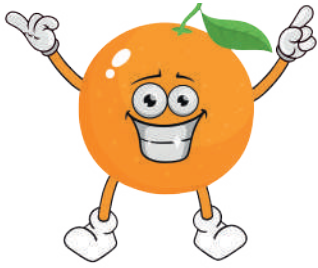

Zaman makinemle kendimi bir savaşın ortasında buldum. Köseadağ'da yapılan bu savaşın galibi olan Moğollar bir dönem Anadolu'ya egemen oldu. Moğol baskısı ve Selçuklu Devleti'nin otoritesi de azalınca bazı Selçuklu valileri bağımsızlık ilan etti. Böylece Anadolu'da yeni bir dönem başladı. Antalya bu dönemde önce Isparta'da kurulan Hamitoğulları Beyliği'ne bağlandı. Daha sonra Antalya'da Tekeoğulları Beyliği kuruldu. Bu dönemde Antalya ve çevresine birçok cami, medrese, çeşme, han, hamam yapıldı. Mimar Balaban Bey yivli minareli bir cami inşa ediyordu.

Sizce ben zaman makinemle Antalya'nın hangi dönemindeyim?

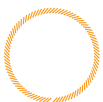

..... DÖNEMİ

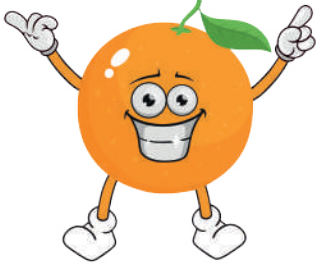

Zaman makinemle bu sefer farklı bir limana indim. Bu limanda da çok gemi gördüm. Ticaret ne kadar da canlıydı. O zaman Sultan II.Bayezit, şehzadesi Korkut'a Antalya'da sancak beyliği görevini verdi. Sonra haberini aldım ki, Şehzade Korkut öldürülmüş. Zamanla Avrupalıların yaptığı coğrafi keşiflerin etkisiyle Antalya'daki ticaretin canlılığını yitirdiğini gördüm ve üzuldüm.

Sizce ben zaman makinemle Antalya'nın hangi dönemindeyim?

..... DÖNEMİ

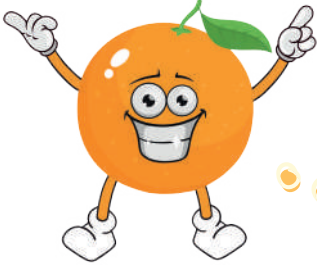
Zaman makinemle Antalya'ya geldiğimde gördüm ki bir kargaşa var. Meğer Antalya İtalyanların payına düşmüş. Ülkeyi yönetenlerin bu duruma tepkisiz kaldığını gören halk neye uğradığını şaşırmış, kendi imkanlarıyla mücadele ediyordu. Bu düşünceyle gezerken yolum bir telgrafhaneye düştü. Telgrafhanedeki (telgraf çekilen yer) insanlar harıl harıl çalışıyordu. Öğrendim ki bu insanlar verilen mücadeleyi tüm ülkeye ve dünyaya duyuruyordu. Bütün bu mücadelelerin ve Mustafa Kemal'in liderliği sonunda başarıya ulaşıldı. Tüm ülkeyle birlikte Antalya da kurtuldu. Cumhuriyet'in ilanını halk sevinçle karşıladı. 1924'te Antalya vilayet oldu. Gönül rahatlığıyla zaman makineme bindim ve o dönemden ayrıldım.

Sizce ben zaman makinemle Antalya'nın hangi dönemindeyim?

..... DÖNEMİ

Görsel 3.6.5

ETKİNLİK

Porçik'le zaman makinesinde yolculuk yapsaydınız Antalya'nın hangi dönemine gitmek isterdiniz? Nedenini açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

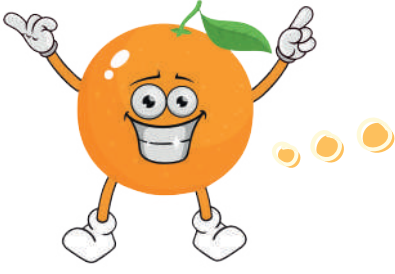
.....

.....

.....

.....

.....

ETKİNLİK

Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

1-	B		R	G	1	M			
2-	R		M	7					
3-	O	S	M	A	2	L			
4-		E	5	Ç	U	K	L	U	
5-	A	D		L	6	4			
6-	C		M		U	R		Y	3

- 1- Kral Attolos'un yaşadığı dönem.
- 2- Kaleiçi'nin ilk yerleşim yeri haline geldiği dönem.
- 3- Şehzade Korkut'un sancak beyliği yaptığı dönem.
- 4- Antalya'yı fetheden ilk Türk devleti.
- 5- Bir dönem Antalya'ya verilen isimlerden biri.
- 6- Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulan yaşadığımız şimdiki dönem.

NOT: Numaralı harfleri aşağıya yerleştiriniz.

1	2	3	4	5	6	7

GEZİYORUM!

**ANTALYA VE ÇEVRESİNDEKİ TARİHİ
BİR YERE GEZİ DÜZENLEYİNİZ.**

Yaşadığım şehrin komşu ve kardeş şehirlerini öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Komşu illerden iki tanesini söyleyiniz.
2. "Kardeş Şehir" kavramından ne anlıyorsunuz?

ANTALYA'NIN KOMŞU İLLERİ VE KARDEŞ ŞEHİRLERİ

Antalya ili kuzeyinde Isparta ve Burdur; doğusunda Mersin, Karaman, Konya; batısında Muğla illeri ile çevrilidir. Komşu illerle Antalya arasında benzerlik ve farklılıklar göze çarpar. Göze çarpan bu unsurların başında coğrafi özellikler (yerçekileri, iklim, bitki örtüsü, doğal afetler vb.) gelir. Ardından nüfus özellikleri; ekonomik faaliyetler, (tarım, hayvancılık, sanayi, madencilik, turizm, ulaşım, ticaret) tarihi, sosyal ve kültürel özellikler karşımıza çıkar.

Konya ile Antalya arasında iklim ve bitki örtüsü farklı iken, Muğla ve Mersin ile Antalya arasında aynı iklim ve bitki örtüsü özellikleri görülür. Ayrıca Mersin ve Konya'da iller arası demiryolu ulaşımı varken Muğla ve Antalya'nın yoktur. Demiryolu ulaşımı Burdur, Isparta ve Karaman'da da mevcuttur.

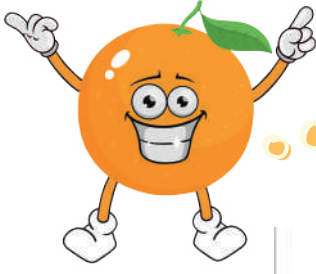
Turizm Antalya'da çok gelişmiş bir ekonomik faaliyettir. Bu gelişmişlik Muğla, Konya ve Mersin'de de görülür. Diğer komşu illerimiz yoğun bir turizm etkinliğine sahip değildir. Antalya tüm komşu illerinden daha fazla nüfusa sahiptir. Konya ve Mersin nüfusu Antalya'ya yakınken; Karaman, Isparta, Burdur ve Muğla'nın nüfusu bir milyonun altında kalır. Bu örnekler Antalya ile komşu illerimizin benzer ve farklı yönleri açısından çoğaltılabilir.

Kardeş Şehir : Coğrafi olarak birbirinden uzakta olan yerleşim yerlerinin sosyal, kültürel ve ekonomik paylaşımlar anlamında birliktelik kurmasıdır. İki şehir belediyesinin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi yükseltmek amacıyla proje ve programlar yürütmesidir. Kardeş şehir uluslararası alanda "sister city" (sistır siti) adıyla bilinir. ABD şehirleri ile dünya ülkelerinin şehirleri arasında 1950'lerden itibaren barış ve karşılıklı anlayışın geliştirilmesi amacıyla

ortaya çıkmıştır. Avrupa'da da aynı yıllarda Fransa ve İngiltere şehirleri arasında dostluğun geliştirilmesi amacıyla "twinning" (tivining) adı verilen kardeşlik ilişkileri kurulmuştur. Dünya Kardeş Şehirler Birliği Teşkilatı'nın merkezi Amerika'dadır. Antalya ve ilçelerinin de önemli sayıda kardeş şehirleri vardır.

Görsel 3.7.1

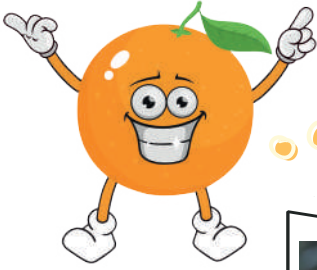
ETKİNLİK

Aşağıdaki tablo üzerinde belirtilen boşluklara, haritadan yararlanarak illere ait plaka kodlarını yazınız.

İL	ISPARTA	BURDUR	KONYA	MUĞLA	MERSİN	KARAMAN
PLAKA KODU

Görsel 3.7.2

ETKİNLİK

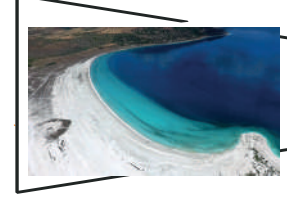
Aşağıdaki verilen komşu illere ait görselleri inceleyiniz. Ait oldukları ilin adını yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

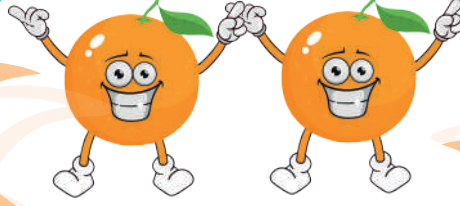
.....

.....

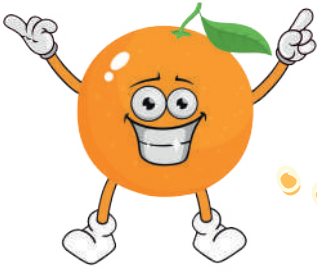
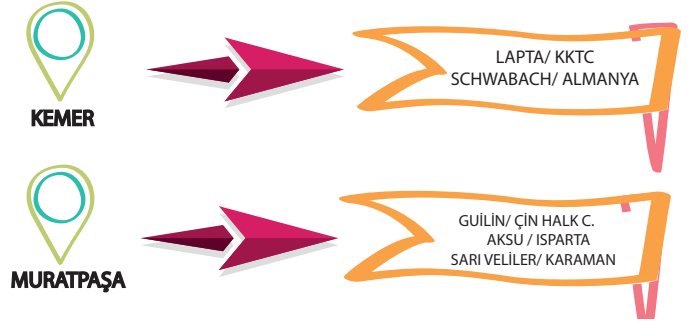
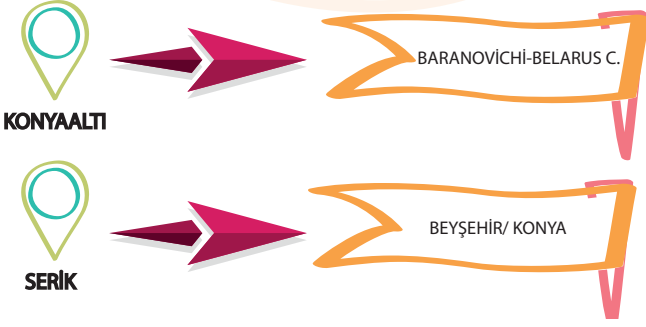
Merhaba !
Yeni bir kavram ile
karşındayım.
"Kardeş Şehir"

Daha önce hiç
duymamıştım.

Kardeş Şehir : Coğrafi olarak
birbirinden uzakta olan
yerleşim yerlerinin sosyal, kültürel ve
ekonomik anlamda birliktelikleridir.
Biraz örneklendirmemi ister misin?

Harika olur !

ETKİNLİK

Antalya'nın diğer ilçelerini ve onların kardeş şehirlerini
araştırıp yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.TEMA DEĞERLENDİRME SORULARI

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1- İlimizin komşu illerinden hangilerinin denize kıyısı vardır?

Cevap:

2- Maki bitki örtüsünde yer alan bitki türlerinden bildiklerinizi yazınız.

Cevap:

Aşağıda verilen kelimeleri uygun olan boşluklara yerleştiriniz.

Akdeniz - Kepez - İbradı - Karasal

3- İlimizin nüfus olarak en kalabalık ilçesi..... en tenha ilçesi

4- İlimizin kıyı kesimlerindeiklimi , iç kesimlerindeiklimi görülür.

Aşağıdaki cümlelerin doğru olanlarına (D) ; yanlış olanlarına (Y) yazınız.

5- İlimizin yüzölçümü en büyük ilçesi Korkuteli , en küçük ilçesi Muratpaşa'dır. ()

6- Saklıkent kayak merkezi Beydağları üzerinde yer alır. ()

7- Karain Mağarası Akseki ilçesi sınırları içindedir. ()

Aşağıda verilen test sorularında doğru seçeneği işaretleyiniz.

8- Antalya ilinin coğrafi özellikleri hakkında aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Dağlar kıyıya paralel uzanır.
- B) Nüfus yoğunluğu genelde kıyı bölgelerde fazladır.
- C) Birçok yaylası vardır.
- D) Nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasından düşüktür.

9- Aşağıdakilerden hangisi Antalya'nın su kaynaklarından biri değildir?

- A) Aksu Çayı
- B) Manavgat Çayı
- C) Fırat Nehri
- D) Köprüçay

10- Aşağıda verilen dağlık alanların hangisi Antalya'nın yer şekilleri içerisinde yer alır?

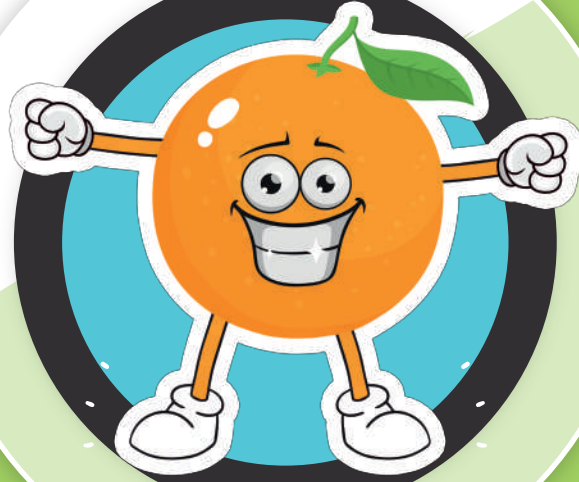
- A) Bey Dağları
- B) Uludağ
- C) Ağrı Dağı
- D) Kaz Dağı

3.Tema Kazanımları Öz Değerlendirme Formu (Şhrimi Tanıyorum)			
KAZANIMLAR	Evet	Kısmen	Hayır
1. Yaşadığım ilin coğrafi konumunu ve coğrafi özelliklerini bilirim.			
2. Yaşadığım şehirdeki insan doğa etkileşimini açıklarım.			
3. Yaşadığım şehrin demografik yapısını açıklarım.			
4. Yaşadığım şehirde karşılaşılabilecek doğal afetleri bilirim.			
5. Yaşadığım ilin dünden bugüne idari yapısını tanırım.			
6. Yaşadığım şehrin kuruluş ve gelişim sürecini bilirim.			
7. Yaşadığım şehre komşu ve kardeş şehirlerin benzer ve farklı yönlerini bilirim.			

Şehrimiz Antalya

TEMA 4

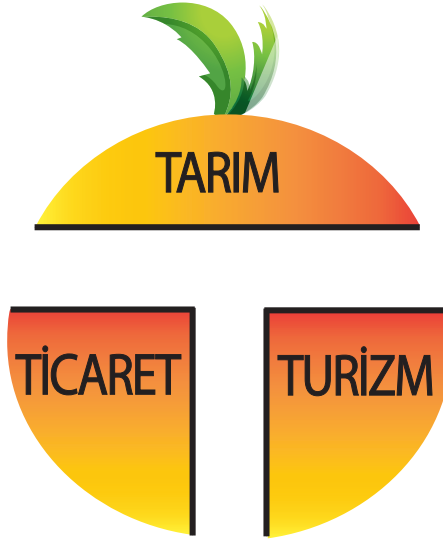
ŞEHİRİM ÇALIŞIYOR

Yaşadığım şehrin gelişiminde etkili olan ekonomik unsurları öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Ailenizdeki ve çevrenizdeki insanlar hangi işlerle uğraşıyorlar?
2. Antalya' da en çok hangi ekonomik faaliyetler yapılır?

TARIM

Antalya verimli ovaları, gelişmiş sulama imkanları ve ılıman iklim koşulları ile tarımsal faaliyetler için oldukça uygundur. Ayrıca bölgede seracılık da yapılır. Her mevsim çeşitli tarım ürünleri üretilir. Buğday, susam, mısır, pamuk, keçiboynuzu, zeytin, portakal, mandalina, limon, nar, üzüm, seralarda çeşitli sebze ve meyveler; muz, avokado, kivi gibi

Görsel 4.1.2

tropikal meyveler üretimi yapılan başlıca tarım ürünleridir. Tropikal ürünlerin Antalya ve çevresinde yetiştirilmesinde denizel iklim ile dağların kıyıya paralel uzanarak kuzeyden gelen serin havayı kesmesi önemli bir faktördür. Bu sayede mikroklimatik (dar alanda iklim özellikleri) ortaya çıkarak, tropikal iklim şartlarına yakın özellikler görülür. Antalya'nın doğu ilçeleri Alanya ve Gazipaşa başta olmak üzere çeşitli tropik

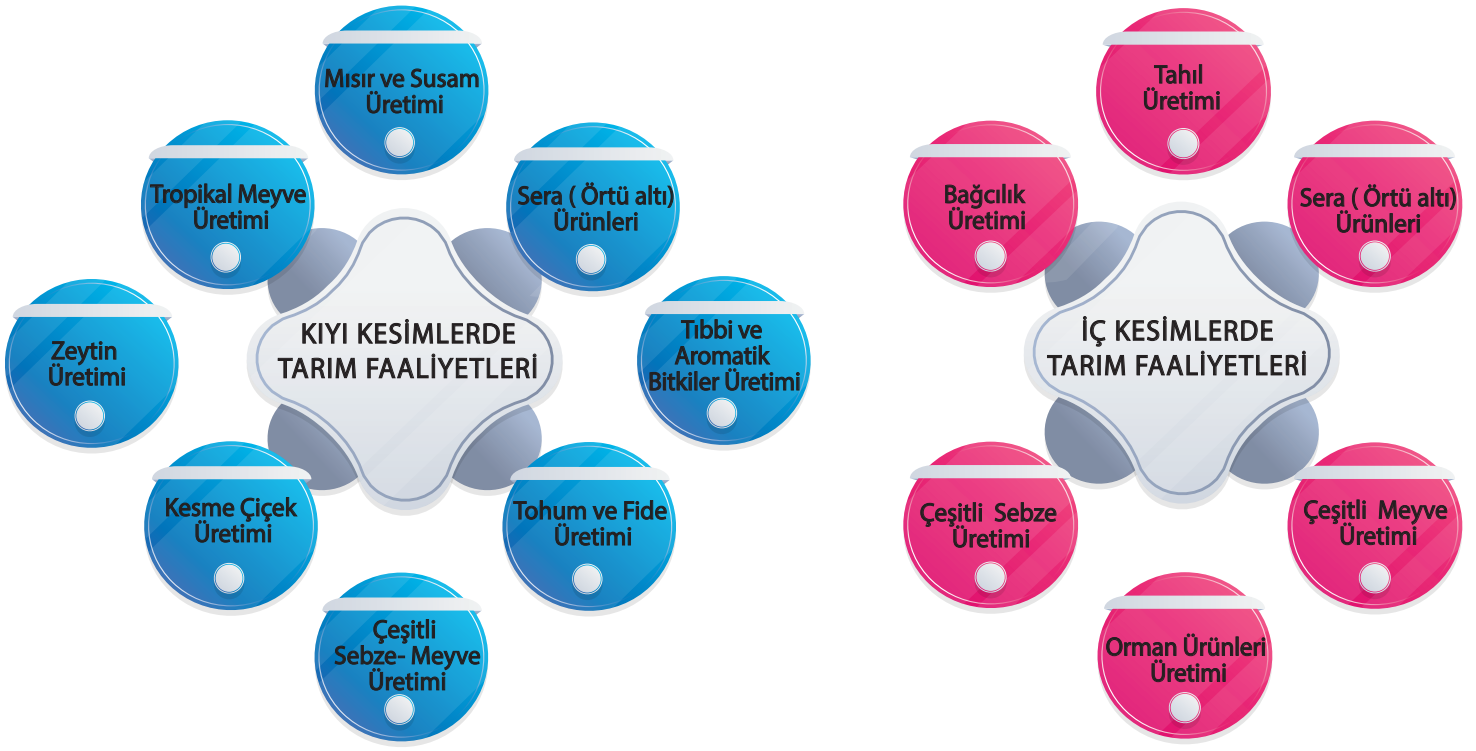

Görsel 4.1.1

meyveler yetiştirilir. İç kısımlardaki ilçelerde ve yayla kesimlerinde ise tahıllar ve meyve üretimi öne çıkarken, son yıllarda sera ürünlerinin üretimi de görülmektedir. Bununla beraber tohumculuk sektörü, tıbbi ve aromatik bitkiler gibi değişik tarımsal üretimler de yapılmaktadır. Çeşitli türde çiçeklerin üretimi ile kesme çiçeklik ihracatta önemli rol oynar. Antalya orman ürünleri bakımından zengin bir ilimizdir ve Türkiye'de reçine üretiminin dörtte birini sağlar. Tomruk ve direk üretimi fazladır. Tarım üretiminde Antalya, Türkiye'nin ana tarlasıdır, demek yanlış olmaz.

Görsel 4.1.3

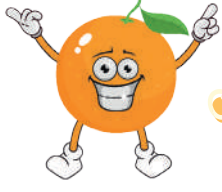

Görsel 4.1.4

Önemli Tarım ürünleri üretiminde Antalya'nın Türkiye üretimindeki payı (2002-2016 Karşılaştırması)

ÜRÜNLER	2002 ÜRETİM(TON) TÜRKİYE	ANTALYA	TÜRKİYE İÇİNDEKİ ORANI (%)	2016 ÜRETİM (TON) TÜRKİYE	ANTALYA	TÜRKİYE İÇİNDEKİ ORANI (%)
Domates	9.450.000	1.508.050	15,96	12.600.000	2.409.762	19,13
Hıyar	1.670.000	496.494	29,73	1.811.681	514.681	28,41
Portakal	1.250.000	311.942	24,96	1.850.000	504.655	27,28
Biber	1.750.000	224.174	12,81	2.457.822	390.072	15,87
Elma	2.200.000	157.697	7,17	2.925.828	281.019	9,60
Patlıcan	955.000	188.843	19,77	854.049	177.275	20,76
Nar	60.000	7.539	12,57	465.200	111.041	23,87
Muz	95.000	36.472	38,39	305.926	82.566	26,99
Mantar (Kültür)	-	7784		40.272	21.533	53,47
Yenidünya	11.800	7.226	61,24	13.950	4.482	32,13
Keçiboynuzu	13.500	4.831	35,79	13.405	4.998	37,28
Avokado	400	212	53,00	1.950	1.524	78,15
Susam	22.000	7.449	33,86	19.521	3.301	16,91
Mısır (Dane)	2.100.000	33.942	1,62	6.400.000	44.731	0,70
Pamuk	2.541.832	35.000	1,38	2.100.000	29.040	1,38

<https://antalya.tarimorman.gov.tr>

ETKİNLİK

Porçik'in gol atabilmesi için sahada, Antalya' da üretilen ürünlerin olduğu yolu takip etmesi gerekmektedir. Doğru yolu izleyerek golü atan Porçik' i işaretleyiniz.

Görsel 4.1.5

TURİZM

Turizm, insanların yaşadıkları yerin dışında başka bir yere eğlenme, dinlenme, gezip inceleme, tanıdık ve akraba ziyareti, aktif spor, toplantı, kongre, görev, iş, öğrenim, sağlık, transit geçiş, inanç ve kültürel gezi gibi amaçlarla seyahat etmesidir. Tüm bu etkinliklerin yapılması sırasında yoğun ekonomik faaliyetler gerçekleşir.

Görsel 4.1.7

Antalya'da yapılan turizm etkinliklerinde yılın her günü değerlendirilebilir. Kısacası dört mevsim turizm faaliyetleri devam eder. Yapılan turizm faaliyetlerinin bazılarını yaz, kış, kültür, kongre ve fuar, spor, yayla turizmleri olarak sıralayabiliriz. Bu sıralama, yapılan turizm etkinliğine bağlı olarak çoğalır.

Görsel 4.1.9

Yıllar İtibariyle Ziyaretçi Sayısı

	2016	2017	2018 (4 aylık)
Ziyaretçi Sayısı	6.425.835	10.001.049	1.228.742

Ulaşım Türüne Göre Ziyaretçi Sayısı

	2016	2017	2018 (4 aylık)
Havayolu	6.345.315	9.919.237	1.219.109
Denizyolu	80.520	81.812	9.633
TOPLAM	6.425.835	10.001.049	1.228.742

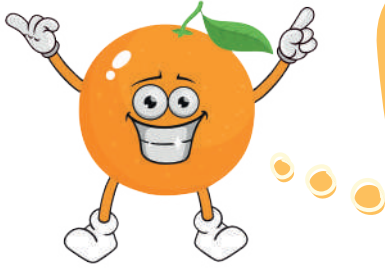
Kaynak: İl Planlama Müdürlüğü (Mayıs, 2018)

İZLEYELİM - ÖĞRENELİM

Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün internet sitesinde yer alan Antalya tanıtım filmini izleyelim.
www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,66861/antalya-tanitim-filmleri.html

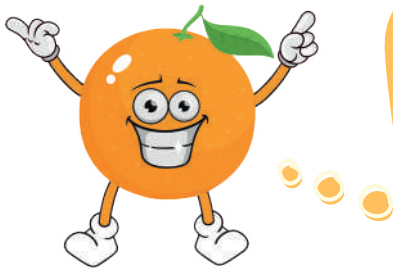

ETKİNLİK

Aşağıdaki turizm faaliyetlerinden Antalya ile ilgili olanları işaretleyiniz.

BU TURİZM ETKİNLİĞİ ANTALYA'DA	VARDIR	YOKTUR
KONGRE VE SEMİNER		
KIŞ SPORLARI		
TERMAL TURİZM		
GOLF TURİZMİ		
SPOR VE KAMP TURİZMİ		
TARİH VE KÜLTÜR TURİZMİ		
YAYLA TURİZMİ		
YAZ TURİZMİ		
DAĞCILIK VE YÜRÜYÜŞ SPORLARI		
TİCARİ, EKONOMİK VE KÜLTÜREL TANITIM FUAR VE FESTİVALLERİ		
AVCILIK		
DİNİ İNANÇ TURİZMİ		
SAĞLIK TURİZMİ		

ETKİNLİK

Yakın çevrenizde turistik değer taşıyan doğal, tarihi ve kültürel değerlerimizi araştırıp yazınız.

.....

.....

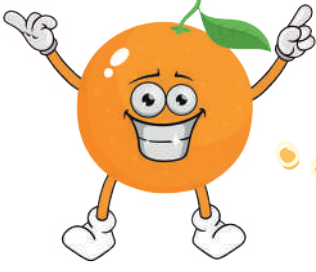
.....

.....

.....

.....

ETKİNLİK

Aşağıdaki kasanın açılması için, kasanın üzerindeki üç rakamlı şifrenin bulunması gerekmektedir. Verilen cümlelerden doğru olanların numarasını sırayla yazarak kasanın şifresini bulunuz.

1
Antalya' nın bütün ilçelerinde kıyı turizmi yapılmaktadır.

2
Damlataş Mağarası Antalya' nın Alanya ilçesinde yer alır.

3
Antalya' nın Serik ilçesi Belek Mahallesi'nde spor turizmi (golf) yapılmaktadır.

4
Antalya' da kültür turizmi yapılmamaktadır.

5
Topkapı Sarayı Antalya' nın en çok ziyaret edilen tarihi yerlerinden biridir.

6
Antalya' da dört mevsim turizm etkinliği yapılmaktadır.

Görsel 4.1.10

Kazanç sağlamak üzere her türlü mal ve hizmet alım satımı ticaretin konusu içine girer. Ticaret iç ve dış ticaret olarak ikiye ayrılır. İç ticaret, ülke içinde; dış ticaret, başka ülkelerle alım satım işlemi yapılmasıdır. Başka ülkeden mal ve hizmet alımı ithalat, başka ülkelere mal ve hizmet satımı ihracat olarak adlandırılır.

Antalya'da ticaret 1980'li yılların başına kadar belirli bir seviyede kalmıştır. Bu tarihten sonra

Görsel 4.1.11

turizm etkinlikleri ile hareketlenmeye başlamıştır. Günümüzde teknolojinin gelişimi ve kullanımının yüksek düzeye ulaşması tarım ve sanayide üretimi artırmış, ticari piyasa oldukça hareketlenmiştir. Ulaşım sistemlerindeki gelişim ile ticarete konu olan ürünler dünyanın dört bir tarafından alınıp satılmaktadır. Antalya'da ticaretteki en etkin kurum ATSO (Antalya Ticaret ve Sanayi Odası)'dur. Ayrıca diğer önemli kuruluşlar: Antalya Ticaret Borsası ve Antalya İhracatçılar Birliği'dir. Antalya'daki ticaret sektörü, toplam gelirlerin en az üçte birini oluşturan öneme sahiptir. Antalya'da ihracatın (dış satım) ve ithalatın (dış alım) %60'tan fazlası Avrupa ülkeleri ile gerçekleşmektedir.

Antalya Serbest Bölgesi; Antalya-Kemer karayolu güzergâhında, Antalya Limanı'nın hemen bitişiğinde şehir merkezine 12 km, havalimanına 25 km mesafede 625.490 m² bir alana kurulmuş ve 14 Kasım 1987 tarihinde hizmete girmiştir. Yerli ve yabancı yatırımcılar için önemli bir yatırım merkezi olan bölge bugün % 95 doluluk oranına ulaşmıştır. Türkiye'de faaliyette bulunan 19 serbest bölge arasında Antalya, ticaret hacminde 4. sırada yer almaktadır. Üretim ağırlıklı faaliyetleri dolayısıyla istihdamda (iş alanı açma) 5. sırada bulunmaktadır.

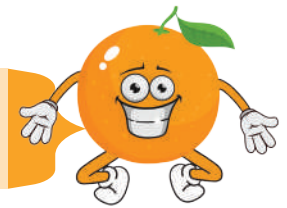
Antalya İli İhracat ve İthalatın Yıllara Göre Gelişimi

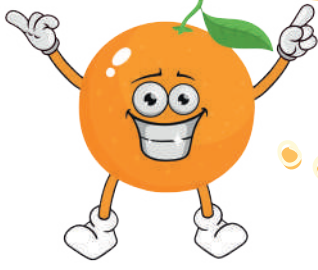
Yıllar	İthalat (Bin \$)	İhracat (Bin \$)
2014	808.191	1.032.681
2015	976.463	961.270
2016	1.124.059	997.112
2017	1.119.134	1.240.938
2018 (3 Aylık)	213.661	379.599

Kaynak: TÜİK (Nisan, 2018)

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ ?

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası 23 Nisan 1886'da kuruldu. İlk başkanı Barutçuzade Abdi Efendi'dir.

ETKİNLİK

Etkinliğe 1. sorudan başlayınız. Cevapladığınız sorunun doğru cevabının sağındaki rakam bir sonraki çözmeniz gereken soruyu belirtmektedir. Solundaki harfler ise en aşağıda yer alan şifre bölümündeki kutucuklara sırayla yazacağınız harfleri göstermektedir.

1

Kazanç amacıyla yürütülen her türlü alım satım işine ne ad verilir?

A	TARIM	2
L	TİCARET	5

2

Dış alım sözcüğünün eş anlamlısı nedir?

A	İTHALAT	3
S	İHRACAT	5

3

Yatırım, üretim ve dış satımı arttırmak amacıyla yapılan, gümrük dışında kalan bölgeye verilen ad nedir?

B	ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ	2
N	SERBEST BÖLGE	1

4

Antalya'da ticarete en etkin kurumun adı nedir?

M	ATSO	2
Y	EXPO	4

5

Antalya'nın en fazla ticaret yaptığı ülkeler hangileridir?

D	ORTA DOĞU ÜLKELERİ	3
i	AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ	4

□ — □ — □ — □ — □

ANTALYA'DA DİĞER EKONOMİK FAALİYETLER

HAYVANCILIK

Meraların azalması sebebiyle hayvancılık yeterince gelişmemiştir. Bu nedenle yoğun bir ekonomik faaliyet değildir. Hayvancılık daha çok Antalya'nın iç kesimlerinde yapılır. Keçi ve koyun (küçükbaş) üretimi, sığır(büyükbaş) üretimi, kümes hayvancılığı yapılan başlıca hayvancılık faaliyetleridir. Bunun yanı sıra Antalya'da balıkçılık, avcılık, kültür balıkçılığı (balık üretme çiftlikleri) da yapılmaktadır. Ancak balıkçılık faaliyetleri Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Kepez Su Ürünleri Üretim İstasyonu'nda balık üretimi ve çeşitliliğin artırılması için çalışmalar yapılmaktadır.

Antalya ve çevresinde yapılan gezginci arıcılık önemli bir ekonomik faaliyettir. Özellikle bahar ve yaz dönemi yaylalara çıkılarak yapılır.

Görsel 4.1.12

SANAYİ

Antalya, Türkiye'nin gelişmiş illerinden biri olmasına rağmen sanayi alanında Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Bunun temel nedeni olarak Antalya'da turizmin ve tarımın ön planda olmasını gösterebiliriz. Ayrıca Antalya bu iki ekonomik faaliyetle sanayileşmenin yarattığı

hava kirliliği gibi durumların yaşanmadığı bölgelerdendir. Döşemealtı'ndaki Organize Sanayi Bölgesi ve Konyaaltı'nda bulunan Serbest Bölge dışında, Antalya şehir merkezinde üç sanayi sitesi bulunmaktadır. Bunlar: Akdeniz Sanayi Sitesi, Yeşil Antalya Sanayi Sitesi ve Antalya'daki en eski sanayi sitesi olan Sanayi Çarşısı'dır. Ayrıca ilçelerin çoğunda küçük sanayi siteleri de bulunmaktadır. Antalya'nın enerji ihtiyacının mühim bir kısmı doğalgaz, hidroelektrik, katı atık (çöp) ve güneş enerjisi gibi kaynaklardan karşılanır. Son yıllarda güneş ve rüzgar enerjisinden elektrik üretimi çalışmaları hız kazanmıştır. Organize Sanayi,

Görsel 4.1.13

sanayi için yapılacak yatırımların ve üretimin artmasını sağlamak amacıyla birbirleriyle uyumlu üretimde bulunan küçük ve orta ölçekli firmaların yer aldığı geniş bölgedir. Antalya Organize Sanayi Bölgesi'nin (AOSB) yapımına; 1976 yılında Bakanlar Kurulu'nun onayıyla başlanmıştır. Antalya-Burdur karayolunun 26. km'sinde bulunan Antalya Organize Sanayi Bölgesi tarım ve turizm sektörünü desteklemek için sanayi yatırımlarının da olması gereğinden kurulmuştur.

Organize Sanayi Bölgesi'nin Özellikleri

- 1 Ortak teknik ve altyapı hizmetlerinden yararlanır. (ulaşım, toprak, enerji, yakıt, su, endüstriyel atıksu arıtma tesisi, hammadde)
- 2 Çarpık sanayileşme önlenir.
- 3 Çevre sorunları önlenir.
- 4 Sağlıklı bir kentleşme oluşur.
- 5 Doğal kaynakların ve üretilen ürünlerin verimli kullanılması sağlanır.
- 6 Yeni nesil bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanır.
- 7 Sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi sağlanır.
- 8 Özel olarak planlanan ve imar planlarında da yer verilen bölge türüdür.
- 9 Kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleridir.

MADENCİLİK

Antalya, yeraltı kaynakları (madenleri) bakımından zenginse de bu madenlerden (krom, barit, alüminyum, manganez, boksit, fosfat ve mermer) sanayide yararlanma sınırlıdır. Enerji kaynağı olarak kullanılan madenler bulunmaz. Ancak Akdeniz'de yeni teknoloji arama ve sondaj gemileri ile yakın yıllarda başlayan deniz altı arama çalışmaları vardır.

Görsel 4.1.14

Görsel 4.1.15

Yaşadığım şehrin üretim alanlarını
ve zanaatlerini öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Geleneksel el sanatları ve mesleklerden hangilerini biliyorsunuz?
2. Bugün var olan ancak gelecekte kaybolacağını düşündüğünüz el sanatları ve meslekler hangileridir?

Merhaba çocuklar, ben Mehmet Dede. 70 yaşındayım, Antalya'nın bir köyünde yok olmaya

yüz tutmuş bir mesleği yapıyorum. Dedem beni çocukken bir ustanın yanına verdi. Bir süre çıraklık yaptıktan sonra bu sanatı öğrenip mesleğime başladım.

Bu meslek emek ister. Çünkü her şey el emeği ile var oluyor. Ben eşek, katır, beygir gibi binek hayvanlarının sırtına yerleştirilen ağaç iskeleti yastığı yapıyorum. Motorlu taşıtların çıkması, hayvanların yük ve binek olarak kullanılmaması benim mesleğimi bitirme noktasına getirdi. Yanımda bir çırak yetiştirebilseydim de bu mesleği sürdürse ne kadar güzel olurdu. Benim çırağım olmak ister misiniz? Tabi ki ilk önce benim uğraştığım mesleği doğru tahmin etmeniz gerekiyor. Hadi düşünüp tahmin edin.

Mehmet dedenin mesleğinin olduğunu düşünüyorum.

Görsel 4.2.1

ANTALYA'DA GELENEKSEL EL SANATLARI VE ZANAATLAR

El sanatı; belirli ham maddeleri, el becerisi, basit el aletleri ve mekanik araçlar yardımıyla, işlenmiş ürünler haline dönüştürmektir.

Bir kültür yuvası olan Antalya'da, yaşayan veya unutulmaya yüz tutmuş birçok geleneksel el sanatı vardır. Bu geleneksel el sanatları küreselleşmenin etkisiyle kullanım alanı gittikçe daralmakta ya da büyük bir hızla yok olmaktadır. Bu meslek ve sanatların korunması, gelecek kuşaklara aktarılması için insanlar elinden geleni yapmalıdır.

DEMİRCİLİK

Demircilik, demir madenini ısıtarak basit el aletleri yardımıyla işleme ve biçimlendirmeye dayanan geleneksel bir sanattır. Antalya ili Muratpaşa ilçesi (Demirciler Çarşısı), Korkuteli ilçe merkezi, Elmalı ilçe merkezi ve İbradı ilçesi Ormana Mahallesi Antalya'da demircilik sanatının geleneksel teknik ve yöntemlerle yaşatıldığı belli başlı merkezlerdendir. Demirciler kapı kilitleri, pencere doğramaları, kazma, kürek, orak, balta, nacak, çapa, keser, satır, tahra, çengel, dirgen, kahve kavurma tavası ve değirmeni, ekmek sacı, kapı sürgüleri ve çeşitli boyda nal vs. üretimi gerçekleştirmiştir. Bu üretim kısmen de olsa bugün de devam etmektedir.

Görsel 4.2.2

BAKIRCILIK

Bakırcılık, bakırın çeşitli alet ve gereçler yardımıyla şekillendirilerek işlenmiş materyale dönüştürülmesi işlemidir. Bakır eşyalar özellikle kent halkı ve turistler tarafından dekoratif amaçlarla kullanılmaktadır. Bakır eşyaların mutfak araç ve gereci olarak kullanımı ise büyük ölçüde tarihe karışmıştır. Ancak restoran, otel ve lokanta türü işletmeler bakır mutfak araç ve gereçlerini bir ölçüde kullanmaya devam etmektedir. Bakır ocağı bakırcı atölyelerinin olmazsa olmazıdır. Bakır madeni bu ocakta ısıtılarak şekil almaktadır. Bu sanat Antalya Demirciler ve Elmalı Arasta Çarşısı'nda yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Görsel 4.2.3

KALAYCILIK

Kalaycılık bakır sanatının olmazsa olmazıdır. Bakır eşyaların yıllarca kullanılabilmesini sağlayan en önemli etken kalaylamadır. Ayrıca kalaylama “bakır çalması” adı verilen bakır zehirlenmesini önleyen bir uygulamadır. Kalaycılık, bakır eşyaların gözden düşmesi ve plastik, çelik, teflon, alüminyum vb. eşyaların yaygınlaşması ile birlikte gerilemeye ve yok olmaya başlamış olan geleneksel bir meslektir. Antalya yöresinde bu meslek -özellikle kırsal kesimde- gezici kalaycılar vasıtasıyla kısmen de olsa yaşatılmaktadır. Bunun dışında Elmalı ilçe merkezi ve Muratpaşa ilçesi Demirciler Çarşısı’nda sanatın ustaları mevcuttur.

Görsel 4.2.4

ÇEYİZ SANDIĞI YAPIMCILIĞI

Hammaddesini ahşabın teşkil ettiği zanaatlardan birisi olan çeyiz sandığı yapımıcılığı Antalya yöresinde bilhassa Alanya ilçe merkezinde sürdürülmektedir. Sandık yapımında hemen her tür ağaç kullanılmakla birlikte en çok tercih edilen ceviz ağacıdır. Ceviz ağacının sert, sık ve damarlı olması, dayanaklılığı, iyi cila tutması tercih sebepleri arasındadır. Çeyiz sandığı, halk kültüründeki (evlenme ve çeyiz gelenekleri) önemini günümüzde de devam ettirmektedir.

Görsel 4.2.5

YORGANCILIK - PAMUK ATICILIĞI (HALLAÇ)

Geleneksel yorganlar yatakta örtünmeye yarayan, pamuk ya da yünle doldurularak dikilen bir tür örtüdür. Yorgan, astar, yüz kumaşı ve dolgu malzemesi (yün, pamuk, tüy) olmak üzere üç ana malzeme yardımıyla üretilir. Bu üretim hallaç olarak da adlandırılan yorgancılar tarafından gerçekleştirilir. Dikiş makinesi, iğne, iplik, hallaç yayı, ince sopa, tezgâh, çırpı, tebeşir, pergel, karton, tokmak, metre ve motif kalıpları yorgancı ustaları tarafından kullanılan başlıca gereçlerdir.

Görsel 4.2.6

FIĞLA BARDAĞI YAPIMCILIĞI

Fiğla bardağı, ahşap malzemeden imal edilen suyu taşımak ve muhafaza etmek amacıyla kullanılan bir kaptır. Çam ağacından yapılan bu bardağın köylerde özellikle harman yerlerinde, bağ ve bahçe işlerinde suyu soğuk ve sağlıklı bir şekilde muhafaza ettiği için geçmişte kullanımı çok yaygındır. Antalya ili Korkuteli ilçesi Çomaklı (Fiğla) Mahallesi’nde bu sanat devam ettirilmeye çalışılmaktadır.

Görsel 4.2.7

SEMERCİLİK

Eşek ve katır üzerine binmek ve yük sarmak için konulan araca “semer” bu aracı yapan ustaya da “semerci” adı verilir. Hayvanların taşıyacakları yükün hayvanın sırtına zarar vermemesi için ağaç iskelet üzerine deri ile keçe arası kamyş otlarıyla doldurulup sarılarak dikilen semer çok özen isteyen bir zanaattır. Dengesiz yapılmış bir semer, hayvanın sırtının yaralanmasına neden olur. Semerin ana parçasını oluşturan ve hayvanın sırtı ile ahşap iskeleti arasında kalan kısma “kalıp” denir. Kalıbı çevreleyen ahşap kısma ise “iskelet” adı verilir. Semercilik eskiden Antalya’da yaygın meslekler arasındayken günümüzde yok olmaya yüz tutmuştur.

Görsel 4.2.8

İPEK - GILAMIK DOKUMACILIĞI

İlimizde Alanya ve çevresi ipek böcekçiliğinin yanı sıra ipek dokumacılığının da devam ettirildiği bir bölgedir. Kozalardan çekilen ipekler dokuma tezgahlarında, birçok amaçla kullanılabilen kumaşlara dönüştürülmektedir. Tezgahlarda dokunan en önemli ürünlerden birisi “Alanya kuşağı”dır.

Gılamık dokuma İbradı-Ormana’da halen yaşatılan ipekli bir dokuma çeşididir. Gılamık dokuma esasında bir tür ipekli dokuma olmakla birlikte, ipek üretiminin azalması ve pazarlamadaki sıkıntılardan dolayı ipeğin yanı sıra pamuk ve keten de kullanılabilir. Dokuma işlemi “düzen” ya da “dezhah” adı verilen ayaklı (ya da pedallı olarak) ahşap tezgâhlarda gerçekleştirilir.

Görsel 4.2.9

HALI - KİLİM DOKUMACILIĞI

Halicilik en eski ve köklü Türk sanatlarından birisidir. Antalya’da halıcılık denince akla ilk olarak “Döşemealtı halıları” gelmektedir. Bugün Antalya’ya bağlı bir ilçe olan bu yörede ıstar adı verilen tezgâhlarda dokunan halılar literatürde “Döşemealtı halısı” olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde başta Kovanlık köyü olmak üzere Döşemealtı ilçesine bağlı köylerde geleneksel halı dokumacılığı -kısmen de olsa- devam ettirilmektedir.

Bir tür kirkitli dokuma olan kilim dokumacılığı Antalya’nın bazı bölgelerinde devam ettirilmektedir. Korkuteli ilçesi Küçükköy ve Büyükköy’de dokunan “Alafaradın Kilimi” ile Kaş yöresindeki “Barak Kilimi” bunların en meşhurlarındandır.

Görsel 4.2.10

BIÇAKÇILIK

Bir sapla, bu sapa geçirilmiş kesici bir ağız bulunan kesme aygıtına “bıçak”, bu aygıtı yapan ustalara da “bıçakçı” denmektedir. Kasap bıçağı, döner bıçağı, avcı bıçağı, pres bıçağı, meyve ve ekmek bıçağı gibi kullanıldıkları yere göre bir çok çeşidi vardır. Pek tanınmamakla birlikte geleneksel yöntemlerle bıçak üretiminin yapıldığı yörelerden birisi de Antalya’dır. Günümüzde Antalya’da Elmalı, Serik ve Kumluca ilçelerinde üç ayrı merkezde bıçak sanatı icra edilmektedir. Bunlardan Kumluca ilçesinde karşılaştığımız Gardıç bıçakçılığı, üretim sürecinin orijinal yapısını tümüyle korumuş olması nedeniyle dikkat çekmektedir.

Görsel 4.2.11

ÇALGI YAPIMCILIĞI

Çalgı yapımcıları çalgıları üreten, bakım ve onarımlarını yapan kişilerdir. Çalgı yapımcılığı ustadan çırağa kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüze gelmeyi başarmış olan eski bir zanaattır. Çalgı yapımı amacıyla organik (ahşap, bağırsak, saz, at kılı vb.) ve inorganik (metal, misina vb.) çeşitli hammaddeler kullanılmaktadır. En yaygın malzeme -çeşitli türleriyle- ağaçtır. Antalya yöresinde kullanılan çalgılarda yörük kültürüne dair karakteristik özellikler baskındır. Yörüklerin devamlı hareket halinde olmaları kullandıkları çalgıların küçük ve hafif olması neticesini vermiştir. Çalgı yapımcıları bugün teknolojinin sağladığı imkânları büyük ölçüde kullanmaktadır. Bununla birlikte geleneksel yöntemler de önemini korumaktadır. Kimi durumlarda çalgı yapımcıları aynı zamanda iyi bir çalgı icracısıdır.

Görsel 4.2.12

OYA-ÇORAP ÖRÜCÜLÜĞÜ

Oyalar renkli ipliklerle, tığ, mekik, iğne, firkete aracılığı ile örülen; iki veya üç boyutlu olabilen ince dantellerdir. Oyalar, yapıldıkları araca göre mekik, tığ, iğne, firkete oyası gibi adlar alırken kullanılan malzemeye göre de mum, boncuk, püskül, koza, çaput oyası vb. isimler almaktadırlar. Özellikle genç kızlar tarafından meydana getirilen oyalar çeyiz, giysi parçası, masa-sehpa örtüsü, havlu vs. kenarı gibi kullanımın yanı sıra takı tasarımı gibi farklı alanlarda da kullanılabilir.

Çorap örücülüğü, ilimizde özellikle kırsal kesimde canlı bir şekilde yaşatılmaktadır. Çoraplar temel olarak yün, kıl, tiftik ve pamuk iplikten; iki veya beş şiş ile örülmektedir.

Görsel 4.2.13

KAŞIKÇILIK

Kaşık, yemek yemeye yarayan bir tür sofracıdır. Kaşıkçılık ise maden, kemik, ağaç gibi hammaddelerden çeşitli alet ve teknikler vasıtasıyla bu araçların üretilmesidir. Bu mesleği icra eden ustalar “kaşıkçı” ya da “kaşık ustası” olarak adlandırılır. Sap ve ağız olmak üzere iki bölümden oluşan kaşıklar yemek çeşitlerine göre farklı gruplara ayrılabilir. Ayrıca süs amaçlı kaşıklar ve oyun kaşıkları da olabilmektedir. Antalya ilinin ormanlık yapısı ağaç işçiliğinin gelişmesi ve yaygınlaşmasını kolaylaştırmıştır.

Ağaca ve ağaç işçiliğine dayalı bir sanat olan kaşıkçılık da Antalya'nın birçok yerinde karşımıza yerel üretim olarak çıkmaktadır. Bununla birlikte Akseki ilçesi Bademli köyü ile Demre ilçesi Davazlar köyü ilimizde kaşıkçılığın yaşatıldığı en önemli merkezlerdir.

Görsel 4.2.14

SU KABAĞI İŞLEMELİLİĞİ

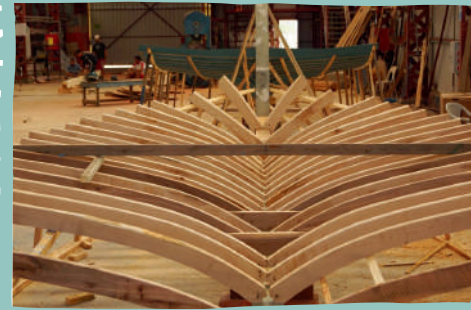
Anadolu'nun pek çok yerinde yetişmekte olan su kabağı, kabakgiller familyasından tek yıllık bir bitkidir. Genellikle alt kısmı geniş, sap kısmı dar olan su kabaklarının farklı çeşit ve türleri de bulunmaktadır. Su kabağı kullanım alanı en geniş bitkilerden biridir. Kurutulmuş su kabağı, çalgı yapımından (kabak kemane) bebek oyuncağı yapımına kadar farklı alanlara ham madde olmuştur. Çekirdekleri ile birlikte kurutulmuş küçük su kabakları, bebek çingırağı olurken içi temizlenerek kurutulmuş olanlar ise yıllarca tarlalarda

sürahi yerine kullanılmıştır. Günümüzde ise su kabakları daha çok saksı ve avize gibi süs eşyalarının yapımında kullanılmaktadır. Özellikle bu meslek Alanya'da çok yaygındır.

Görsel 4.2.15

TEKNE YAPIMCILILIĞI

Ahşap tekne ve gemiler, özellikle Antalya sahillerinde yaşayan halkın günlük hayatında önemli bir yer tutmuştur. Kara ulaşımının ve karayolu ağının yaygın olmadığı dönemlerde deniz taşıtları seyahat, ticaret, balıkçılık, ulaşım, eğlence vb. amaçlarla yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Bugün de özellikle sahil boyundaki yerleşimlerde deniz ve deniz taşıtlarıyla kurulan iç içe yaşam bütün canlılığıyla sürdürülmektedir. Geleneksel bir sanat olan tekne yapımıcılığı Manavgat, Demre, Kaş gibi yörelerde halen devam ettirilmektedir.

Görsel 4.2.16

NALBANTLIK

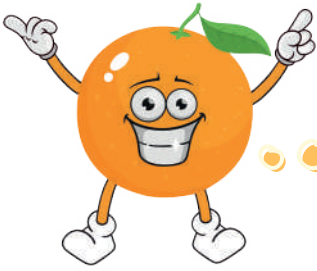

Binek hayvanları ile inek ve öküz gibi besi hayvanlarının toynaklarına "nal" adı verilen demir ayaklıkların takılmasıdır. Bu mesleği icra eden kişi "nalbant" olarak adlandırılır. Nallama işlemi özel tokmaklar ve çiviler vasıtasıyla gerçekleştirilir. Hayvancılığın azalması ve motorlu araçların binek hayvanlarının yerini alması nedeniyle nalbantlık mesleği bugün büyük ölçüde yok olmaya başlamıştır. Bununla birlikte özellikle kırsal kesimde nal çakan ve mesleğini devam ettiren ustalara rastlamak mümkündür.

Görsel 4.2.17

ETKİNLİK

Çevrenizde yaşayan geleneksel meslek, sanat ve zanaatlarla uğraşan biriyle röportaj yapınız. Bu röportajı yaparken aşağıdaki kavramlardan yararlanabilirsiniz.

Soru :

Cevap:

Soru :

Cevap:

Soru :

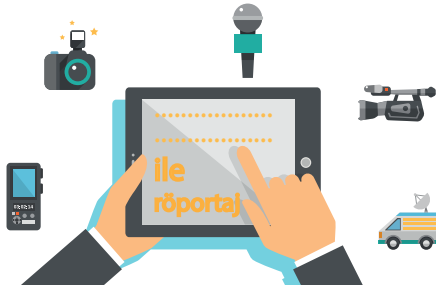
Cevap:

Soru :

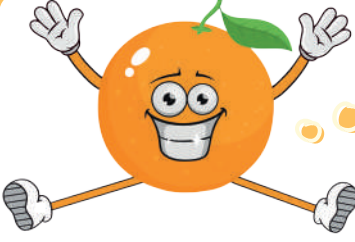
Cevap:

Soru :

Cevap:

Görsel 4.2.18

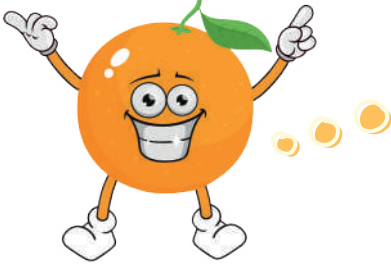

ETKİNLİK

İsimleri verilen geleneksel el sanatlarını, ilgili olduğu görselin altına yazınız.

- Nalbantlık
- Bakırcılık
- Kalaycılık
- Yorgancılık
- Bıçakçılık
- Demircilik
- Kaşıkçılık
- İpek dokumacılığı
- Halı dokumacılığı
- Su kabağı işlemeciliği
- Tekne yapımıcılığı
- Oya örücülüğü
- Fiğla yapımıcılığı
- Çalgı yapımıcılığı
- Semercilik

ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları cevaplayarak el sanatları ile ilgili hazırlayacağınız poster için bir taslak oluşturunuz.

1. Geleneksel el sanatı ve mesleğin adı nedir?

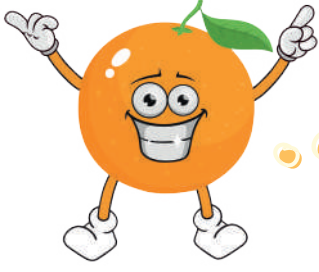
2. Tarihçesi hakkında bilgi verin.

3. Ürünün işlevi ve özellikleri nedir?

4. El sanatının üretim aşamaları nedir?

5. Ürünün ortaya çıkması ne kadar zaman alır?

6. Seçtiğiniz mesleğin eğitimi nasıl gerçekleşir?

ETKİNLİK

Geleneksel bir el sanatını veya mesleği tanıtmak için hazırladığınız taslaktan hareketle posterinizi yapınız.

YAKIN ÇEVRENİZDE BULUNAN BİR
EL SANATI USTASININ ATÖLYESİNİ
ZİYARET EDİNİZ.

Yaşadığım şehrin turizme katkılarını öğreneceğim.

DÜŞÜNELİM - SÖYLEYELİM

1. Antalya'nın en çok turist çeken il olmasında hangi nedenler etkili olmuştur?
2. Antalya ve çevresinde en çok turist çeken mekanlar hangileridir?

KORSANLARLA HAZİNE AVI

Görsel 4.3.1

Her zamankinden farklı bir manzara ile başladı gün. Sanki bir bulut denizin üstünü kaplamış, karşı taraftaki dağların görüntüsü silinmişti. Her şey puslu, hava nemliydi. Yaseminlerin kokusu bile bu sabah daha bir baygındı sanki. Büyülü bir güne uyanmıştı şehir.

Defne ve arkadaşlarının da bugünkü yolculuğu gizemli bir maceraya uzanıyordu. Zamanında korsanların, kralların, sultanların vazgeçemediği bir koya yerleşen Alanya'ya gidiyorlardı. Antalya'ya yaklaşık 1,5 saat uzaklıktaki ilçeye giderlerken otobüste arkadaşlarıyla korsancılık oynamaya başladılar. Erkekler korsan, kızlar ise yüzyıllık hazineyi korumaya çalışan kahramanlar oldular.

Rehberleri de kendileri için bir hazine haritası hazırlayacaktı. Kazananlara akşam ödül vardı. Güneş biraz yükselmiş, denizin üstündeki pus dağılmıştı.

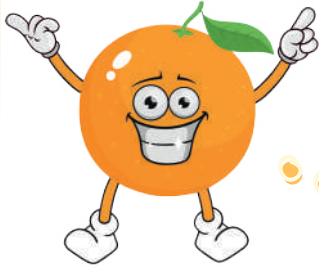
Geziye, denizden ve karadan zor ulaşılabildiği için tarih boyunca hep yerleşimin olduğu Alanya Kalesi'nden başladılar. Anadolu'daki yüzlerce kaleden, günümüze kadar ayakta kalabilmiş, en iyi korunan kalelerden birisiydi. Yıllar önce korsanların sığınak olarak kullandığı sonra Selçuklular tarafından inşa edilen çok büyük bir kaleydi burası. Upuzun surları ile sarayı andırıyordu. Kalenin bir ucundaki Kızıl Kule denilen sekizgen kulenin merdivenlerini çıkmaya başladılar. Yapımında yumurta sarısı kullanıldığı için kızıl bir renk almıştı kule. Oyuna göre hazine haritası, kulenin ortasındaki sarnıçtaydı. Defne ve arkadaşları ilk kattaki müzeyi gezerken, erkekler koşarak kızlardan önce ulaştılar üst kattaki su sarnıcına. Kızlar, tepeye çıktıklarında masmavi denizin

kıyısında yer alan Alanya manzarasını seyrederek erkekler çoktan haritayı ele geçirmişti bile.

Sıradaki yerleri Damlataş Mağarasıydı. Belki de aradıkları mağara burasıydı. Taş ocağı çalışmalarında tesadüfen bulunan mağaradan içeri girdiklerinde havanın değiştiğini anladılar hemen. Oldukça serin bir yerdi. Yeraltındaki farklı bir dünyaya giriyor gibiydiler. Tavanlardan sarkan dev damlalar, yerden tavana kadar uzanan direkler burası için yüzyıllar öncesinden kalmış, unutulmuş bir dünya hissi uyandırıyor gerçekten. Rehberleri burasının 15.000 yılda oluştuğunu söyledi. Yağan yağmurların topraktan geçerek bazı taşları eritip, boşluklar oluşturduğunu ve topraktan süzülen suların yıllar içinde donup, sarkıt ve dikit denilen bu şekillere dönüştüğünü anlattı. Ayrıca mağara içinde kış yaz, sıcaklık ve nemin hep aynı derecede olduğunu, havasının astım hastalarına iyi geldiğini bu sebeple tedavi amaçlı da ziyaret edildiğini söyledi. Kızlar, aradıkları mağaranın kesinlikle burası olduğunu düşündüler, doğanın mucizesi bir yerdi çünkü.

Haritada sıradaki yer bir şelaleydi. Bir saatlik bir otobüs yolculuğunun ardından Manavgat Şelalesi'ne geldiler. Dünyanın en uzun yeraltı akarsularından, aynı zamanda tek kaynaktan yani Dumanlı kaynağından beslenen su miktarı ile sayılı akarsular arasındaydı. Üzerinde iki adet baraj vardı. Oymapınar ve Manavgat Barajları. Turkuaz yeşili suları mineraller bakımından zengin, temiz ve berraktı. İçinde yüzülebilecek veya kanoyla gezilebilecek kadar genişti. Çocuklar suda yüzen balıklara ve kenarındaki kayalarda güneşlenen tatlı su kaplumbağalarına bayıldılar. Ancak 3-4 metre yükseklikten dökülen geniş bir şelaleydi. Bütün çocuklar koşturarak şelalenin etrafında olabilecek gizli yeri aramaya başladılar ama altını görmek mümkün değildi. Serin sulara ayaklarını soktular, sular buz gibiydi ve nehir çok hızlı akıyordu. Doğanın tüm güzelliğine rağmen herkesin surati asılmıştı. Bir türlü hazineyi bulamamışlardı. Rehberleri onlara sabretmelerini, önemli olanın hazine değil yaşadıkları anlar olduğunu söyledi.

Nevcihan ÖNAY ÖYKEN

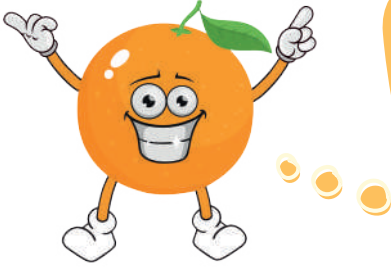

ETKİNLİK

“Korsanlarla Hazine Avı” metnindeki gidilen yerlerin adlarını aşağıdaki hazine haritasına yazınız?

Görsel 4.3.2

ETKİNLİK

“Korsanlarla Hazine Avı” metnindeki gibi bir hazine avına çıksaydınız nasıl bir hazine bulmak isterdiniz? Nedenini açıklayınız.

ETKİNLİK

Gidip gördüğünüz bir yeri tanıtan gezi yazısı yazınız.

ANTALYA VE TURİZM

Ülkemizin güneyinde bulunan Antalya, yeryüzü cenneti ve Türk Riviera'sı (Fransa'da bulunan eşsiz güzellikte bir bölgenin adı) olarak tanınır. Asya ve Afrika'daki en iyi korunan antik tiyatro "Aspendos Tiyatrosu"nu içinde barındırır. Attalos'un "Bana bir yeryüzü cenneti bulun." buyruğuyla kurulan şehir; Pamfilya, Pisidia, Likya bölgelerinin kesiştiği bir yerdir. Türkiye'nin en eski yerleşim merkezlerinden biri olan Karain Mağarası, birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış antik kentler, dünyaca ünlü Likya Yolu ve büyük müzeler arasında yer alan Antalya Müzesi gibi pek çok güzellik Antalya'da yer alır.

Doğasından tarihine, kıyılarından dağlarına her şeyiyle bir bütün olan Antalya, turistlerin beklentilerini karşılayacak güzel imkânlar sunan bir konuma sahiptir.

Türkiye'nin yükselen yeni sektörü olan turizmin içinde Antalya'nın yeri çok önemlidir.

Antalya

Yapılan ciddi yatırımlar sayesinde, birçok alanda haklı başarılar yakalamış olan Antalya'da; kongre, kültür, spor, kamp, mağara, inanç turizminin yanı sıra yayla turizmi ve son yıllarda yaygınlaşan sağlık turizmi, spor turizmi gibi türler de görülmektedir.

ANTALYA'NIN DOĞAL GÜZELLİKLERİ

Antalya'nın kendine özgü fiziki şartlarından, bitki örtüsünden ve ikliminden kaynaklanan birçok doğal güzelliği bulunmaktadır. Bunlar yayla, şelale, göl, nehir, dağ, mağara ve sahil gibi doğal güzelliklerdir.

Görsel 4.3.3

Düden Şelaleleri

Düden Şelaleleri, Antalya'nın merkezine bağlı olan bir doğal güzelliktir. Düdenbaşı'ndan yeryüzüne çıkarak akar. İl merkezinde Aşağı Düden ve Yukarı Düden Şelalesi olmak üzere ikiye ayrılır. Antalya'nın doğusunda bulunan falezlerden Akdeniz'e dökülür. Düden Şelaleleri şehrin bir simgesi haline gelmiştir.

Kurşunlu Şelalesi

Kurşunlu Şelalesi, Aksu sınırları içerisinde yer alan doğal bir güzelliktir. Şelalenin yüksekliği 18 metredir ve şelalenin suyu 2 kilometre boyunca kanyon içinden geçmektedir. 1986 yılında düzenleme yapılarak piknik yeri haline getirilmiştir.

Görsel 4.3.4

Görsel 4.3.5

Uçarsu Şelalesi

Antalya'nın güzelliğine ayrı bir atmosfer katan Uçarsu Şelalesi, doğanın hediyesinin canlı kanıtlarından biridir. Kaş'ta bulunan Yeşil Göl'ün 250 metre kadar güneybatısında bulunmaktadır.

Karain Mağarası

Karain Mağarası, ülkemizin en büyük doğal mağaralarından olup Döşemealtı ilçesinin Yağca köyündedir. Denizden yaklaşık 450 metre yükseklikte olan bu mağara çok eski bir tarihe sahiptir ve mağarada bulunan eserler Antalya Müzesi'nde sergilenmektedir.

Görsel 4.3.6

Görsel 4.3.7

Damlataş Mağarası

Damlataş Mağarası, Antalya'nın Alanya ilçesindedir ve deniz kıyısındadır. Mağarada yaklaşık 50 metrelik bir geçit bulunmaktadır. Mağaranın astıma iyi geldiği tespit edilmiştir. En şaşırtıcı nokta ise içinde 15.000 yıllık sütunların olmasıdır.

Dim Mağarası

Dim Mağarası, Antalya'nın Alanya ilçesinde olan doğal güzelliklerdendir. Mağaranın yaklaşık 230 metre aşağısında Dim Çayı ve Dim Vadisi yer alır. Mağara içinde çok sayıda sarkıt, sütun, perde makarna ve dikit bulunmaktadır. Dim Mağarası'nın en büyük özelliği özel teşebbüs tarafından açılan ve işletilen ilk mağara olmasıdır. Dim Mağarası Uluslararası Turizme Açık Mağaralar Birliği'nin "International Show Caves Association" (ISCA) üyesidir.

Görsel 4.3.8

Görsel 4.3.9

Manavgat Şelalesi

Manavgat Şelalesi, Antalya'nın Manavgat ilçesindedir. İlçeye 3 kilometre mesafede olan şelalenin yüksekliği sadece 4 metredir. Ama birden fazla yerden dökülmesi Manavgat Şelalesi'ne ayrı bir güzellik katmıştır.

Göynük Kanyonu

Antalya'nın Kemer ilçesinde bulunan ve dünyanın en iyi 10 dağ yürüyüşü parkurlarından biri olarak kabul edilen, Likya Yolu'nun içerisinden geçen bir kanyondur. Yol boyunca serinlemek isteyenlerin girebilecekleri doğal havuzlar ve göletler bulunmaktadır.

Görsel 4.3.10

Zeytinpark

Dünyada şehir merkezindeki 9. büyük yeşil alandır. Kepez ilçesinde bulunan alan, 22 bini zeytin ağacı olmak üzere 25 bin ağaç, şehre özgü bitki çeşitliliği ile oksijen deposudur. Ağaç ve bitkinin yanında birçok canlıya ev sahipliği yapması ile de şehrin can damarlarından birisidir.

Görsel 4.3.11

Zeytintaşı Mağarası

Serik ilçesi Akbaş köyü sınırlarında bulunan karstik bir mağaradır. Toplam derinliği 14 metre olup, içerisinde görülmeye değer sarkıt ve dikitler bulunur. Antalya'da en son ziyarete açılan mağaradır.

Görsel 4.3.12

Görsel 4.3.13

Altınbeşik Mağarası

Altınbeşik Mağarası Antalya'nın İbradı ilçesinde bulunan bir milli parktır. Mağaranın diğer ismi Dūdensuyu Mağarası olarak da bilinmektedir. Mağaranın Türk turizmine ve tarihimize kazandırılması 1995 yılında gerçekleşmiştir. Mağaranın iç kısmına bot kullanılarak gidilebilmektedir. Gölün sonunda ise yer yer traverten oluşumları vardır.

Patara Plajı

Patara Plajı, Kaş ilçesinde Patara Antik Kenti yakınında bulunan, bu bölgedeki en büyük ve en güzel plajlardan biridir.

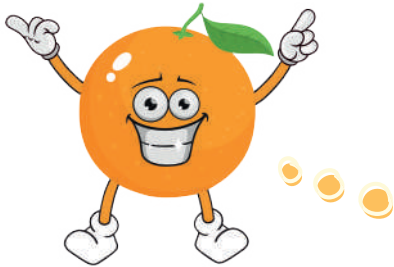
Patara kumsalı, çevredeki kumsalların en uzun ve en görkemlisidir. 12 km uzunluğundaki kumsalın derinliği yer yer 200-300 metreye ulaşır. Kumu incedir. Deniz ise sığdır. Hemen hemen hiç durmayan rüzgarı nedeniyle rüzgar sörfü için de uygundur. Patara kumsalı deniz kaplumbağalarının (caretta caretta) yumurta bıraktıkları yerler arasında bulunduğu için koruma altındadır.

Görsel 4.3.14

ETKİNLİK

Aşağıdaki doğal güzelliklerimizi buldukları yerler ile eşleştiriniz.

- 1- Kemer
- 2- Serik
- 3- Döşemealtı
- 4- Aksu
- 5- Alanya
- 6- Kaş

- A-Zeytintaşı Mağarası
- B- Kurşunlu Şelalesi
- C- Göynük Kanyonu
- D- Manavgat Şelalesi
- E- Dim Çayı
- F- Karain Mağarası
- G- Patara Plajı

GEZİYORUM!

YAKIN ÇEVRENİZDEKİ DOĞAL
GÜZELLİKLERDEN BİRİNE GEZİ
DÜZENLEYİNİZ.

ANTALYA MÜZELERİ

Görsel 4.3.15

Antalya Müzesi

Antalya ili, Türkiye'nin en zengin doğal ve tarihi hazinelerine sahiptir. Bu geniş il, Akdeniz'de uzun bir kıyı şeridine ve bereketli topraklara sahiptir. Paleolitik Çağ'dan başlayarak günümüze kadar kesintisiz tarih veren en ilginç arkeolojik yerleşimlerden Likya, Pamfilya, Kilikya ve Pisidiya'yı da içerir. Kendine özgü koleksiyonları ile dünyanın sayılı müzeleri arasında yer alan Antalya Müzesi'nde ise bölgenin tüm tarihini aydınlatan en seçkin eserler sergilenmektedir.

Görsel 4.3.16

Antalya Etnografya Müzesi

19. yüzyılda yapıldığı düşünülen iki konaktan oluşan müze; Muratpaşa İlçesi, Kaleiçi Kentsel ve III. Derece Arkeolojik Sit Alanı içerisinde yer almaktadır. Birinci konakta genel olarak Türk-İslam eserleri, ikinci konakta ise Antalya'nın Osmanlı Dönemi ev yaşamını yansıtan oda düzenlemeleri ile aynı dönemde kullanılan eşyalar ve mimari parçalar teşhir edilmektedir. Bahçesinde Selçuklu Burç Kitabesi ile Fetih Kitabeleri özgün eserler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsel 4.3.17

Antalya Mevlevihanesi

Yivli Minare'nin ve Yivli Minare Cami'nin bulunduğu bölgedeki yapılar topluluğu içinde yüksekçe bir teras üzerinde inşa edilmiş olan Mevlevihâne, dikdörtgen formlu iki katlı bir yapıdır. Mevlevihane Hamamı, Zincirkıran Mehmet Bey ve Nigar Hatun Türbeleri'nden oluşan yapı kompleksi içerisinde yer almaktadır.

İnşa kitabesi olmayan binanın yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Selçuklu Dönemi'nde saray müstemilatı içinde kullanılmış olduğu düşünülen yapının bazı kaynaklara göre Mevlevihane veya tarikat binası olarak inşa edildiği söylenmektedir. 2018 yılında restorasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Mevleviliğe dair canlandırmalar, bilgi panoları ve sergilenen eserler ile Antalya Mevlevihane Müzesi olarak düzenlenmiştir.

Görsel 4.3.18

Antalya Deniz Biyolojisi Müzesi

Türkiye denizlerinde yaşayan yaklaşık 500 tür deniz canlısının sergilendiği Türkiye'nin ilk Deniz Biyolojisi Müzesi, Antalya Yat Limanı'nda 16 Ocak 2014 tarihinde ziyarete açılmıştır.

Dr. Elif Özgür Özbek tarafından 15 yıldır deniz biyolojisi ile ilgili çeşitli bilimsel projeler sonucunda oluşturulmuştur. Müzenin dekoru sahne tasarım sanatçısı Ayhan Doğan tarafından batık bir korsan gemisi şeklinde canlandırılmıştır.

Bilim ve sanatın bir araya gelmesiyle kurulan Antalya Deniz Biyolojisi Müzesi, Türkiye'nin denizel biyolojik zenginliklerini eğlenceli ve akılda kalıcı bir yöntemle ziyaretçilerine sunmaktadır. Deniz canlılarının ve özellikle nesli koruma altındaki türlerin yakından tanınmasını sağlayan müze ile deniz kültürünün benimsenmesi ve doğal mirasımıza sahip çıkılması amaçlanmaktadır.

Görsel 4.3.19

Antalya Atatürk Evi ve Müzesi

Atatürk'ün Antalya'yı ziyaretleri Antalyalılar için çok büyük önem taşıdığından her yıl 6 Mart'ta onun anısına törenler yapılmaktadır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında valiliğe ait olup Antalya'yı ziyaretlerinde Atatürk'e tahsis edilen köşk, Atatürk Müzesi yapılmak ve onun anılarını yaşatmak üzere 1984'te Kültür Bakanlığına devredilmiştir. Dikdörtgen planlı, iki katlı, iki cepheli, üzeri kiremit örtülü kırma çatılı taş- tuğla duvarlı olan bina 1986 yılından beri Atatürk Evi ve Müzesi olarak hizmet vermektedir.

Görsel 4.3.20

Elmalı Müzesi

Antalya'nın 111 km güneybatısında yer alan Elmalı ve çevresi, kendine has stratejik ve coğrafi konumu ile Neolitik Dönem'den günümüze kadar, kesintisiz olarak pek çok uygarlığın gelişmesine sahne olmuştur. Bölgede yapılan arkeolojik çalışmalar sonucu ortaya çıkarılan yerleşim yerleri, mezarlar, mimari bulgular ve buluntular; bölgede oldukça yüksek ve farklı kültürlerin varlığına işaret etmektedir. Ayrıca "Yüzyılın Definesi" olarak da anılan 5. yüzyıl Elmalı Definesi'ne ait imitasyon örnekler çarpıcı bir atmosfer içinde sergilenmektedir. Bilgilendirme panolarında definenin bulunuşu, kaçırılışı ve topraklarımıza dönüşü ile ilgili öyküye yer verilirken sikkeler hakkında ayrıntılı bilgi de verilmektedir.

Türkiye'nin arkeolojik ve tarihi müzeleri arasında önemli bir yere sahip olan Elmalı Müzesi'nde açık hava galerisi olan bir bahçe de bulunmaktadır.

Aziz (st.) Nikolaos Anıt Müzesi

Görsel 4.3.21

Demre ilçesinde bulunan Aziz Nikolaos (Nikola) Kilisesi'nin ilk yapı dönemi kesin olarak bilinmemekle birlikte tarihi ve mimari verilere dayanarak 6. yüzyılda yapılmış bazilika olduğu kabul edilir.

11. yüzyılda duvar resimleriyle donatılmıştır. Bu resimler, Bizans Dönemi resim sanatının üslup özelliklerini yansıtan önemli "konsil" (imparator ve piskoposların katılımıyla dini kararların alındığı dinsel toplantı) sahnelerini içermektedir.

Görsel 4.3.22

Likya Uygarlıkları Müzesi

Antalya Demre ilçesi Çayağzı bölgesinde 2012-2014 yıllarında Andriake (Andriyake) Liman Kenti güney yerleşiminde yer alır. Agora, sarnıç, hamamlar, kiliseler, sinagog vb. liman yapıları ve anıtların restorasyonu tamamlanarak 2015 yılı Haziran ayında açılmıştır.

Bu yapı günümüze kadar ayakta kalabilmesi sebebiyle Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Likya Uygarlıkları Müzesi olarak düzenlenmiştir.

Görsel 4.3.23

Alanya Arkeoloji Müzesi

Arkeolojik ve etnografik eserlerin korunması ve sergilenmesine yönelik olarak 1967 yılında müze ziyarete açılmıştır. Müzenin ilk açılışında Anadolu Kronolojisini ziyaretçilere anlatmak açısından Eski Tunç, Urartu, Frig ve Lidya Dönemleri'ne ait eserler Ankara Anadolu Medeniyetler Müzesi'nden getirilerek sergiye sunulmuştur. Alanya yakınlarındaki Laertes (Lartes) Antik Kenti'nden bulunup müzeye bağışlanan MÖ 625 yılına tarihlenen Fenike dilindeki yazıt, bölgenin en erken eseri olma özelliğini taşır. Ayrıca müzenin simgesi durumundaki çok iyi korunmuş olan bronz Herakles Heykeli ise ayrı bir salonda sergilenmektedir.

Görsel 4.3.24

Alanya Atatürk Evi Müzesi

Alanya Atatürk evi Rifat Azakoğlu tarafından 8 Haziran 1981 günü Atatürk evi ve Müzesi olarak kullanılmak şartı ile Kültür ve Turizm Bakanlığına devredilmiştir.

Atatürk'ün 18 Şubat 1935 yılında deniz yoluyla Alanya'yı ziyaretinde bir müddet kalıp dinlenmesi ve bu evde çekilmiş fotoğraflarının bulunması nedeniyle büyük önem taşır.

Görsel 4.3.25

Alanya Kızilkule Etnografya Müzesi

Askerî amaçla ve limanı kontrol altında tutmak için 1226 yılında I. Alâeddin Keykubad tarafından yaptırılan bu anıtsal yapı, Selçuklu sanatının eşsiz örneklerindedir. Alanya'nın simgesi durumundadır. 1951-1953 yıllarında onarıldıktan sonra 1979'da yapının giriş katında Alanya yöresine özgü halı, kilim, giysi, mutfak gereçleri, silahlar, tartı aletleri, aydınlatma aletleri, dokuma tezgâhı ve yörük kültürünü yansıtan çadır gibi etnografik nitelikte eserler sergilenerek, yapıya etnografya müzesi işlevi kazandırılmıştır.

Görsel 4.3.26

Yörük Müzesi

Antalya'nın Manavgat ilçesinde yaklaşık 4000 m² alana kurulan Özel Yörük Müzesi'nde yörük yaşantısını, gelenek ve göreneklerini ziyaretçilere iyi bir şekilde tanıtmak amaçlanmıştır. Bu amaçla müzenin açık hava sergilerini daha anlaşılır kılmak için heykellerle canlandırmalar yapılmıştır. Yörük göçü, hayvancılık ve yörük kültürünün önemli bir eğlencesi olan yağlı güreş sporu heykellerle ziyaretçilere tanıtılmaktadır. Ayrıca müzenin açık hava sergi alanında üç tip yörük çadırı ziyaretçiler tarafından izlenebilmektedir. Yörük kültürünü yaşamış olan vatandaşlardan gelecek olan bağışlarla sergilerin periyodik olarak güncellenmesi hedeflenmektedir.